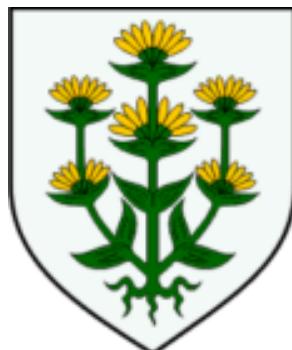

**ISTARSKA ŽUPANIJA
OPĆINA LANIŠĆE**

**PROGRAM ZAŠTITE DIVLJAČI
ZA POVRŠINE NA KOJIMA JE
ZABRANJENO USTANOVLJENJE LOVIŠTA
NA PODRUČJU**

OPĆINE LANIŠĆE

ZA RAZDOBLJE OD 1. TRAVNJA 2022. DO 31. OŽUJKA 2032.

LOBOR, 2022.

NARUČITELJ:	Općina Lanišće Lanišće 2, 52420 Buzet OIB: 15350077714
PROJEKT:	Izrada Programa zaštite divljači za površine na kojima je zabranjeno ustanovljene lovište na području OPĆINE LANIŠĆE za razdoblje od 1. travnja 2022. godine do 31. ožujka 2032. godine
IZVODITELJ: Broj licencije:	EAM KONZALTING Obrt za savjetovanje, izradu projekata i posredovanje vl. Ervin Martinuš 1560
STRUČNI IZRADITELJ:	ERVIN MARTINUŠ mag. ing. agr.
STRUČNI SURADNIK:	Roberta Medica Načelnica Općine

S A D R Ž A J

1. UVOD	1
2. AKT O PROGLAŠENJU ILI USTANOVLJENJU POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA	11
3. OSNOVNI PODACI O POLOŽAJU I GRANICAMA POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA TE NJENOJ POVRŠINI RAZRAĐENOJ PO KULTURAMA ZEMLJIŠTA SA ZEMLJOVLASNIČKIM RAZMJEROM	13
4. PROCJENA BROJNOG STANJA DIVLJAČI KOJA STALNO, SEZONSKI ILI POVREMENO OBITAVA NA POVRŠINAMA IZVAN LOVIŠTA ILI PREKO ISTIH PRELAZI	36
5. UVJETI ZAŠTITE PRIRODE (OCJENA PRIHVATLJIVOSTI ZA EKOLOŠKU MREŽU)	51
6. MJERE ZAŠTITE DIVLJAČI	88
7. MJERE ZA SPRJEČAVANJE ŠTETA OD DIVLJAČI	89
8. BRIGA O DRUGIM ŽIVOTINJSKIM VRSTAMA	149
9. PRIKAZ POTREBNIH FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU PROGRAMA ZAŠTITE	150
10. KRONIKA PROGRAMA ZAŠTITE DIVLJAČI	151
11. PRILOZI	161

1. UVOD

Program zaštite divljači je temeljem članka 57. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači („Narodne novine“, broj: 40/06., 92/08., 39/11. i 41/13.) planski akt za razdoblje od 10 godina koji osigurava zaštitu divljači na površinama iz članka 11. stavka 2. točaka 2., 3., 4., 5., 6., 7. i 8. Zakona o lovstvu (površine izvan lovišta), a donosi ga pravna ili fizička osoba koja koristi zemljište ili upravlja zemljištem na vrijeme od 10 godina.

Općina Lanišće ustrojena je 1992. godine temeljem Zakona o područjima Županija, gradova i općina u RH kao dio bivše Općine Buzet. Općina Lanišće prostire se u brdsko-planinskom području Ćićarije koja se nalazi na sjeveroistoku Istarskog poluotoka. Granice Ćićarije nisu točno određene, na sjeverozapadu prelaze u područje Krasa (Slovenija), a na jugoistoku je povezana sa planinom Učkom, jugozapadnu granicu čini greben koji je od srednjoistarske zone viši od 200 do 400 metara, a sjeveroistočni planinski lanac sa više vrhova višim od 1000 metara.

Općina Lanišće prostire se od planine Žbevnice do Oštrog vrha na površini od 143,13 km² (14.313 ha) i u svom sastavu ima sljedeća naselja i to: Brest, Brlavci, Črnehi, Lanišće, Podgaće, Prapoče, Klenovšćak, Kropinjak, Slum, Trstenik, Rašpor, Račja Vas, Dane, Vodice, Jelovice i Brgudac.

Površinama izvan lovišta na području Općine Lanišće upravlja Općina Lanišće, Lanišće 2, 52420 Buzet, OIB: 15350077714.

Program zaštite divljači za

POVRŠINE NA KOJIMA JE ZABRANJENO USTANOVLJENJE LOVIŠTA NA PODRUČJU OPĆINE LANIŠĆE

izrađen je za razdoblje

od 1. travnja 2022. godine do 31. ožujka 2032. godine

Program zaštite divljači namijenjen je za definiranje stanja na površinama na kojima se ne ustanavljuje lovište za područje prostora Općine Lanišće, vrsta i broja divljači te ostalih životinjskih vrsta koje obitavaju stalno, povremeno ili privremeno se zadržavaju na području Općine, a u skladu sa zakonskim propisima.

Program zaštite divljači je izrađen u skladu s Pravilnikom o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači i Stručnom podlogom za bonitiranje i utvrđivanje lovnoproduktivnih površina u lovištima Republike Hrvatske ("Narodne novine", br. 40/06, 92/08, 39/11 i 41/13).

Program zaštite divljači za Općinu Lanišće izradio je obrt EAM Konzalting, vl. Ervin Martinuš, registriran za izradu i praćenje lovogospodarskih osnova, programa uzgoja i programa zaštite divljači te njihovih revizija (broj licencije 1560). Program zaštite divljači izradio je Ervin Martinuš mag. ing. agr., ovlaštena stručna osoba zaposlena u obrtu EAM Konzalting.

1. UVOD

Istarska županija je najzapadnija hrvatska županija, koja obuhvaća veći dio Istre – najvećeg jadranskog poluotoka. Najzapadnija točka Republike Hrvatske je u Istarskoj županiji (Bašanija, rt Lako) na 45° sjeverne zemljopisne širine. Istra obuhvaća oko 90% istoimenog poluotoka, najvećeg u Jadranskom moru. U istočnom dijelu poluotoka nalazi se Opatijsko primorje, koje se zbog fizičke odvojenosti i drugačijeg povijesno – geografskog razvoja od ostatka Istre ne smatra sastavnim dijelom regije, dok se sjeverni dijelovi poluotoka nalaze u sastavu drugih država – Republike Slovenije i Republike Italije. Hrvatska Istra, bez Opatijskog primorja, administrativno je ustrojena kao Istarska županija, s površinom od 2.813 km^2 i oko 208.055 stanovnika (2021.). Okruženost morem s triju strana i izdvojenost reljefnom barijerom Ćićarije i Učke prema kopnenom zaleđu na istoku i sjeveroistoku održavaju se u izrazito maritimnom karakteru prostora.

Istarska županija graniči s Republikom Slovenijom na sjeveru dok na sjeveroistoku, istoku, jugoistoku graniči s Primorsko – goranskom županijom. Istarska županija uključuje tri prirodno – geografski različite cjeline. Zapadni i južni dio poluotoka zaprema istarski ravnjak. To je blago valovita vapnenačka zaravan s brojnim ponikvama i uzvišenjima, koja se postupno uzdiže od mora prema unutrašnjosti do zamišljene linije koja se proteže od ušća Dragonje do Plomina. U nju su usječene doline najvećih istarskih rijeka Mirne i Raše te fosilne doline Limske drage, ostatka nekadašnje doline Pazinskog potoka. Potapanjem donjih dijelova tih dolina za postglacijalnog izdizanja morske razine nastali su istaknuti rijasi, od kojih su najpoznatiji Limski kanal i Raški zaljev. Središnji dio Istre zaprema blago valovito flišno pobrđe. Izgrađeno je od vodonepropusnih naslaga glina, laporu i pješčenjaka, pa je to područje bogato vodom. Na sjeveroistoku se izdiže gorska skupina Ćićarija. To je bezvodni prostor, nekad ogolio, a danas uglavnom obrastao šumom, s malo obradivih površina ograničenih na uvale i ponikve. Ćićarija na sjeverozapadu prelazi u slovenski Kras, a na jugu se na nju nadovezuje Učka.

Istarska županija sastoji se 41 jedinice lokalne samouprave i to 10 gradova (Buje, Buzet, Labin, Novigrad, Pazin, Poreč, Pula, Rovinj, Umag i Vodnjan) i 31 općine (Bale, Barban, Brtonigla, Cerovlje, Fažana, Funtana, Gračišće, Grožnjan, Kanfanar, Karojoba, Kaštela – Labinci, Kršan, Lanišće, Ližnjan, Lupoglav, Marčana, Medulin, Motovun, Oprtalj, Pićan, Raša, Sveti Lovreč, Lanišće, Sveti Petar u Šumi, Svetvinčenat, Tar, Tinjan, Višnjan, Vižinada, Vrsar i Žminj). U sastavu gradova i općina nalazi se ukupno 655 naselja.

OPĆINA LANIŠĆE

Općina Lanišće ustrojena je 1992. godine temeljem Zakona o područjima Županija, gradova i općina u RH kao dio bivše Općine Buzet.

Općina Lanišće se nalazi na krajnjem sjeveroistoku Istarskog poluotoka. Prostire se u brdsko – planinskom području Ćićarije, od planine Žbevnice do Oštrog vrha na površini od 144 km² te prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine broji svega 329 stanovnika. Prostor Ćićarije na sjeverozapadu prelazi u područje Krasa (Slovenija), a na sjeveroistoku obuhvaća planinski lanac s više vrhova koji prelaze visinu od 1000 m. Na jugoistoku Ćićarija se veže na planinu Učka, dok jugozapadnu granicu čini greben koji je od srednjoistarske zone viši od 200 do 400 metara. Područje Općine na sjevernom djelu graniči sa Republikom Slovenijom, na jugu s gradom Buzetom i općinom Lupoglav, a na istoku s Primorsko-goranskim županijom, a glavni prometni pravac koji ju veže s ostatkom Hrvatske je županijska cesta koja se preko Lupoglava veže na Istarski epsilon.

Središnji dio opisanog područja Ćićarije zauzima OPĆINA LANIŠĆE.

Općina Lanišće prostire se od planine Žbevnice do Oštrog vrha na površini od 143,13 km² (14.313 ha) i u svom sastavu ima sljedeća naselja: Brest, Brljavci, Črnehi, Lanišće, Podgaće, Prapoče, Klenovšćak, Kropinjak, Slum, Trstenik, Rašpor, Račja Vas, Dane, Vodice, Jelovice i Brgudac. Temeljno obilježje ovog prostora je krš, sa nizom geomorfoloških pojava-kraških polja, dolaca, tornjastih stijena, jama. Prostor obuhvaća s jedne strane planinski lanac s više vrhova koji prelaze visinu od 1000 m, te visoravan na visini od oko 600 metara koja se pruža između planinskih lanaca i grebena koji čini jugozapadnu granicu. Za razliku od većine kraških područja, cijeli prostor Ćićarije dobro je opskrbljen vodom. Od oko 8.000 ha poljoprivrednog zemljišta na području Općine na oranice otpada svega 200 ha, a ostatak čine pašnjaci i livade. Pašnjake potpuno obrašćuju pojedine drvenaste vrste, ponegdje je došlo do promjene u flornom sastavu ali još uvijek su dobri za ispašu.

Ratarske su površine ograničene na kraška polja i male ponikve u okolici naselja. Danas se za vlastite obiteljske potrebe obrađuje jedan dio ratarskih površina, a stoka (goveda, ovce, svinje) uzgaja se također uglavnom za vlastite potrebe.

Šume, koje zapremaju oko 6.500 ha u dobrom su stanju. Uglavnom su to niske termofilne šume i šikare hrasta medunca i crnog graba, a u višim, te sjeveru izloženim nižim real money slots djelovima pojedinih obronaka visoke bukove šume. Relativno velike površine zasađene su crnogoričnim vrstama, od kojih je najzastupljeniji crni bor.

Jedini industrijski objekt na cijelom prostoru je tvornica drvene ambalaže "Ambalaža" u općinskom središtu Lanišće koja upošljava 20-tak radnika.

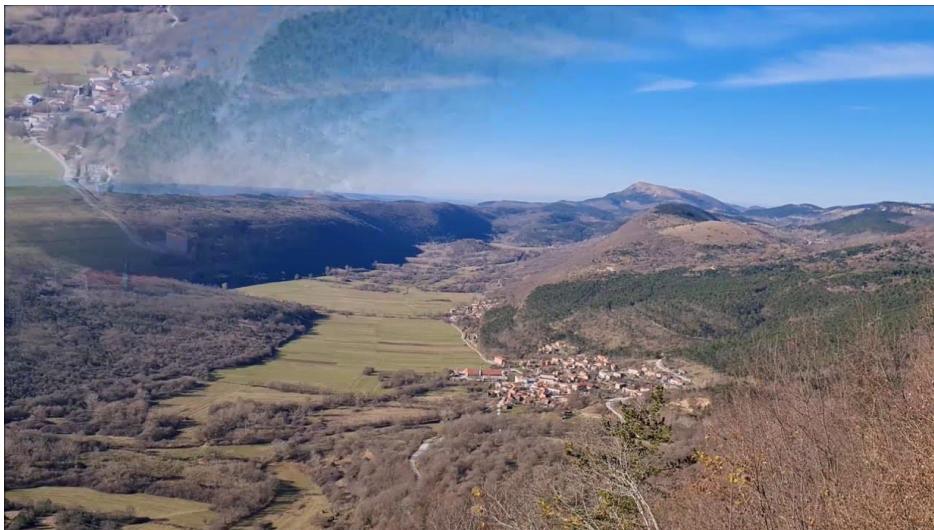
Prvi zapisi o Lanišću i naseljima koji ga okružuju potječu još iz 14. stoljeća. Prema dostupnim zapisima ovaj kraj je kao i ostatak istarskog poluotoka kroz stoljeća mijenjaо vlastodršće i društveno uređenje.

Područje je u srednjem vijeku pripadalo Akvilejskom patrijarhatu, grofovima Goričkim, a poslije Mletačkoj Republici pod nazivom Rašporski kapetanat odnosno Rašporska gospoštija. Kroz povijest je navedeni kapetanat, poput mnogih istarskih mjesta, bio poznat kao istaknuta utvrda i važno strateško uporište koje je u prošlosti mletačke Istre uvijek imalo značajnu ulogu. Rašpor i istoimeni kapetanat često su spominjani u mnogobrojnim izvješćima dužnosnika za vladu u Veneciji. Nakon što je stara utvrda 1511. godine razorena u ratu Cambraiske lige središte kapetana premješteno je u Buzet, ali je titulu zadržalo i dalje.

Tek po prestanku postojanja Mletačke Republike 1797. godine cijela se Istra sjedinila i pripojila Habsburškoj Monarhiji. Nakon kratke vladavine Napoleona Istra ponovo pripada Austrijskom Carstvu te se u njoj počinje graditi jedinstveni sustav javne uprave. Uvode se nove poljoprivredne kulture, napose krumpir i kukuruz, a Istra bilježi velik demografski rast. Od 1816 do 1849. bila je dijelom Kraljevine Ilirije, administrativne jedinice Austrijskog Carstva, a od 1849. pa do 1918. godine na području Istre uspostavljena je Markgrofovija Istra koja je zajedno s Kneževskom Grfovijom Goricom i gradiškom i Slobodnim carskim gradom Trstom

činila Austrijsko primorje. U studenom 1918. g. temeljem Londonskog ugovora pripala je Italiji.

Početkom 20.stoljeća područje Lanišća imalo je više stanovnika od Buzeta. Prema podacima iz Zbornika Općine Lanišće, 1910. godine je na ovim područjima živjelo čak 4756 stanovnika, koji su se pretežito bavili primarnom poljoprivrednom proizvodnjom, točnije stočarstvom i proizvodnjom drvenog ugljena (krbunice). Žene iz sela su putovale sa naprtnjačama punim ugljena preko Učke u Volosko i Opatiju te zapadno u Trst prodavati ugljen. U drugoj polovici 19. stoljeća u Istri jačaju preporodne ideje za razvoj pismenosti i školstva u okviru borbe za ostvarivanje kulturnih, obrazovnih i ekonomskih prava istarskih Hrvata u Austro-Ugarskoj Monarhiji, koje su zaživjele 1851, kada je otvorena prva pučka škola u Lanišću, sredstvima samih župljana, pod vodstvom svestrana svećenika Jakova Marčelj, sudionika Ilirskog pokreta.

Člankom 11. stavkom 2. Zakona o lovstvu (Narodne novine, br. 99/18, 32/19, 32/20) propisano je da je zabranjeno ustanovljenje lovišta:

1. na miniranim površinama i sigurnosnom pojasu širine do 100 m
2. na moru i ribnjacima s obalnim zemljишtem koje služi za korištenje ribnjaka
3. u rasadnicima, nasadima voćaka, vinove loze i višegodišnjega ukrasnog, ljekovitog i drugog bilja koji su namijenjeni intenzivnoj proizvodnji te pašnjacima, ako su ogradieni ogradom koja sprječava prirodnu migraciju dlakave divljači
4. na zaštićenim dijelovima prirode ako je posebnim propisima u njima zabranjen lov
5. na javnim cestama i drugim javnim površinama
6. na građevinskom području, osim na neizgrađenom dijelu građevinskog područja do njegova privođenja namjeni
7. na vojnim lokacijama
8. na drugim površinama na kojima je aktom o proglašenju njihove namjene zabranjen lov.

Člankom 20. Zakona o lovstvu propisano je da na površinama na kojima je zabranjeno ustanavljanje lovišta divljač je dužan štititi korisnik te površine.

Prema Pravilniku o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači, **Program zaštite divljači je planski akt za razdoblje od 10 godina koji osigurava zaštitu divljači na površinama iz članka 11. stavka 2. točaka 2., 3., 4., 5., 6., 7. i 8. Zakona o lovstvu.** Navedene površine zovu se još i površine izvan lovišta.

Općina Lanišće naručuje izradu Programa zaštite divljači za površine Općine Lanišće i pripadajućih naselja (vidi statut Općine Lanišće). Program je izrađen u skladu sa Zakonom o lovstvu te prema Pravilniku o sadržaju i načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači.

Program zaštite divljači za Općinu Lanišće izradio je obrt EAM Konzalting, vl. Ervin Martinuš, registriran za izradu i praćenje lovnogospodarskih osnova, programa uzgoja i programa zaštite divljači te njihovih revizija (broj licencije 1560). Program zaštite divljači izradio je Ervin Martinuš mag. ing. agr., ovlaštena stručna osoba zaposlena u obrtu EAM Konzalting.

POPIS KORIŠTENE LITERATURE I UPUTA

Propisi lovstva, šumarstva, zaštite prirode, veterinarstva i ostali:

1. Zakon o lovstvu RH („Narodne novine“, broj 99/18, 32/19 i 32/20)

- Pravilnik o potvrđi o podrijetlu divljači i njezinih dijelova i načinu označavanja divljači („Narodne novine“, broj 15/19)
- Pravilnik o lovočuvarskoj službi („Narodne novine“, broj 16/19)
- Pravilnik o cjeniku divljači („Narodne novine“, broj 20/19)
- Pravilnik o odštetnom cjeniku („Narodne novine“, broj 31/19)
- Pravilnik o načinu uporabe lovačkog oružja i naboja („Narodne novine“, broj 37/19)
- Pravilnik o sokolarstvu („Narodne novine“, broj 47/19 i 122/20)
- Pravilnik o lovostaju („Narodne novine“, broj 94/19)
- Pravilnik o stručnoj službi za provedbu lovnogospodarskih planova („Narodne novine“, broj 108/19)
- Pravilnik o lovniku („Narodne novine“, broj 108/19)
- Pravilnik o lovačkim psima („Narodne novine“, broj 108/19)
- Pravilnik o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači („Narodne novine“, broj 40/06, 92/08, 39/11 i 41/13)
- Stručna podloga za bonitiranje i utvrđivanje lovnoproduktivnih površina u lovištim Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 40/06)
- Pravilnik o uvjetima i načinu lova („Narodne novine“, broj 48/22)
- Pravilnik o trofejima divljači (Narodne novine, broj 24/21)
- Pravilnik o Središnjoj lovnoj evidenciji („Narodne novine“, broj 45/22)
- Pravilnik o osposobljavanju kadrova u lovstvu („Narodne novine“, broj 78/06 i 92/08)
- Pravilnik o osposobljavanju lovaca za prvi pregled odstrijeljene divljači namijenjene stavljanju na tržište („Narodne novine“, broj 102/14)

2. Zakon o šumama („Narodne novine“, broj 68/18, 115/18, 98/19, 32/20 i 145/20)

3. Dio zakonske regulative iz područja zaštite prirode

- 3.1 Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine („Narodne novine“, broj 72/17)
- 3.2 Zakon o zaštiti prirode („Narodne novine“, broj 80/13, 15/18, 14/19 i 127/19)
- 3.3 Zakon o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta i upravljanju njima („Narodne novine“, broj 15/18 i 14/19)
- 3.4 Zakon o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama („Narodne novine“, broj 94/13, 14/19 i 69/22)
- 3.5 Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama („Narodne novine“, broj 144/13 i 73/16)
- 3.6 Pravilnik o popisu stanišnih tipova i karti staništa („Narodne novine“, broj 27/21 i 101/22)
- 3.7 Pravilnik o sakupljanju zavičajnih divljih vrsta („Narodne novine“, broj 114/17)
- 3.8 Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj 25/20 i 38/20)
- 3.9 Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova u područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj 111/22)

- 3.10 Pravilnik o prijelazima za divlje životinje („Narodne novine“, broj 5/07)
- 3.11 Pravilnik o stranim vrstama koje se mogu stavljati na tržište te invazivnim stranim vrstama („Narodne novine“, broj 17/17)
- 3.12 Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže („Narodne novine“, broj 80/19)

- 4. **Zakon o zaštiti okoliša** („Narodne novine“, broj 80/13, 153/13, 78/15, 12/18 i 118/18)
- 5. **Zakon o zaštiti životinja** („Narodne novine“, broj 102/17 i 32/19)
- 6. **Zakon o veterinarstvu** („Narodne novine“, broj 82/13, 148/13 i 115/18)
- 7. **Zakon o nabavi i posjedovanju oružja građana** („Narodne novine“, broj 94/18)
- 8. **Zakon o cestama** („Narodne novine“, broj 92/14, 110/19 i 144/21)
- 9. **Zakon o državnom inspektoratu** („Narodne novine“ broj: 99/18 i 117/21)

- 9.1 Pravilnik o službenoj iskaznici i znački inspektora Državnog inspektorata („Narodne Novine“ broj: 84/19 i 123/19)

Međunarodni ugovori i propisi

- 1. Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (Pariz, 1972.) - Notifikacija o sukcesiji ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" br. 12/93)
- 2. Konvencija o močvarnim staništima koja su od međunarodnog značenja naročito kao staništa ptica močvarica (Ramsar, 1971.) - Notifikacija o sukcesiji ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" br. 12/93)
- 3. Konvencija o biološkoj raznolikosti (Rio de Janeiro, 1992.) Zakon o potvrđivanju - ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" br. 6/96, 7/02 i 13/03)
- 3.1. Protokol o biološkoj sigurnosti u okviru konvencije o biološkoj raznolikosti ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" br. 7/02)
- 4. Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (Bonn, 1979.) i pripadajući sporazumi - Zakon o potvrđivanju za sve ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" br. 6/00)
- 4.1. Sporazum o zaštiti euroazijsko-sjevernoafričkih migratornih ptica močvarica (AEWA) (1995.)
- 4.2. Sporazum o zaštiti europskih šišmiša (EUROBATS) (1991.)
- 4.3. Memorandum o razumijevanju u svezi s mjerama zaštite za droplju (*Otis tarda*) (2000.)
- 4.4. Memorandum o razumijevanju u svezi s mjerama zaštite za tankokljunog pozviždača (*Numenius tenuirostris*) (1994.) Republika Hrvatska potpisnica od 1994.godine
- 5. Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa - (Bern, 1979.) - Zakon o potvrđivanju ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" br. 6/00 i 11/00)
- 6. Konvencija o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka CITES (Washington, 1973.) - Zakon o potvrđivanju (ratifikaciji) - ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" br. 12/99)
- 7. Konvencija o Europskim krajobrazima (Firenza, 2000.) - Zakon o potvrđivanju ("Narodne novine - Međunarodni ugovori" br. 12/02 i 11/04)

POPIS KORIŠTENE LITERATURE

- Andrašić, D.: (1979): Zoologija divljači i lovna tehnologija. Zagreb
- Andrašić, D.: (1982): Objekti tehničkog uređenja lovišta i uzgajališta divljači. Zagreb
- Car, Z.: (1961): Bonitiranje lovišta za jelena, srnu, divokozu i tetrijeba gluhanu, Zagreb
- Car, Z.: (1961): Uzgojni odstrel srneće divljači, Zagreb
- Cepelić, I.: (1948): Divlje svinje, Zagreb
- Čeović, I.: (1940): Lovstvo, Zagreb
- Čeović, I.: (1950): Uređivanje lovišta, Zagreb
- Darabuš, S., Jakelić I. Z.: (1996): Osnove lovstva, Zagreb
- Dimitrijević, V.: (1992): Prilog poznavanju uzgoja i odstrela jelenske divljači, Donji Miholjac
- Frković, A.: (1989): Lovačke trofeje, obrada, ocjenjivanje i vrednovanje - europska divljač, Zagreb
- Frković, A.: (2006): Priručnik za ocjenjivanje lovačkih trofeja, Zagreb
- Grubešić, M. (2008): Uzgojna područja za jelena, divokozu i divlju svinju, Zagreb
- grupa autora: (1967): Lovački priručnik, Zagreb
- grupa autora: (1987): Šumarska enciklopedija, Zagreb
- Jakelić, I. Z.: (2001.): Lovačko oružje, Zagreb
- Janicki, Z.: (2002): Bolesti divljači. Skripta za studente Odjela lovstva i zaštite prirode Veleučilišta u Karlovcu, Karlovac
- Kraljić, B.: (1991): Istraživanje ekonomskih elemenata lovstva i lovnoga gospodarenja, Zagreb
- Krže, B.: (1982): Divlje svinje, Ljubljana
- Martinović, J.: (2000): Tla u Hrvatskoj, Zagreb
- Mustapić, Z. i suradnici: (2004): Lovstvo, Zagreb
- Pintur, K.: (2010): Uzgoj sitne divljači, Veleučilište u Karlovcu i Sveučilište J. J. Strossmayer – poljoprivredni fakultet u Osijeku
- Popović, D.: (2002): Lovački leksikon, Zagreb
- Poljoprivredni fakultet u Osijeku: (2015): Stručna podloga za utvrđivanje osnovnih odrednica, statusa i smjernica gospodarenjem čagljem (*Canis aureus* L.) u RH
- Raguž, D.: (1990): Odstrelna zrelost srneće divljači, Zagreb
- Sertić, D.: (2008): Uzgoj krupne divljači i uređivanje lovišta, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac
- Sertić, D.: (2008): Lov na divljač i lovačka etika, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac
- Valetinčić, S.: (1981): Bolezni divljadi, Ljubljana
- Državni hidrometeorološki zavod Zagreb (2001): Osnovne termičke i oborinske prilike na području Hrvatske 1961-2000, Zagreb

2. AKT O PROGLAŠENJU ILI USTANOVLJENJU POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA

Na temelju članaka 109.-113. Zakona o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19), Odluke o izradi II. Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Općine Lanišće (SN Istarske županije br. 13/20) i članka 41. Statuta Općine Lanišće (SN Općine Lanišće 6/17, SN Istarske županije 9/18), Općinsko vijeće Općine Lanišće, na sjednici održanoj dana 24. studenoga 2020. godine donosi

ODLUKU o donošenju II. Izmjena i dopuna Prostornog plana uređenja Općine Lanišće

ODREDBE ZA PROVOĐENJE

Članak 1.

Donose se II. Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja Općine Lanišće - u dalnjem tekstu: Plan. Prostorni plan uređenja Općine Lanišće (SN Općine Lanišće br. 08/05 i SN Istarske županije br. 25/18) mijenja se i dopunjaje u skladu s ovom Odlukom.

Izrađivač Plana je JU Zavod za prostorno uređenje Istarske županije, Pula, Riva 8.

Elaborat Plana sastoji se iz:

I . TEKSTUALNI DIO PLANA – ODREDBE ZA PROVEDBU

II. GRAFIČKI DIO PLANA

III. OBRAZOŽENJE

IV. PRILOZI

1. Popis sektorskih dokumenata i propisa koji se odnose na sadržaj Plana
2. Početak postupka i zahtjevi javnopravnih tijela
3. Izvješće o javnoj raspravi
4. Evidencija postupka izrade i donošenja Plana
5. Sažetak za javnost
6. Razno

Članak 19.

Ova Odluka stupa na snagu osmog (8) dana od dana objave u "Službenim novinama Istarske županije".

Po stupanju na snagu ove Odluke, izraditi će se i objaviti pročišćeni tekst odredbi za provedbu i grafičkog dijela Plana, sukladno čl. 113. Zakona o prostornom uređenju.

KLASA: 350-02/20-01/02

URBROJ: 2106/02-01-02-20-43

Lanišće, 24. studenoga 2020.

OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE LANIŠĆE
Predsjednica Općinskog vijeća
Irena Šverko,v.r.

Na temelju članka 135. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" 41/01. – pročišćeni tekst, 55/01), članka 8. i 35. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ("Narodne novine", broj 33/01., 60/01., 129/05., 109/07., 125/08., 36/09., 150/11. i 144/12., 19/13., 137/15.) Općinsko vijeće Općine Lanišće, na sjednici održanoj 30. lipnja 2017. godine, donosi

STATUT OPĆINE LANIŠĆE

I. POLAZIŠNA NAČELA

Uvažavajući sveprisutni trend ujedinjenja uz istovremenu demokratizaciju i decentralizaciju vlasti u Europi, putem zaštite i jačanja lokalne samouprave; ukazujući na činjenicu da je postojanje lokalne samouprave temelj svakog demokratskog ustrojstva, a razvoj lokalne samouprave neizostavna pretpostavka unapređivanja prava građana da sudjeluju u odlučivanju o javnim poslovima; uvjereni da lokalne interese i potrebe najbolje mogu rješavati sami građani ove lokalne zajednice, neposredno ili putem izabralih predstavnika; ponoseći se dostignutom razinom tolerancije i suživota i inzistirajući na dalnjem unapređivanju tih odnosa; poštujući tradicije antifašizma na čijim zasadama su niknule brojne deklaracije o ljudskim pravima; nastojeći da ova Općina postane "općinom blagostanja", Općinsko vijeće Općine Lanišće prihvaća temeljna načela sadržana u Europskoj povelji o lokalnoj samoupravi od 15. listopada 1985. godine iz Strasbourga, prožimajući duhom te Povelje ovaj Statut.

II. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Statutom se podrobnije uređuje samoupravni djelokrug Općine Lanišće i to:

- njezina obilježja,
- javna priznanja,
- suradnja s drugim jedinicama lokalne, te područne (regionalne) samouprave,
- samoupravni djelokrug,
- neposredno sudjelovanje građana u odlučivanju,
- ovlasti i način rada tijela općine,
- ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina,
- upravna tijela,
- ustrojstvo i rad javnih službi,
- mjesna samouprava,
- imovina i financiranje općine,
- akti općine,
- javnost rada,
- sprečavanje sukoba interesa,
- druga pitanja važna za ostvarenje njenih prava i obveza.

Članak 130.

Ovaj Statut stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenim novinama Općine Lanišće".

KLASA: 012-01/17-01/01

URBROJ: 2106/02-02-01-17-1

Lanišće, 30. lipnja 2017.

**OPĆINSKO VIJEĆE OPĆINE LANIŠĆE
PREDSJEDNICA OPĆINSKOG VIJEĆA**

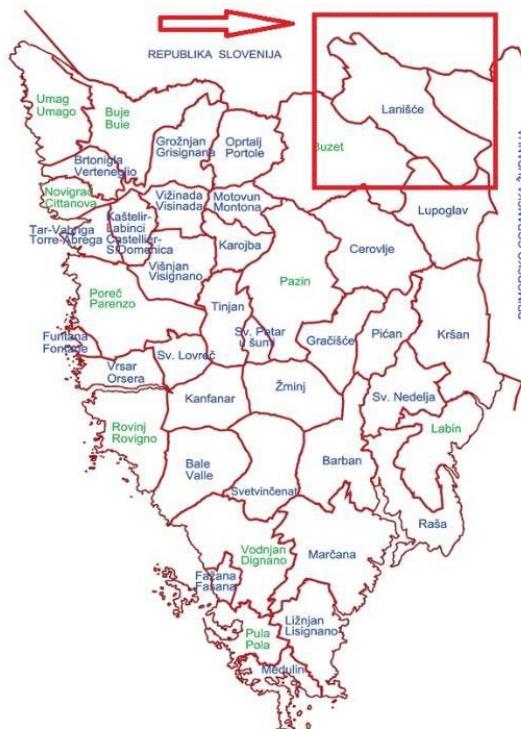
Irena Šverko

3. OSNOVNI PODACI O POLOŽAJU I GRANICAMA POVRŠINE IZVAN LOVIŠTA TE NJENOJ POVRŠINI RAZRAĐENOJ PO KULTURAMA ZEMLJIŠTA SA ZEMLJOVLASNIČKIM RAZMJEROM

Općina Lanišće prostire se u brdsko-planinskom području Ćićarije koja se nalazi na sjeveroistoku Istarskog poluotoka. Granice Ćićarije nisu točno određene, na sjeverozapadu prelaze u područje Krasa (Slovenija), a na jugoistoku je povezana sa planinom Učkom, jugozapadnu granicu čini greben koji je od srednjoistarske zone viši od 200 do 400 metara, a sjeveroistočni planinski lanac sa više vrhova višim od 1000 metara. Općina Lanišće prostire se od planine Žbevnice do Oštrog vrha na površini od 143,13 km² (14.313 ha) i u svom sastavu ima sljedeća naselja: Brest, Brlavci, Črnehi, Lanišće, Podgaće, Prapoče, Klenovščak, Kropinjak, Slum, Trstenik, Rašpor, Račja Vas, Dane, Vodice, Jelovice i Brgudac.

Temeljno obilježje ovog prostora je krš, sa nizom geomorfoloških pojava-kraških polja, dolaca, tornjastih stijena, jama. Prostor obuhvaća s jedne strane planinski lanac s više vrhova koji prelaze visinu od 1000 m, te visoravan na visini od oko 600 metara koja se pruža između planinskih lanaca i grebena koji čini jugozapadnu granicu.

Ukupna površina Općine Lanišće iznosi 14.403 ha ili 144,03 km².

Program zaštite divljači obuhvaća 725 ha ili 7,25 km².

CESTOVNI I ŽELJEZNIČKI PROMET

Geoprometni položaj sjeverne Istre određen je sustavom državnih cestovnih pravaca prema Rijeci – Puli – Sloveniji – Trstu, te sustavom županijskih i lokalnih cesta. Cestovni promet znatno ubrzava prometnica Istarski epsilon ukupne duljine 151 km. Dionicom A8 Matulji – Kanfanar Istra se kroz tunel Učku i autocestu Zagreb-Rijeka prometno povezuje s ostatkom države, a dionicom A9 Slovenija – Kanfanar – Pula – Istra je povezana sa sjevernim susjedom, Republikom Slovenijom.

Općina Lanišće priključuje se na istarski epsilon preko izlaza Lupoglavlja. Osim ovog glavnog prometnog pravca iz smjera Lupoglavlja (županijska cesta ŽC5014 Ž5011 – Rača Vas – Lanišće – Lupoglavlje (D44) i pravac koji koji povezuje sjeverni dio općine s ostatkom županije je i prilaz preko Buzeta (županijska cesta ŽC5011 Vodice (Ž5012) – Brest – Buzet (D44). Od županijske važnosti je još i cesta koja se u smjeru istok-zapad (Primorsko-goranska županija-Slovenija) proteže sjevernim dijelom općine (ŽC5012 G.P. Jelovice (gr. R. Slovenije) – Vodice – Permani (D8),

Ukupna duljina cestovne mreže Općine Lanišće iznosi 55,43 km od čega se 45,11 km (81%) odnosi na županijske ceste, a 10,32 km (19%) na lokalne ceste. Cestovna gustoća na razini općine iznosi 0,38 km/km² što je gotovo dvostruko manje od prosjeka Istarske županije.

Osim javnih cesta, na području Općine Lanišće nalazi se 50-tak kilometara ostalih cesta koje nisu javne (nerazvrstane ceste i ostale ceste), koje se funkcionalno nadovezuju na postojeću cestovnu mrežu javnih prometnica, omogućavajući pritom bolju povezanost između naselja.

Željeznički promet

Prema Prostornom planu Istarske županije, na potezu Lupoglavlje - Buzet - Republika Slovenija planira se koridor pruge visoke učinkovitosti za međunarodni promet, kao sastavni dio koridora (Trst - Kopar) - Lupoglavlje - Rijeka - Josipdol - (Karlovac) - Zagreb / Split – Dubrovnik, što će se provesti kada se ostvare uvjeti željezničkog povezivanja prostora Istarske županije s ostatkom nacionalnog prostora i zemljama Europske unije.

Koridor u istraživanju željezničkog tunela kroz Čićariju u cijelosti prolazi područjem ekološke mreže Park prirode Učka, a dijelom i kroz krajnji južni dio Općine, no uzimajući u obzir dugogodišnju stagnaciju ovog projekta, najnovije Izmjene i dopune PPUO ne sadržavaju odredbe o željezničkom prometu.

Temeljem Zakona o cestama propisano je:

Članak 50.

- (1) Za štetu trećim osobama nastalu na javnoj cesti zbog naleta na divljač odgovara se po osnovi krivnje.
- (2) Pravna osoba koja upravlja javnom cestom, odnosno koncesionar odgovara za štetu iz stavka 1. ovoga članka nastalu na javnoj cesti ukoliko javna cesta, na zahtjev osobe koja gospodari lovištem, nije označena prometnom signalizacijom i opremom sukladno posebnim propisima.

STRUKTURA POVRŠINA				
NAZIV POVRŠINE	VRSTA POVRŠINE	KULTURA	ZEMLJOVLASNIČKO RAZMJERJE	HA
1	2	3	4	
KULTURE	ŠUMSKO ZEMLJIŠTE	OBRASLO	DRŽAVNO	-
			PRIVATNO	-
			Σ	-
		NEOBRASLO	DRŽAVNO	-
			PRIVATNO	-
			Σ	-
	POLJOPRIVREDNO	ORANICE	DRŽAVNO	-
			PRIVATNO	-
			Σ	-
		LIVADE	DRŽAVNO	-
			PRIVATNO	-
			Σ	-
	VIŠEGODIŠNJI NASADI (neograđeni)	PAŠNJACI	DRŽAVNO	-
			PRIVATNO	-
			Σ	-
		OSTALO	DRŽAVNO	-
			PRIVATNO	-
			Σ	-
	UKUPNO POLJOPRIVREDNO	DRŽAVNO		-
		PRIVATNO		-
		Σ		-
	SVEUKUPNO ŠUMSKO I POLJOPRIVREDNO	DRŽAVNO		-
		PRIVATNO		-
		Σ		-
JAVNE POVRŠINE	PROMETNICE			30
	DRUGE JAVNE POVRŠINE			15
	OSTALO			-
	Σ	45		
OGRAĐENI VIŠEGODIŠNJI NASADI	VOĆNJACI			-
	VINOGRADI			-
	RASADNICI			-
	OSTALO			-
	Σ			-
PRIVREDNI OBJEKTI	RIBNJACI			-
	OSTALO			-
	Σ			-
DRUGE POVRŠINE	IZGRAĐENO			234
	NEIZGRAĐENO			446
	Σ	680		
ΣΣ				725

Program zaštite divljači za površine na kojima je zabranjeno ustanovljenje lovišta na području Općine Lanišće obuhvaća površinu Općine i pripadajućih naselja koja se nalaze na nelovnim površinama lovišta kako slijedi:

Lovište	Ploština u Općini Lanišće (ha)	Udio u ploštini (%)
XVIII/109 – „ČIĆARIJA“	725	100%
	725	100%

3.1. OPIS PRIRODNIH ZNAČAJKI STANIŠTA

OROGRAFSKE PRILIKE

Istarska županija uključuje tri prirodno – geografski različite cjeline. Zapadni i južni dio poluotoka zaprema istarski ravnjak. To je blago valovita vapnenačka zaravan s brojnim ponikvama i uzvišenjima, koja se postupno uzdiže od mora prema unutrašnjosti do zamišljene linije koja se proteže od ušća Dragonje do Plomina. U nju su usječene doline najvećih istarskih rijeka Mirne i Raše te fosilne doline Limske drage, ostatka nekadašnje doline Pazinskog potoka. Potapanjem donjih dijelova tih dolina za postglacijskog izdizanja morske razine nastali su istaknuti rijasi, od kojih su najpoznatiji Limski kanal i Raški zaljev. Središnji dio Istre zaprema blago valovito flišno pobrđe. Izgrađeno je od vodonepropusnih naslaga glina, lapora i pješčenjaka, pa je to područje bogato vodom. Na sjeveroistoku se izdiže gorska skupina Ćićarija. To je bezvodni prostor, nekad ogolio, a danas uglavnom obrastao šumom, s malo obradivih površina ograničenih na uvale i ponikve. Ćićarija na sjeverozapadu prelazi u slovenski Kras, a na jugu se na nju nadovezuje Učka. Cijelo područje prostire se na području nižeg flišnog pobrđa, koje obuhvaća od nizinskih preko blago valovitih do znatno viših i strmijih područja. Gledajući ono se kao cjelina od sjevera i sjeverozapada te od juga i jugoistoka spušta prema potočnoj udolini Borutskog potoka i vodotoka Kanal, koja se od jugozapadne do sjeveroistočne granice proteže središnjim dijelom lovišta i praktični ga dijeli na dva dijela.

Općina Lanišće se nalazi na krajnjem sjeveroistoku Istarskog poluotoka, na samoj granici sa Republikom Slovenijom te pripada tzv. „Bijeloj Istri“. Prostire se u brdsko – planinskom području Ćićarije, od planine Žbevnice do Oštrog vrha na površini od 144 km² te prema posljednjem popisu stanovništva iz 2021. godine broji svega 329 stanovnika. Prostor s jedne strane obuhvaća planinski lanac na sjeveru s više vrhova koji prelaze visinu od 1000 m te visoravan na visini od oko 600 metara koja se pruža između planinskih lanaca do grebena koji čine jugozapadnu granicu Ćićarije. Na sjeverozapadnom djelu Ćićarija prelazi u područje Krasa (Slovenija) dok je na jugoistoku povezana s planinom Učkom. U ovom, sjevernom vapnenačkom području, prostire se nekolicina krajobraznih cijelina od kojih u sastav Općine Lanišće spadaju:

- donji greben Ćićarije, od tektonskog spoja s masivom Učke do granice sa Republikom Slovenijom, karakteriziran je dominantnim položajem vapnenačkog grebena ispod kojega su nastala mala naselja s pripadajućim konusnim, odnosno trapezoidnim oblicima užeg areala obradivog zemljišta (Gorenja Vas, Semić, Nugla itd.) i

- gornji greben Ćićarije, od Kastavske šume do granice sa Republikom Slovenijom, karakteriziran s nizom malih naselja uz rub kraških polja (Lanišće, Prapoče, Podgaće, Račja Vas, Trstenik, Dane, Vodice itd.), a sama kraška polja prebogata su fenomenima (vrtače, ponori, kamenjari) što u cjelini čini područje županije s najizrazitijim krškim obilježjima. Južni greben Ćićarije (Žbevnica, 1014m; Brajkov vrh, 1092m; Orljak, 1106m; Veliki Planik, 1272m) relativno je blago položen, a završava s visoravni koja se s prosječne visine od oko 500m do 650m naglo spušta prema flišnoj Istri. Presijecaju ga ceste Buzet–Brest–Dane i Lupoglav–Lanišće.

HIDROGRAFSKE PRILIKE

Hidrografska mreža na području Općine slabo je razvijena s obzirom da je područje najvećim dijelom izgrađeno od karbonatnih naslaga dobre propusnosti. Na području flišnih naslaga registrirani su i površinski vodotoci polja Lanišće–Podgaće–Prapoče, vodotok Dane i Brest, a njihova osnovna karakteristika je da su svi bujičnog karaktera, a otječu u ponore. Pojedine građevine uređenja vodotoka starijeg su datuma i nepoznate protočnosti, što se posebno odnosi na pojedine cestovne propuste i dijelove toku u naseljima. U dijelu kroz polja, u slučaju velikih voda dolazi do stvaranja predponorskih retencija, ali mjerjenih podataka o nivoima velikih voda i kapacitetima ponora nema i generalno se može zaključiti da infrastrukturni sustav uređenja vodotoka i zaštite od štetnog djelovanja voda nije uređen u dovoljnoj mjeri.

Za razliku od većine kraških područja, cijeli prostor Ćićarije prirodno je dobro opskrbљen vodom. Primjerice, u Rašporu se uz cestu nalazi otvor, nekoliko stotina metara duboka ponora, u koji se ulijevaju oborinske vode s flišnog prostora od Trstenika do Račje Vasi. Ispod Brajkovog vrha na spoju geoloških struktura vapnenca i fliša, izvire čista planinska voda koja puni drvena korita i napaja obližnju lokvu. Izvorište Korita i livada na tom području od pamтивјекa su imali veliku važnost za lokalno stanovništvo. To je prepoznala još i austrougarska vlast koja je za vladavine Franje Josipa ovdje uredila objekt u svrhu lakšeg zahvaćanja vode. Iz izvora se voda prelijevala u prvo, kameno korito, a zatim niz padinu u 13 korita izrađenih od stabala topole.

KLIMATSKE PRILIKE

Klima Istre je uvjetovana činjenicom da se radi o poluotoku koji je s triju strana okružen morem, udaljavanjem od kojeg sredozemna klima prelazi u umjereno kontinentalnu. Klimu Istre određuje položaj u razmjerno toploj pojasi i u području utjecaja zapadne zračne cirkulacije, a karakteriziraju je uglavnom blage i vlažne zime, dok su ljeta vruća i sparna. Zimi preko Alpa i Dinarida iznad kontinentalnih dijelova Europe dotječe hladan i suh zrak (bura), koji može znatno sniziti temperaturu i uzrokovati mraz. Utjecaj reljefa najbolje se vidi u brdovitoj Ćićariji, od Slavnika do Učke. Zbog veće nadmorske visine tu je temperatura niža, a oborina je više nego u nižim dijelovima Istre.

S porastom nadmorske visine u unutrašnjosti Istre prosječne siječanjske temperature snižavaju se na 2 do 4°C, u najvišim predjelima na sjeveroistoku poluotoka i ispod 2°C. Srpanjske su temperature u unutrašnjosti 20 do 22°C, u brdovitoj Ćićariji 18 do 20°C, a na najvišim vrhovima i ispod 18°C.

Prostorni raspored oborina u Istri također je pod utjecajem reljefa. Veći dio vlažnog zraka nad Istru dolazi s jugozapada. Zračne se mase sudaraju s reljefnom preprekom između Slavnika i Učke, te zbog podizanja zraka dolazi do kondenzacije i stvaranja oborina. Zato su brdoviti predjeli na sjeveroistoku najkišovitiji. Oni godišnje imaju više od 1500 mm oborina, a masiv Učka i više od 2000 mm. Iako količina oborine raste od zapada prema istoku Istre, cijeli poluotok ima isti oborinski režim. Najviše oborina padne u jesen (listopad, studeni), a manje je izrazit sekundarni vrhunac na prijelazu proljeća u ljeto. Snježni pokrivač je generalno gledajući rijetka pojava za Istarski poluotok, ali viši, kontinentalni predjeli poput Slavnika, Učke i najviših vrhova Ćićarija imaju i više od 20 dana snijega godišnje. Klimom ili podnebljem podrazumijeva se skup vremenskim pojавama koje su mnogogodišnjem motrenjem zapažene kao redovne i pravilne, pa se mogu uzeti karakterističnim za pojedino područje. Područje na kojem se nalazi Općina prema Thornthwaitovoj klasifikaciji koja područja dijeli po veličini indeksa efektivnosti oborina, nalazi se u zoni humidne klime. Prema Köppenovoju razdiobi područje Općine, a i obuhvata ovog Programa ima prijelaznu maritimnu i umjerenu kišnu klimu, odnosno

ima izmijenjenu mediteransku klimu koja je karakteristična za područja neposredno uz morsku obalu, koja su pod velikim mediteranskim utjecajem, a do kojih dopire i kontinentalni tip klime osobito masiva Učke i Čićarije. Prema Köppenu područje Općine nalazi se na prijelazu klimatske zone čija je oznaka C f s a x'' u klimatsku zonu C f s b x''.

C – umjereno topla klima kišnog tipa (srednja temperatura najhladnjeg mjeseca između -3°C i $+18^{\circ}\text{C}$);

f – oborine su podjednako raspoređene tijekom cijele godine;

s – u toplom dijelu godine padne manja količina oborina nego u hladnom (suho razdoblje ljeti);

a – srednja mjesecna temperatura najtoplijeg mjeseca veća od 22°C ;

x'' – u tijeku godine javljaju se dva maksimuma količine oborina, glavni u rano ljeto, drugi u kasnu jesen.

C f s a x'' je oznaka za prijelaznu maritimnu sredozemnu klimu sa suhim ljetima. Navedenu oznaku karakterizira topla kišna klima, ljeta su vruća sa srednjom mjesecnom temperaturom iznad 22°C , dok je zimsko kišno razdoblje široko rascijepano u proljetni (travanj – lipanj) i jesensko – zimski (listopad – studeni) maksimum. Najsuši dio godine pada u toplo godišnje doba.

Csa – osnovni je tip klime sredozemnih obala, obilježen blagom zimom i suhim ljetom s barem tri puta više oborina u najkišnijem mjesecu zime, u odnosu na najsušniji mjesec ljeta. Količina oborina u najsušnijem mjesecu je manja od 40 mm, a ljeta su vruća, suha i vedra. Osnovne karakteristike klime su vruća i suha ljeta, te blage i vlažne zime, dok je utjecaj mora osobito izražen na dijelovima Općine koji se nalaze u blizini morske obale.

C – umjereno topla klima kišnog tipa (srednja temperatura najhladnjeg mjeseca između -3°C i $+18^{\circ}\text{C}$);

f – oborine su podjednako raspoređene tijekom cijele godine;

s – u toplom dijelu godine padne manja količina oborina nego u hladnom (suho razdoblje ljeti);

b – srednja mjesecna temperatura najtoplijeg mjeseca manja od 22°C ;

x'' – u tijeku godine javljaju se dva maksimuma količine oborina, glavni u rano ljeto, drugi u kasnu jesen.

C f s b x'' je oznaka za toplu umjerenu kišnu klimu s pojavom mraza i snijega u zimskom (hladnom) dijelu godine. Nije rijetka pojava da je zimski period isprekidan toplijim razdobljima, što uzrokuje topljenje snijega. Ovaj tip klime karakterizira podjednaka raspodjela oborina tijekom čitave godine, ali najsušniji dio je tijekom ljetnog perioda. Maksimum oborina u početku toploga dijela godine pridružuje se maksimum u kasnoj jeseni.

U blizini Općine, a i obuhvata Programa nalazi se meteorološka postaja Pazin, čiji su podaci relevantni za Općine i obuhvat Programa, kao i za njegovo šire područje. Radi boljeg sagledavanja klimatskih prilika prikazuju se i podaci klimatskih čimbenika za meteorološku postaju Abrami koja se nalazi u blizini obuhvata Programa. Meteorološka postaja Pazin nalazi se na nadmorskoj visini od 291 metra, na $45^{\circ} 14'$ sjeverne zemljopisne širine i $13^{\circ} 56'$ istočne zemljopisne dužine, dok se meteorološka postaja Abrami nalazi na nadmorskoj visini od 85 metara, na $45^{\circ} 26'$ sjeverne zemljopisne širine i $13^{\circ} 56'$ istočne zemljopisne dužine prema Greenwichu. U tablicama koje slijede prikazani su klimatski podaci Državnoga hidrometeorološkoga zavoda za meteorološku postaju Pazin, za razdoblje mjerena od 1961. do 2014. godine te klimatski podaci za meteorološku postaju Abrami, za razdoblje mjerena od 1981. do 1990. godine. Svi navedeni podaci ukupno daju pokazatelj o klimi, a promatranjem pojedinih mjeseci u godini spoznaju se kritične ili povoljne prilike za uzgoj i obitavanje divljači na ovom području. Posebno je važno uočiti ekstremno niske ili visoke temperature, mrazeve i oborine. Temperatura zraka je meteorološki element koji se najčešće upotrebljava kao

pokazatelj klime i koji utječe na sve biološke procese. Najveće temperaturne promjene događaju se u najnižem sloju zraka gdje živi većina biljaka. U tom prizemnom sloju može danju biti vrlo toplo, a noću hladno za vedrog i mirnog vremena kad je vrlo slabo miješanje zraka. Zbog toga se standardno mjerjenje temperature zraka obavlja termometrima koji se nalaze u zaklonu na visini 2 metra iznad tla, gdje je i dnevno kolebanje temperature manje. Niz od dvanaest srednjih mjesecnih vrijednosti temperature zraka dobiveni u mjerjenjima u klimatološkim terminima u 7, 14 i 21 sat, čine godišnji hod temperature.

Proljeće se odlikuje naglim porastom temperature i prijelazom u ljeto iz blage zime pa je razdoblje proljeća relativno kratko. Prateći godišnji hod temperatura zraka od mjeseca siječnja do mjeseca prosinca, srednje mjesecne temperature zraka rastu do mjeseca srpnja, koji je najtoplji mjesec i to za obje meteorološke postaje, nakon čega slijedi ohlađivanje zračne mase prema kraju godine. Najtoplji mjesec u godini prema meteorološkoj postaji Pazin je mjesec srpanj sa srednjom temperaturom od 20,9 °C, dok je mjesec siječanj najhladniji sa srednjom temperaturom od 2,8 °C. Iz mjerjenih podataka o visini temperature zraka meteorološke postaje Abrami, vidljivo je da je najhladniji mjesec siječanj (prosječno 2,9 °C), a najtoplji je mjesec srpanj (prosječno 21,7 °C). Najhladnije godišnje doba je zima i to za obje meteorološke postaje, kada je srednja vrijednost temperature zraka 3,3 °C prema meteorološkoj postaji Pazin, odnosno 3,6 °C prema meteorološkoj postaji Abrami, što su najniže vrijednosti u odnosu na druga godišnja doba. Ljeto je najtoplje godišnje doba sa srednjom vrijednošću temperature od 19,9 °C prema meteorološkoj postaji Pazin, odnosno 20,3 °C prema meteorološkoj postaji Abrami. Proljeće i jesen su podjednako topli, iako je srednja vrijednost temperature zraka u jesen nešto veća i to za obje meteorološke postaje. Srednja vrijednost temperature zraka prema meteorološkoj postaji Pazin u proljeće iznosi 10,6 °C, dok za jesen iznosi 11,8 °C. Prema meteorološkoj postaji Abrami srednja vrijednost temperature zraka u proljeće iznosi 11,1 °C, dok u jesen iznosi 12,5 °C. Prosječna vrijednost temperature zraka za vegetacijsko razdoblje prema meteorološkoj postaji Pazin iznosi 16,8 °C, odnosno 17,4 °C prema meteorološkoj postaji Abrami. Srednja godišnja temperatura zraka u navedenom razdoblju mjerjenja iznosi 11,4 °C prema meteorološkoj postaji Pazin, odnosno 11,9 °C prema meteorološkoj postaji Abrami.

Prikaz srednjih mjesecnih i godišnje vrijednosti temperature zraka (TS u °C) za meteorološku postaju Pazin i za meteorološku postaju Abrami:

Meteorološka postaja	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Godišnje
Pazin	2,8	3,5	6,5	10,3	14,9	18,6	20,9	20,2	16,1	11,8	7,5	3,7	11,4
Abrami	2,9	3,7	7,1	10,9	15,4	18,5	21,7	20,8	17,2	13,2	7,2	4,4	11,9

Prikaz srednjih vrijednosti temperature zraka (TS u °C) prema godišnjim dobima za meteorološku postaju Pazin i za meteorološku postaju Abrami:

Meteorološka postaja	Proljeće	Ljeto	Jesen	Zima	Vegetacijsko razdoblje
mjesec	III. – V.	VI. – VIII.	IX. – XI.	XII. – II.	IV. – IX.
Pazin	10,6	19,9	11,8	3,3	16,8
Abrami	11,1	20,3	12,5	3,6	17,4

Srednje godišnje temperature zraka ne ukazuju na značajne razlike između navedenih meteoroloških postaja i kreću se od 11,4 °C do 11,9 °C. Na ovom području vrijedi pravilo vertikalnog termičkog gradijenta da se temperatura zraka postupno smanjuje s povećanjem nadmorske visine.

Jedna od karakteristika temperaturnih prilika je srednji broj dana s minimalnom temperaturom ispod 0 °C (hladni dani) ili s maksimalnom temperaturom ispod 0 °C (studenii dani) te srednji broj dana sa minimalnom temperaturom ispod –10 °C (ledeni dani). Za klimu nekog kraja važno je saznanje kada srednja dnevna temperatura zraka prelazi izvjesnu granicu i koje je to razdoblje kroz godinu dana kada ona ne padne ispod te vrijednosti. U meteorologiji se ti granični datumi početka i svršetka razdoblja nazivaju temperaturni pragovi.

Prikaz absolutne mjesecne i godišnje maksimalne (TMAX u °C), minimalne (TMIN u °C) i amplitude (AMP) temperature zraka te datuma pojavljivanja za meteorološku postaju Pazin:

Meteorološka postaja		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Godišnje
Pazin	TMAX	21,4	23,0	26,5	28,8	33,7	35,6	38,6	38,7	34,8	28,8	25,1	21,6	38,7
	Datum	31/1989	29/2012	25/1977	9/2011	25/2009	12/2003	19/2007	21/2012	17/1987	2/2011	3/2004	4/1979	21.8.2012.
	TMIN	-18,7	-15,9	-14,0	-7,8	-2,5	1,7	5,2	3,5	-2,0	-5,6	-10,5	-15,5	-18,7
	Datum	8/1985	2/1991	2/2005	8/2003	2/1962	7/1986	22/1968	31/1995	29/1977	31/1991	25/1975	20/2009	8.1.1985.
	AMP	40,1	38,9	40,5	36,6	36,2	33,9	33,4	35,2	36,8	34,4	35,6	37,1	57,4

Absolutne minimalne temperature zraka koje su često limitirajući čimbenik za pridolazak, razvoj i opstanak neke vrste, ovisne su i o čimbenicima reljefa. Prema meteorološkoj postaji Pazin absolutni godišnji maksimum temperature zraka iznosi 38,7 °C, a izmjerena je 21. kolovoza 2012. godine, dok je absolutni godišnji minimum –18,7 °C i izmjerena je 8. siječnja 1985. godine. Iz navedenoga je vidljivo da amplituda temperature zraka za meteorološku postaju Pazin iznosi oko 57,4 °C.

Vegetacijsko razdoblje (temperaturni prag iznad 10°C) prema meteorološkoj postaji Pazin traje oko 230 dana. Prema podacima meteorološke postaje Pazin pojavljuju se u ovom lovištu čak i ledeni dani s temperaturom ispod –10 °C i to u prosjeku 4 dana godišnje, dok su ostale temperaturne oscilacije podnošljive, iako na ovom području prosječno ima tek oko 1 studeni i oko 89 hladnih dana. Prema podacima meteorološke postaje Abrami pojavljuju se prosječno oko 3 studena i oko 78 hladnih dana, dok ledenih dana nema.

Prikaz srednjih mjesecnih i godišnji broj hladnih, studenih i ledenih dana za meteorološku postaju Pazin:

Meteorološka postaja		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Godišnje
Pazin	Hladni	20	19	14	4	–	–	–	–	–	3	10	19	89
	Studenii	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1
	Ledeni	2	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1	4

Prikaz srednjih mjesecnih i godišnji broj hladnih, studenih i ledenih dana za meteorološku postaju Abrami:

Meteorološka postaja		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Godišnje
Abrami	Hladni	19,5	17,5	11,7	1,9	–	–	–	–	–	1,0	10,2	16,0	77,8
	Studenii	1,2	0,7	0,3	–	–	–	–	–	–	–	–	0,4	2,6
	Ledeni	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Prikaz srednjih mjesecnih i godišnji broj toplih i vrućih dana za meteorološku postaju Pazin:

Meteorološka postaja		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Godišnje
Pazin	Topli	–	–	–	1	6	17	27	25	12	2	–	–	90
	Vrući	–	–	–	–	–	4	11	11	1	–	–	–	27

Broj toplih ($T \geq 25^{\circ}\text{C}$) dana prema meteorološkoj postaji Pazin iznosi oko 90 dana godišnje, dok se ukupno pojavljuje i oko 27 vrućih ($T \geq 30^{\circ}\text{C}$) dana. Najviše toplih dana imaju mjesec srpanj i mjesec kolovoz, isto kao i vrućih.

Mraz su ledeni kristali u obliku ljudskica, iglica, perja ili listića na predmetima na tlu. Nastaju sublimacijom vodene pare uslijed noćnog ohlađivanja pri vedrom i tihom vremenu kada su temperature zraka ispod 0°C . U umjerenim zemljopisnim širinama mraz se javlja u hladnom dijelu godine. Osim zimi mraz se može pojaviti u jesen pa je to rani ili u proljeće kasni mraz. Proljetni mraz je opasniji jer može nanijeti velike štete biljkama jer tada počine vegetacija, a isto tako štete može nanijeti i na divljači osobito mladunčadi, pogotovo ako se poklopi sa proljetnim pljuskovima. Jesenski mraz nanosi manju štetu jer se višegodišnje biljke pripremaju za zimsko mirovanje, a jednogodišnje biljke su najčešće završile svoj razvoj. Divljač je tada već dobro potkožena i spremna na zimske nepogode. Iz navedenoga razloga dobro je poznavati srednje i ekstremne datume mraza kao i vjerojatnost njegovog pojavljivanja na nekom području.

Prema podacima meteorološke postaje Pazin pojava mraza zabilježena je u vremenu od mjeseca listopada pa sve čak do mjeseca svibnja. Ukupan broj dana s mrazom prema meteorološkoj postaji Pazin je oko 90 dana godišnje. Najveći broj dana s mrazom prema meteorološkoj postaji Pazin zabilježen je u mjesecu siječnju, dok i mjeseci prosinac, veljača, ožujak i studeni imaju veliki broj dana s mrazom. Znatno manji broj dana s mrazom zabilježen je na području meteorološke postaje Abrami i to prosječno oko 48 dana godišnje. Prema podacima navedene meteorološke postaje najveći broj dana s mrazom zabilježen je u mjesecu siječnju, dok i mjeseci prosinac, veljača, ožujak i studeni imaju znatan broj dana s mrazom.

Prikaz srednjih mjesecnih i godišnji broj dana s mrazom za meteorološku postaju Pazin i za meteorološku postaju Abrami:

Meteorološka postaja	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Godišnje
Pazin	18	16	14	6	1	–	–	–	–	6	12	17	90
Abrami	10,9	9,5	8,5	0,5	–	–	–	–	–	1,4	8,1	9,3	48,2

Oborine su uz temperaturu zraka, jedan od najvažnijih elemenata klime nekog područja. Od velike je važnosti poznavanje oborinskog režima tijekom godine, a naročito u vegetacijskom razdoblju. Količina oborina u kritičnim razvojnim stadijima (fenozama) je pored temperature onaj limitirajući čimbenik koji uvjetuje ne samo razvoj određene biljne vrste već direktno ili indirektno utječe na veličinu njenog areala, na sastav šumske zajednice, njen opstanak i daljnji razvoj, a time i na pridolazak određene divljači. Oborinski režim posredno ili neposredno djeluje na broj i veličinu vodotoka. Evapotranspiracijski procesi, pod kojim se podrazumijeva isparavanje vode iz tla, transpiraciju putem biljke, ovisi o količini vode u tlu i zasićenosti zraka vodom, odnosno o količini palih oborina.

Analizirajući podatke o srednjim mjesечnim količinama oborina, kao i srednjom količinom oborina u vegetacijskom razdoblju, može se zaključiti da ni u jednom mjesecu u godini ne postoji manjak oborina. Oborine su uglavnom ravnomjerno raspoređene tijekom cijele godine, ali ponekad dolazi do kolebanja. S obzirom na godišnje doba najviše oborina padne u jesenskim mjesecima i to prema meteorološkoj postaji Pazin i prema meteorološkoj postaji Abrami, dok zimi padne najmanja količina oborina i to prema obje meteorološke postaje. Međutim i uz navedeno suho razdoblje nije preizraženo jer veća količina oborina padne i tijekom ljetnih mjeseci. Najveći dio oborina čini kiša, koja može pasti i u obliku jakih pljuskova. Maksimum oborina prema meteorološkoj postaji Pazin padne u mjesecu studenom i to oko 143,4 mm, dok je najsušniji mjesec u godini mjesec veljača, kada u prosjeku padne oko 74,3 mm oborina. Prema meteorološkoj postaji Abrami maksimum oborina padne u mjesecu listopadu i to oko 129 mm, dok je najsušniji mjesec u godini mjesec veljača, kada u prosjeku padne oko 65 mm oborina. Za vrijeme vegetacijskog razdoblja padne nešto manje od polovine ukupne godišnje količine oborina, odnosno oko 545,5 mm (oko 48%) prema meteorološkoj postaji Pazin, odnosno oko 522 mm (oko 49%) prema meteorološkoj postaji Abrami. Prosječna godišnja količina oborina prema meteorološkoj postaji Pazin iznosi 1.132,0 mm, odnosno oko 1.068 mm prema meteorološkoj postaji Abrami.

Vrijednost Langovog kišnog faktora (Kfg) za meteorološku postaju Pazin iznosi 1.132,0 / 11,4 = 99,3, dok za meteorološku postaju Abrami iznosi 1.068 / 11,9 = 89,8. Prema vrijednostima Langovog kišnog faktora klima može biti aridna (vrijednost faktora Fkg > 40), semiaridna (41 – 60), semihumidna (61 – 80), humidna (81 – 160) i perhumidna (> 160). Općina se rasprostire na području humidne klime. Raspored oborina povoljan je za razvoj vegetacije i svih vrsta divljači koje prirodno obitavaju na području Općine. Oborine zajedno s pojmom kasnih ili ranih mrazeva mogu negativno utjecati na kočenje i leženje krupne i sitne divljači. Srednji godišnji broj dana s kišom ($\geq 0,1$ mm) iznosi oko 125 dana godišnje prema meteorološkoj postaji Pazin.

Prikaz srednjih mjesечnih i godišnje količine oborina (RR u mm) za meteorološku postaju Pazin i za meteorološku postaju Abrami:

Meteorološka postaja	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Godišnje
Pazin	81,1	74,3	78,9	86,1	87,8	91,6	69,5	99,4	111,1	111,4	143,4	97,4	1.132,0
Abrami	74	65	92	77	101	110	50	101	83	129	91	95	1.068

Prikaz srednjih sezonskih vrijednosti količine oborina (RR u mm) za meteorološku postaju Pazin i za meteorološku postaju Abrami:

Meteorološka postaja	Proljeće	Ljeto	Jesen	Zima	Vegetacijsko razdoblje
----------------------	----------	-------	-------	------	------------------------

mjesec	III. – V.	VI. – VIII.	IX. – XI.	XII. – II.	IV. – IX.
Pazin	252,8	260,5	365,9	252,8	545,5
Abrami	270	261	303	234	522

Prikaz najveće (RRmax u mm) i najmanje (RRmin u mm) mjesecne i godišnje količine oborina za meteorološku postaju Pazin:

Meteorološka postaja	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Godišnje
Pazin	RRmax	221,2	177,3	170,0	137,7	101,6	162,8	141,4	211,8	223,0	313,4	358,7	284,9
	RRmin	0,0	1,3	6,3	11,4	8,1	16,2	1,2	5,2	4,4	9,0	10,5	17,2
													803,9

Prikaz srednjeg broja dana s kišom ($\geq 0,1$ u mm) za meteorološku postaju Pazin:

Meteorološka postaja	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Godišnje
Pazin	9	8	10	13	13	12	9	9	10	10	12	10	125

Grad ili tuča je najkrupnija vrsta padavina koja dolazi iz atmosfere. Nastaje kad se pothlađene kapi vode zahvaćene ulaznim strujama izdižu te smrznu. Takve smrznute kuglice vode pri velikim brzinama padaju na zemlju gdje mogu uzrokovati velike štete, osobito na sitnim vrstama divljači. Grad obično pada u obliku nepravilnih kuglica promjera od 0,5 do 5 cm (veće gromade mogu nastati u teškim olujama).

Prikaz srednjeg broja dana s gradom ili tučom za meteorološku postaju Pazin:

Meteorološka postaja	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Godišnje
Pazin	0,1	0,0	0,1	0,2	0,3	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,0	1,6

Oborine u obliku snijega, njegova prva i posljednja pojava, trajanje snježnog pokrivača na tlu dopunjuju saznanje o klimi nekoga područja. Fizikalna svojstva snijega ovise o temperaturi zraka u vrijeme njegova padanja. Kod nižih temperatura snijeg je suh, čvrst, sitan i rastresit i pada u obliku pršića. Kod viših temperatura pada u obliku krupnih i vlažnih pahuljica i u tom obliku nanosi, naročito u proljeće, znatne štete.

Prikaz srednjeg broja dana sa snijegom ($\geq 0,1$ u mm) za meteorološku postaju Pazin:

Meteorološka postaja	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Godišnje
Pazin	2	1	1	–	–	–	–	–	–	–	–	1	5

Prikaz maksimalne visine snijega na tlu (u cm) i datum pojavljivanja za meteorološku postaju Pazin:

Meteorološka postaja		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Maksimum
Pazin	cm	25	29	30	12	—	—	—	—	—	—	3	13	29
	Datum	15/1985	4/1963	10/1976	3/1970	—	—	—	—	—	—	25/1962	8/2012	4.2.1963.

Srednji broj dana sa snijegom na tlu iznad 1 cm prema podacima meteorološke postaje Pazin je tek oko pet dana, tako da snijeg uglavnom nema negativan utjecaj ni na jednu vrstu divljači.

Relativna zračna vлага je stupanj zasićenosti zraka vodenom parom. Poznavanje toga meteorološkog elementa je vrlo važno jer stvaranje magle, kiše, mraza i ostalih hidrometeora ovisi o količini vlage u zraku. Povoljni uvjeti s obzirom na rast bilja su uz relativnu vlažnost od 50% do 90%. U tom se rasponu, s povećanjem vlažnosti zraka povećava i fotosinteza, osobito ako je sunčev zračenje jače. Pri visokoj relativnoj vlažnosti onemogućena je transpiracija, što nije povoljno ako ljeti zasićenost zraka dugo potraje. S druge strane niska relativna vlažnost znači pojačan gubitak vode iz biljaka transpiracijom u fotosintezi, pa biljka vene i suši se, ako se voda ne može nadoknaditi iz tla. Povećana količina pare u zraku povećava također njegov kapacitet za toplinu, pa se takav zrak teže zagrijava od sušeg, a ugrijani zrak se teže hlađi. Relativna vlažnost zraka mijenja se prostorno i vremenski, što znači da ovisi o zemljopisnoj širini i reljefu te ima svoj dnevni i godišnji hod.

Relativna vlažnost zraka na ovom području je pod velikim utjecajem velike vodene površine, odnosno Jadranskog mora. Srednja godišnja relativna vlažnost je oko 74,2% prema meteorološkoj postaji Pazin, odnosno oko 74% prema meteorološkoj postaji Abrami, što je pokazatelj da je relativna vlažnost zraka u okviru povoljnosti za opstanak i obitavanje divljači. S obzirom na godišnji hod relativne vlažnosti zraka na području Općine prevladava maritimni osnovni tip, što znači da je raspon relativne vlažnosti zraka između mjeseci obično mali s tendencijom pada u toplijem dijelu godine.

Prikaz srednjih mjesecnih i godišnje vrijednosti relativne vlažnosti zraka (U u %) za meteorološku postaju Pazin i za meteorološku postaju Abrami:

Meteorološka postaja	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Godišnje
Pazin	78,6	73,0	70,8	71,4	72,1	71,9	68,4	70,6	76,6	78,6	79,4	79,3	74,2
Abrami	75	71	69	70	75	76	71	74	78	78	76	77	74

Prikaz srednjih sezonskih vrijednosti relativne vlažnosti zraka (U u %) za meteorološku postaju Pazin i za meteorološku postaju Abrami:

Meteorološka postaja	Proljeće	Ljeto	Jesen	Zima	Vegetacijsko razdoblje
mjesec	III. – V.	VI. – VIII.	IX. – XI.	XII. – II.	IV. – IX.
Pazin	71,4	70,3	78,2	77,0	74,2
Abrami	71,3	73,7	77,3	74,3	74,0

Vjetar označava horizontalno strujanje zraka izazvano razlikama u tlaku i temperaturi zraka, a kao element u mnogo čemu daje specifičnost klimi nekog područja. Kod vjetra razlikuje se smjer, brzina ili jačina te struktura. Pod smjerom vjetra smatra se strana svijeta odakle puše, a označuje se ružom vjetrova i bilježi međunarodnim kraticama. Brzina vjetra je put što ga kvantum zraka prevali u jedinici vremena, izražava se u metrima u sekundi (m/s) ili kilometrima na sat (km/h). Jačina vjetra je učinak što ga vjetar izvodi na predmetima, a određuje se Beaufort – ovom skalom. Vjetar uzrokuje pojačano isušivanje površinskih dijelova tla, smanjenje relativne zračne vlage, te bolju aeraciju (prozračivanje). S porastom nadmorske visine povećava se snaga vjetra. Na šumskim staništima određenog područja s razvedenim reljefom postoje velike razlike u djelovanju vjetra. Izloženost jakim vjetrovima (ometišta) i zaklonjenost (zavjetrišta) očituju se na biljnom pokrovu. Slabiji intenzitet vjetra koristan je biljci, a jači štetan.

Na području Općine značajan utjecaj imaju vjetrovi. Za cijelu Istru karakteristična su vrlo jaka zračna strujanja. U zimskom, hladnjem razdoblju dolaze i sa kopna i sa mora. U navedenom zimskom i hladnjem dijelu godine ističu se uglavnom dva tipa vjetrova – jugo i bura. Bura je najjači vjetar u ovim krajevima, a puše i u zimskoj polovici godine i u proljeće. Često puše danima i zna biti vrlo jaka. Tada podiže sitne kapljice vode s morske površine i stvara posolicu na biljkama. Jugo se javlja tijekom cijele godine, ali je najčešće u jesen. Ono donosi topao, vlažan i kišoviti tip vremena, a jugo može biti i olujne jačine te tada podiže najviše valove. Ponekad puše u proljeće kao topao i suh vjetar i tada zna nanijeti dosta štete na raslinju. Maestral je periodični vjetar koji nastaje uslijed nejednolike zagrijanosti kopna i mora u ljetnoj polovici godine. Javlja se gotovo svaki dan za lijepog vremena, u kasnim prijepodnevnim ili ranim popodnevним satima i puše sa zapada ili sjeverozapada. Od ostalih vjetrova pojavljuju se još levant, tramontana i lebić.

Prema meteorološkoj postaji Pazin vladajući vjetrovi na ovom području su sjeverni (bura) te jugozapadni (jugo). Bura je suh, hladan i često vrlo jak vjetar. Puše kroz čitavu godinu, a maksimum postiže zimi. Nepovoljno djeluje na vegetaciju, lomi grane, izvaljuje stabla. Na položajima koji su stalno izloženi buri, vegetacija poprima karakteristične forme. Jugo je topli vjetar. Obično donosi kišu i povećava u jesen i zimi temperature. Štete od juga su neznatne.

EDAFSKI ČIMBENICI

Vrsta i osobine tla na području Općine usko su povezane s ostalim prirodnim osobinama istog područja: klimom, petrografske sastavom, vegetacijom, pa i sa čovjekom. Na području Općine specifičnost tala je njihova pedosistemnska heterogenost. Najzastupljeniji tip gradnje pedohora je „mozaik“, uvjetovan čestim izmjenama matičnog supstrata i specifičnost reljefa lovišta. Za geološko – litološku građu ovoga lovišta korišteni su podaci litostatigrafske karte, mjerila 1 : 100.000, Instituta za geološka istraživanja.

Geološka građa Istre obilježena je s tri specifične cjeline. Zapadni i južni dio poluotoka zaprema istarski jursko – kredno – paleogenski karbonatni ravnjak. Središnji dio Istre zaprema blago valovito paleogensko flišno pobrđe. Na sjeveroistoku se izdiže gorska skupina Ćićarija, odnosno kredno – paleogenski karbonatno – klastični pojas s ljuskavom građom, koji se prostire u istočnoj i sjeveroistočnoj Istri (od Plomina preko Učke u Ćićariju). Geološke posebnosti navedena tri područja zapažaju se i po boji tla, reljefu, hidrologiji i drugo pa su otuda i proizašli nazivi za Istru po boji. „Crvena Istra“ je naziv za južni i zapadni dio Istarskog poluotoka, gdje prevladava tlo crvenica. „Bijela Istra“ naziv je za kredno – paleogenske vapnence što se pružaju od Plomina, preko Učke i Ćićarije, dok je „Siva Istra“ naziv za područje središnje Istre odnosno za paleogenski flišni bazen. U „Bijeloj Istri“ dominiraju tla na vapnencima i dolomitima

(kalkokambisol, kalkomelanosol, rendzina) s manjim enklavama tala na klastitima (eutrični i distrični kambisol, regosol) te reliktnе crvenice i distrični kambisoli povrh crvenica (istočni obronci Učke). „Sivu Istru“ obilježava najveća kompaktna flišna cijelina u Republici Hrvatskoj. Radi se o pelitnom silikatno – karbonatnom materijalu u vidu uslojenih sedimenata, u kojim različiti udjeli imaju pješčenjaci i vapnenci. Na takovom materijalu u uvjetima bez značajnijeg utjecaja erozije izmjenjuju se rendzine, eutrični kambisoli i slabo izraženi pseudoglejevi. U uvjetima antropogenih utjecaja kakvi kroz povijest obilježavaju istarsko područje, značajni udjeli imaju regosoli i koluviji (pretežno s aluvijalno – proluvijalnim obilježjima). U „Crvenoj Istri“ dominiraju crvenice, a zatim kalkokambisoli, riječni kalkomelanosoli, luvisoli i eutrični kambisoli. Ponekad se radi o relativno dubokim tlima visoke plodnosti. U riječnim dolinama i poljima dominiraju hidromorfna tla, kao što su pseudoglej, euglej, fluvisol, sporadično i koluvij.

Glavne karakteristike reljefa uz vodotoke su sedimenti aluvijalnog tipa koji su izdvojeni na širem području većih potoka i rječica, a predstavljeni su recentnim nanosima. Sastav aluvijalnog nanosa oписан je o neposrednoj okolini izvorišta i sastava područja koje se ispire te o snazi vodenog toka. Taj je nanos zastupljen uglavnom šljuncima, pijescima, zaglinjenim pijescima, muljem te glinama i ilovačama. Osnovna i glavna karakteristika aluvijalnih nanosa je velika heterogenost u horizontalnom i vertikalnom smislu, a naročito u smislu dužine riječnog toka. Aluvijalni nanos karakteriziran je također slojevitošću, odnosno ritmičkim izmjenama slojeva razne granulacije u vertikalnom smislu, a isto tako i velikim varijabilitetom boje od sive, sivosmeđe, smeđe pa i crvenkaste. U donjim vodenim tokovima prevladavaju ilovače, muljevi i praškasti materijali, dok prema gore dolaze pijesci i često šljunci, te čak nepravilno kršje raznih stijena. Zauzimaju manja područja Općine i to uglavnom na više većih ili manjih riječnih i potočnih udolina.

U odnosu na ostatak Istarskog poluotoka, Općina Lanišće krajobrazno pripada tzv. „Bijeloj Istri“, koja je dobila ime po specifičnoj zemlji bijele boje te po bijelim liticama s kojima su isprekidani zeleni obronci Ćićarije (antičko-latin. Mons Carusadius). Prema Prostornom planu Istarske županije zajedničke karakteristike ove krajobrazne cijeline su sljedeće: obuhvaća dio pograničnog područja koje je obilježeno nizom usporednih geomorfoloških terasa koje idu u smjeru sjeverozapad – jugoistok i u kojima se izmjenjuju vapnenački grebeni s krškim poljima, velikim brojem naselja i izdvojenih dijelova naselja uglavnom niskog vitaliteta i niskim stupnjem integriranosti prostora, slabim prometnim vezama s ostatkom Županije, izuzetno lošim demografskim obilježjima, prostorno neuravnoteženim gospodarskim obilježjima te s jako izraženom osjetljivošću okoliša.

U ovom, sjevernom vapnenačkom području, prostire se nekolicina krajobraznih cijelina od kojih u sastav Općine Lanišće spadaju:

- donji greben Ćićarije, od tektonskog spoja s masivom Učke do granice sa Republikom Slovenijom, karakteriziran je dominantnim položajem vapnenačkog grebena ispod kojega su nastala mala naselja s pripadajućim konusnim, odnosno trapezoidnim oblicima užeg areala obradivog zemljišta (Gorenja Vas, Semić, Nugla itd.) i

- gornji greben Ćićarije, od Kastavske šume do granice sa Republikom Slovenijom, karakteriziran s nizom malih naselja uz rub kraških polja (Lanišće, Prapoče, Podgaće, Račja Vas, Trstenik, Dane, Vodice itd.), a sama kraška polja prebogata su fenomenima (vrtače, ponori, kamenjari) što u cijelini čini područje županije s najizrazitijim krškim obilježjima. Južni greben Ćićarije (Žbevnica, 1014m; Brajkov vrh, 1092m; Orljak, 1106m; Veliki Planik, 1272m) relativno je blago položen, a završava s visoravni koja se s prosječne visine od oko 500m do 650m naglo spušta prema flišnoj Istri. Presijecaju ga ceste Buzet–Brest–Dane i Lupoglav–Lanišće.

Rendzina

Sklop profila Amo – AC – C – R. Rendzina se formira u različitim bioklimatskim uvjetima na supstratima koji sadrže više od 10% CaCO₃ i koji mehaničkim raspadanjem daju karbonatni regolit (laporoviti vapnenci, brečasti vapnenci, sahariodni dolomit). Rendzine su danji razvijeni stadij sirozema. Prirodne šumske zajednice na dolomitnoj rendzini predstavljaju kserotermnije vrste, a uništavanjem prirodne vegetacije dolazi do lako kserotermizacije staništa i naseljavanja crnog bora. U A horizontu ističe se znatna i stabilna struktura pjeskovito ilovasta i ilovasti mehanički sastav, visoka poroznost s malim kapacitetom zadržavanja vode i izraženom vodopropusnošću. Za rendzine pod šumskom vegetacijom karakteristična je pojava ograničenog horizonta, a za ukupni proizvodni potencijal sastojine važan je režim oborina. Rendzina je tlo koje se razvija na rastresitom karbonatnom supstratu: na mekim i laporovitim vapnencima, na laporu, na dolomitnoj trošini, na karbonatnom pijesku. Reakcija tla je neutralna do slabo bazična, biljnim hranjivima dobro opskrbljena. Rendzina na laporu spada u red pogodnih tala za razvoj šumskih zajednica, a po stupnju pogodnosti u ograničeno dobro tlo. Rendzina na dolomitу spada u red nepogodnih tala, a po stupnju pogodnosti u trajno nepogodna.

Smeđe tlo na vapnencu i dolomitу (Kalkokambisol)

Sklop profila Amo – (B) – rz – R. Kalkokambisol se formira isključivo na tvrdim i čvrstim vapnencima i dolomitima koji imaju manje od 1% netopivog ostatka. Kao izvor mineralnog dijela tla lokalno se javlja i praškasti materijal eolskog podrijetla. Najzastupljeniji je varijetet plitkog tla (20 – 25 cm). U području rasprostranjenosti kalkokambisola stjenovitost je značaja (30 – 50%). U humusno – akumulativnom horizontu struktura je mrvičasto graškasta, a u (B) – rz horizontu poliedrična do orašasta. Po teksturi ovo tlo pripada ilovastim glinama i glinama. Ukupna poroznost iznosi 45 – 65%. Kapacitet biljkama pristupačne vode je u rasponu od 50 do 150 mm pa je to slabo do srednje opskrbljeno tlo vodom. Sadržaj humusa i ukupnog dušika varira u širokim granicama (5 – 20% i 0,1 – 1%). Tlo je slabo opskrbljeno rastvorljivim fosforom (oko 1 mg/100 g tla), a srednje opskrbljeno rastvorljivim kalijem (10 – 20 mg/100 g tla). Zasićenost bazama u absorcijskom kompleksu viša je od 50%.

Smeđe tlo na vapnencima i dolomitima podložno je procesima acidifikacije, ilimerizacije i koluvijalnog premještanja. Zbog raznih procesa koji se na i u ovim tlima odvijaju, prisutni su različiti podtipovi ovoga tla. Na području Općine plitki kalkokambisol ima dubinu od 25 do 40 cm, a zastupljen je u gornjem dijelu padina. Srednje duboki kalkokambisol ima dubinu od 40 do 70 cm i to je dominantni tip tala u zoni vrtačastih terena. Kalkokambisol koluvijalni ima dubinu od 50 do 100 cm i najčešće je zastupljen u podnožju padina te sadrži više čestica vapnenca. Kalkokambisol ilimerizirani ima dubinu od 70 do 110 cm i zastupljen je na položajima zaštićenim od deflacije. Kod ovoga podtipa kalkokambisola vidljiv je alohton, eolskog podrijetla praškasti materijal žutosmeđe boje, ali nema jasno izraženog eluvijalnog horizonta.

Koluvijalno tlo (Koluvij)

Sklop profila (A) – C. Koluvijalna tla nastaju iz bujičnih nanosa u podnožju padina gdje se smiruju površinski vodeni tokovi. Upotrebljava se još i naziv „deluvijalna tla“. Ova tla dolaze ispod strmijih terena i padina, a stvaraju se sapiranjem tla i supstrata s viših terena bujičnim vodotocima i površinskim vodama te recentnom sedimentacijom tako erodiranih materijala u podnožju tih terena. Budući da se transport materijala vrši pretežno bujičnim tokovima, koji imaju veliku prijenosnu snagu, u nanosu su izmiješane sitnije čestice zajedno s frakcijama

šljunka i kamena. Velike razlike u svojstvima izvornog materijala uzrokuju široki raspon fizikalnih, kemijskih i ekoloških svojstava. Koluviji mogu biti karbonatni i nekarbonatni, više ili manje skeletni. U slučajevima gdje prevladava velika aktivna dubina uz dosta ravnomernu opskrbu procjednom vlagom ta tla mogu biti visoke plodnosti. Koluvijumi su obično duboka zemljišta, koja pored horizonta s neznatnom količinom humusa, mogu imati slabije izražene slojeve kao posljedicu nejednakih uvjeta nanošenja materijala. Skeletalna koluvijalna tla potočnih dolina su pogodna za šumsku vegetaciju. Pošumljavanje koluvija uglavnom je zbog saniranja takovih tala zbog opasnosti od daljnje erozije.

Sirozem (Regosol)

Matični supstrat na kojem nastaju ova tla mora imati takva svojstva da se lako mehanički raspada i daje regolit finijeg granulometrijskog sastava. Takva svojstva imaju eruptivne stijene zrnaste strukture koje daju grus, neki kristalasti škriljci i pješčenjaci, laporac i jako laporoviti vapnenci te kristalasti dolomiti. Sklop profila (A) – C. Vegetacija bitno utječe na tvorbu ovih tala jer svojim korijenjem pospješuje mehaničko raspadanje stijena, a akumulacija humusa postupno ih prevodi u viši razvojni stadij. Klima utječe posredno jer erozijom uvjetuje nastanak sirozema. Tipski proces je karakteriziran humizacijom površinskog dijela tla i usitnjavanjem rastresitog matičnog supstrata (argilofikacija) te procesom dealkalizacije. Pojava inicijalnog (A) horizonta moguća je ako je matični supstrat lako podložan mehaničkom raspadanju pa je stvaranje rastresitog produkta raspadanja znatno intenzivnije nego akumulacija humusa.

Svojstva sirozema kao nerazvijenog tla zavise o prirodi matičnog supstrata i dosta variraju. Dubina tla zavisi od dubine stijene pa su sirozemi na laporu obično dublji nego na laporovitim vapnencima i eruptivnim stijenama. Granulometrijski sastav varira od glinovitog (na laporu), preko ilovastog (na lesu), do pjeskovitog (na kristalastim dolomitima i škriljavcima), dok na grusu eruptivnih stijena dominira frakcija krupnog pijeska i sitnog šljunka. Najbolju vodno – fizičku sposobnost imaju sirozemi na lesu. Sadržaj humusa u svim regosolima je nizak (obično ispod 1%). Nizak je i ukupan sadržaj dušika i rastopljivog fosfora. Sirozemi na laporu i lesu najvlažnije su varijante, one su i eutrične i stoga pogodne za poljoprivrednu proizvodnju. Najčešće su pogodne za vinograde i voćnjake, a dosta su česti i travnjaci. Na ovakvim tlima raste alepski bor.

Crvenica (Terra rosa)

Sklop profila Amo ili Aoh – (B) – rz – R. Crvenica se kao i kalcikambisoli formiraju iz nerastvorenog ostatka čistih vapnenaca pri čemu se može isključiti pritjecanje silikatnog materijala eolskim putem u dugotrajnoj genezi tih tala. Osnovni pedogenetski proces u crvenici je rubifikacija (dehidratacija i klistalizacija oksida željeza – hematida). Crvenica je karakteristične crvene boje po čemu je i dobila ime, težeg je mehaničkog sastava, poliedrične strukture i beskarbonatna je po cijeloj dubini. Crvenica sadrži 30 – 70% čestica gline. Poljski vodni kapacitet iznosi 30 – 40% (volumnih), od čega je približno oko polovice biljkama nepristupačne vode. Stabilna struktura uvjetuje srednju propusnost vode. Reakcija tla je u pravilu neutralna, rjeđe do slabo kisela. Crvenice su topla i suha tla, sa izraženom opasnošću od suše, osobito plitki varijeteti. Proizvodna vrijednost crvenice u najvećoj mjeri ovisi o njihovoj dubini. Zbog toga su manje plodne tipične od lesiviranih crvenica. Osnovni čimbenici koji ograničavaju plodnost su opasnost od suše, nizak sadržaj osnovnih hranjiva, u prvom redu dušika i fosfora, te erozija. Uz sve navedene ograničavajuće čimbenike, crvenice imaju visoku gospodarsku vrijednost zbog obilja svjetla i sunca, odnosno velikog broja sunčanih dana koji su prisutni u zoni crvenica.

Eutrično smeđe tlo (Eutrični kambisol)

Svojstva matičnog supstrata imaju veliki značaj za pojavu eutričnih kambisola. Za stvaranje ovog tla najbolje odgovaraju ilovasti normalno drenirani supstrati, bogati potencijalnim mineralima kao što su les, ilovasti jezerski i riječni sedimenti, neutralne i bazične eruptivne stijene. Eutrični kambisoli nalaze se poglavito na lesnim i jezerskim terasama i blago valovitim brdskim terenima do nadmorske visine oko 600 metara.

Kemijske osobine ovog tla su također vrlo povoljne, jer su to slabo kisela do neutralna tla (pH iznad 5,5, a najčešće oko 6,5), s visokim stupnjem zasićenosti bazama i dosta visokom adsorpcijom kationa. Sadržaj humusa u šumskim tlima iznosi obično 4 – 7%, što s obzirom na znatnu dubinu humusnog horizonta, znači visoku rezervu humusa povoljne kvalitete. Sadržaj hranjivih elemenata dosta zavisi od matičnog supstrata. Većina supstrata na kojima se ovo tlo stvara predstavljaju bogat izvor hranjivih elemenata. Velike površine eutričnih smeđih tala, osobito varijante nastale na zaravnjenim terenima i na dubokim tresetnim supstratima, koriste se dugo kao poljoprivredna tla. U tim tlima došlo je do smanjenja humusa na 2 – 3% i osiromašenja hranjiva, zbog čeka takva tla vrlo pozitivno reagiraju na unošenje mineralnih gnojiva, prvenstveno fosfora i dušika.

Ilimerizirano tlo na vagnencu (Luvisol)

Ilimerizirano tlo na vagnencu (luvisol) na čistim vagnencima može biti tipično i akričko. Sklop profila A – E – Bt – C. Tlo ima akrični (Aoh) ili umbrički (Aum) humusni horizont, rjeđe i organični (o). Ispod humusnog slijedi E horizont, ispod kojeg se nalazi (Bt) argiluvični horizont. Tlo je kiselo, a akrični (vrštinski) varijitet se odlikuje alohtonim E horizontom dubljim od 50 cm i niskim stupnjem zasićenosti bazama (< 35%) i B horizont koji predstavlja ostatke izmijenjene terra rosse. Tlo je umjereno opskrbljeno dušikom, a slabo opskrbljeno vododržnosti fiziološki aktivne vode. Ono spada u kategoriju humoznih i vrlo humoznih tala prema sadržaju humusa u površinskom sloju.

Kamenjar (Litosol)

To je nerazvijeno tlo sa (A) – C profilom. Ova tla nastaju na stijenama koje u procesu mehaničkog raspadanja daju kameni detritus. Vegetacija nema značajniji utjecaj na stvaranje ovih tala, dok klimatska područja u kojima je omogućeno mrazno ili temperaturno mehaničko raspadanje pogoduju stvaranju kamenjara. U ekstremnim ekološkim uvjetima koje pružaju ova tla mogu rasti samo oskudna specifična vegetacija koja akumulira male količine organskih ostataka, a i to se vrlo lako ispire kroz krupne pore kamenog detritusa. Dubina ovih tala varira, ovisno o mjestima stvaranja.

Litosoli su ekološki ekstremno suha staništa izložena jakom zagrijavanju i siromašna pristupačnim hranjivim tvarima. Oni se odlikuju ekstremnom propustljivošću za vodu i gotovo su potpuno nesposobna za zadržavanje vode.

Aluvijalno tlo

To su nerazvijena hidromorfna tla koja predstavljaju recentne riječne nanose sa slojevima. Procesi pedogeneze su slabo izraženi zbog mladosti nanosa i zbog toga što sedimentacija prevladava pedogenezu. Za nastanak ovih tala važni su vodotoci te čestice koje je vodotok nosio i još uvijek nosi, izljevanje iz korita i plavljenje udaljenosti od korita rijeke, potoka, trajanje poplava i slično. Za procjenu aluvijalnog tla, posebno njegove plodnosti,

potrebno je takvo tlo kvantitativno istražiti. Najvažnije spoznaje su da li je nanos karbonatan ili ne, da li su prisutna zrnca oglejavanja, da li je po dubini homogeno ili se unutar 120 cm izmjenjuje dva ili više slojeva.

Široka amplituda u mehaničkom sastavu aluvijalnih tala i nivoa podzemne vode uzrokuje dosta široku amplitudu plodnosti takovih tala. Ako se izuzmu šljunkasti nanosi i čisti pijesci, aluvijalna tla imaju povoljne fizičke i kemijske osobine. Na mlađem aluviju nalaze se kvalitetne sastojine vrbe i domaće topole, a na starijim i lužnjakove sastojine. Tijekom godine pojedini dijelovi su povremeno plavljeni i vlažni te su za nisku divljač lovnoneproduktivna tla.

Euglej (Močvarno glejno tlo)

Močvarno glejno tlo je vezano za reljefne depresije, u kojima se nalaze deblji slojevi podzemne vode čiji nivo pokazuje malo kolebanje. Supstrat euglejnih tala može imati različiti granulometrijski sastav, a u kemijskom pogledu može varirati od bezkarbonatnih do karbonatnih supstrata. Ovo tlo je karakterizirano procesima gleizacije izazvanog oborinskom vodom i dodatnim vlaženjem poplavnom i podzemnom vodom. Po mehaničkom sastavu to su lake do teške gline malog kapaciteta za zrak, ali velikog kapaciteta za vodu jer je tlo puno sitnih pora. Ova tla su karakteristična po intenzivnim procesima hidrogenizacije (oksidoreduktički procesi) i vidljivim mikrološkim znakovima, korekcijama ili horizontima crno – smeđe ili sivo – zelene boje, koji su nastali kao rezultat kraćeg ili dužeg zadržavanja podzemne ili poplavne vode u profilu tla. Močvarno glejno tlo, ovisno o porijeklu prekomjerne vode dijeli se na tri podtipa: epiglej, hipoglej i amfiglej.

Livadsko glejna tla

Opća karakteristika ovih tala je oglejavanje podzemnim vodama koje se nalaze u dubljim dijelovima profila (ispod 1 m) i pokazuju slabu migraciju, tako da površinski dijelovi profila ostaju potpuno van utjecaja podzemne vode i stvaraju se po tipu terestričkih tala. Terestrički dio profila može imati samo humusni horizont, a može imati i kambični, pa čak i eluvijalno – iluvijane horizonte, što zavisi od dubine leženja podzemne vode, klimatskih prilika i starosti tla. U klasifikacijskom pogledu ova tla pripadaju istovremeno i razredu hidromorfnih i automorfnih tala. Pošto je voda dostupna drveću ovo tlo ima značajan ekološki utjecaj, pa ih svrstavamo u hidromorfna tla.

Pseudoglej

Supstrati na kojima se može stvarati pseudoglej moraju biti diferencirani po teksturi, tako da se ispod relativno propustljivog površinskog sloja na dubini od 30 – 40 cm javlja za vodu nepropustan sloj. Takovo teksturno diferenciranje može biti posljedica intenzivnoga procesa ilimerizacije, i tada je pseudoglej sekundarno tlo koje se u evoluciji nastavlja na luvisol. Međutim supstrat može i primarno imati takva svojstva ako je nastao taloženjem slojeva različitog granulometrijskog sastava (aluvijalni nanosi) ili ako se praškasti eolski nanos nataloži preko nekoga glinovitog sloja.

Pseudoglej je vezan za ravničarske terene, najčešće za stare aluvijalne i jezerske terase. Nalazi se i na blago valovitim – brežuljkastim terenima, na kojima se oborinska voda brže drenira. Pseudoglej je u nižim predjelima vezan za hrastove šume. Treba istaći da je uklanjanjem šumske vegetacije, naročito hrastovih šuma, proces pseudooglejavanja postao intenzivniji jer izostaje drenirajući utjecaj korijena hrasta i zastoj vode je izraženiji. Za ovaj tip tla je značajno da se znakovi hidromorfizma javljaju kao rezultat prekomernog navlaživanja

površinskih dijelova soluma stagnirajućom površinskom, uglavnom oborinskom vodom. Glavni činilac tvorbe pseudogleja je dinamika zastojne vode kod koje razlikujemo tri faze: mokru, vlažnu i suhu. Mokra faza javlja se u periodu zima proljeće sa različitom dužinom trajanja. Ovo tlo ima karakterističan mramorirani izgled pa se lako prepozna. Pseudoglej pod šumom i travnjacima ima od 3% do 5% humusa, a na oranicama od 2 do 3%, uz naglo opadanje sa dubinom. Pseudoglej je uglavnom umjereno kiselo tlo. Pseudoglej je promjenjivo vlažno tlo kome u mokroj fazi nedostaje kisika, a u suhoj pristupačne vode.

BILJNE I DRUGE ZAJEDNICE

Vegetacijski pokrov odraz je pedoloških prilika i klimatskih uvjeta. Najvećim dijelom prostora Općine Lanišće izmjenjuju se oranice s travnjačkom i šumskom vegetacijom. Šumska vegetacija na području Općine Lanišće pripada submediteranskoj zoni mediteranske regije. U ovim šumskim predjelima prevladavaju listopadne vrste kao karakteristične biljne zajednice za hladniju podzonu ove regije. Za ove šume karakteristična je termofilna šumska zajednica crnoga graba i hrasta medunca (*Ostryo-Quercetum pubescens*), što obuhvaća prisutnost crnog graba (*Ostrya carpinifolia*), hrasta medunca (*Quercus pubescens*), znatan udio cera (*Quercus cerris*), maklena (*Acer monspessulanum*), drijena (*Cornus mas*), jesenske šašike (*Sesleria autumnalis*), crnog jasena (*Fraxinus ornus*), rujevine (*Cotinus coggygria*), šparoge tvrdolisne (*Asparagus acutifolius*), šparoge tankolisne (*Asparagus temifolius*), kukurijeka (*Helleborus multifidus*), tvrdolisne veprine (*Ruscus aculeatus*) i dr.

Na dubljim tlima crvenice nalazimo šume sa velikim učešćem hrasta cera, a u pojedinim šumskim predjelima južne Istre u ovim šumama pojavljuje se i pitomi kesten (*Castanea sativa*). Ove su šume najzastupljenije na padinama korita rijeke Raše.

U graničnim predjelima, uz listopadne vrste u manjoj mjeri nalazimo i zimzelene u obliku alepskog i crnog bora.

Od ruderalnih vrsta zastupljeni su ružmarinskolistni kiprej (*Epilobium dodonaei*), kanadska hudoljetnica (*Comyzza canadensis*), veliki trputac (*Plantago major*), obični stričak (*Cirsium vulgare*), podbjel (*Tussilago farfara*), zeleni muhar (*Setaria viridis*) i dr.

Od grmova tipičnih za vegetaciju rubova šuma, puteve i čistine nalazimo kalinu običnu (*Ligustrum vulgare*), pasju ružu (*Rosa canina*), kupinu (*Rubus fruticosus*), klen (*Acer campestre*), maklen (*Acer monspessulanum*), spireu (*Spiraea ulmifolia*) i bjelograb (*Carpinus orientalis*).

Pejzažne odlike šumske vegetacije uz obronke kanjona Raše karakterizira srednje visoka vegetacija u kojoj se izmjenjuju zajednice grmova i niskog drveća s malim udjelom visokih stabala.

OSTALE ŠUMSKE ZAJEDNICE

Na dijelu šumskih površina ima introducirane crnogorice (kulture), koja se prilagodila novom staništu. Kulture navedenih četinjača zauzimaju manje površine šumskog dijela Općine, a nastale su sadnjom navedenih vrsta. Od crnogorice to je pretežno crni bor, manje i alepski bor te ariš. Navedene kulture nastale su sadnjom i to uglavnom na neproduktivnim ili tlama lošije produktivnosti s ciljem privođenja gospodarenju (formiranjem tla), zaustavljanja erozijskih procesa ili kao vjetrobrani pojasevi. Veći dio površina pod kulturama četinjača predstavlja vrlo dobar zaklon kako za krupnu, tako i za sitnu divljač tijekom nepovoljnih vremenskih prilika, osobito tijekom većeg broja dana s jakim vjetrom. Kulture četinjača zauzimaju manje površine šumskog dijela Općine i uglavnom dolaze sporadično.

Nešto značajnije šumske površine Općine zauzimaju površine bagrema (*Robinia pseudacacia*) koje su nastale širenjem bagrema kao vrlo agresivne vrste. Budući da je dio šumskih površina Općine nastao zapuštanjem poljoprivrednih, bilo u blžoj ili daljoj prošlosti, bagrem je uz ostale pionirske vrste vrlo gusto obrastao navedene površine. Sastojine bagrema zauzimaju oko 14% šumske površine, a proširile su i na staništa koje bi trebale obrašćivati i prije navedene zajednice. Bagremove šume su većim dijelom u privatnom, iako ih ima i u državnom vlasništvu. Ove šumice su pogodne za lovno gospodarenje jer propuštaju dovoljno svjetla tako da se u njima dobro razvija sloj grmlja i prizemnog rašća. Teže su prohodne za čovjeka pa pružaju divljači odličan zaklon. Osim bagremom sve te zapuštene poljoprivredne površine koje su i najvećim dijelom prepuštene prirodnoj sukcesiji, obraštene su i bijelim grabom (*Carpinus orientalis*), maklenom (*Acer monspessulanum*), cerom (*Quercus cerris*). Sloj grmlja izgrađuju kalina (*Ligustrum vulgare*), kurika (*Euonymus europaea*), glogovi (*Crataegus* sp.), kupine (*Rubus* sp.), svib (*Cornus sanguinea*), divlja loza (*Vitis sylvestris*) i slično. Sloj prizemnoga rašća također je dobro razvijen i sa velikom zelenom masom, što predstavlja vrlo dobre uvjete za pašu svih vrsta divljači.

Na vlažnim terenima i to uz vodotoke, manje površine zauzimaju i ostale nepotpune zajednice vrba, topola i crne johe. Ove vrste su brzorastuće i propuštaju puno svjetla tako da su navedene površine obrasle visokom i gustom travom, što divljači pruža izvrstan zaklon. U sloju prizemnog rašća zbog znatne vlažnosti prevladavaju šaševi pa navedene zajednice nemaju neki prehrambeni potencijal ni za koju vrstu divljači. Navedene nepotpune zajednice obično dolaze uz vodotoke i uglavnom nisu razvijene.

Značajne su i manje površine **šikara drijena i crnoga graba**, sastojine *Cornus mas-Ostrya carpinifolia*, u kojima se osim drijena i crnoga graba, pojavljuju i *Fraxinus ornus*, *Crataegus monogyna*, introducirani bagrem (*Robinia pseudoaccacia*) i druge. **Šikara drače (Paliuretum adriaticum)** je degradacijski stupanj degradiranih panjača, u kojima dominira drača (*Paliurus spina – christi*) i šmrika (*Juniperus oxycedrus*), a pojedinačno je zastupljeno drveće i grmlje degradiranih panjača. Na otvorenim površinama dominiraju elementi **kamenjarske vegetacije reda Brachypodio-Chrysopogonetea**.

Dračici (Sveza Rhamno-Paliurion Trinajstić (1978.) 1995.) pripadaju redu *PALIURETALIA* Trinajstić 1978. i u razredu *PALIURETEA* Trinajstić 1978. Dračici predstavljaju šikare, rjeđe živice primorskih krajeva, izgrađene od izrazito bodljikavih, trnovitih ili aromatičnih biljaka nepodesnih za brst, u prvom redu koza. Dračici su vrlo rasprostranjen skup staništa, razvijen u sklopu submediteranske vegetacijske zone kao jedan od degradacijskih stadija šuma medunca i bjelograba. Od vrsta se ističu *Paliurus spina – christi*, *Rhamnus intermedia*, *Pistacia terebinthus*, *Spartium junceum*, *Punica granatum* i druge. Važnu ulogu ima *Juniperus oxycedrus* koja se javlja i u sklopu mediteransko – montanskog pojasa, a svugdje gdje je zastupljena većim stupnjem pokrovnosti predstavlja posebni stadij u razvitku dračika.

Mezofilne živice i šikare kontinentalnih, izuzetno primorskih krajeva (Razred Rhamno-Prunetea Rivas-Goday et Borja Carbonell 1961, red Prunetalia spinosae R. Tx. 1952) su skup više – manje mezofilnih zajednica pretežno kontinentalnih krajeva, izgrađenih prvenstveno od pravih grmova (*Ligustrum vulgare*, *Cornus sanguinea*, *Euonymus europaeus*, *Prunus spinosa* i druge) i djelomično drveća razvijenih u obliku grmova (*Carpinus betulus*, *Crataegus monogyna*, *Acer campestre* i drugi). Razvijaju se kao rubni, zaštitni pojasi uz šumske sastojine, kao živica između poljoprivrednih površina, uz rubove cesta i putova, a mjestimično zauzimaju i nešto veće površine na napuštenim pašnjacima.

Primorske kamenjare (Scorzonero-chrysopogonetalia H-ić et Ht.) – na jače degradiranim površinama sa kojih je potisnuta vegetacija šikara razvijene su više ili manje prostrane sastojine suhih travnjaka i kamenjarskih pašnjaka, koje pripadaju sasvim određenim, sa fitocenološkog gledišta dobro karakteriziranim zajednicama. Površine sa relativno dubljim tlima obrasle su livadama i pašnjacima submediteranske travnjače sveze *Scorzonero villosae*.

Po svom cjelokupnom florističkom sastavu sve su te livadske i pašnjačke zajednice međusobno usko srodne jer im je svima zajednički veliki broj karakterističnih vrsta suhih travnjaka i kamenjara.

Na području obuhvata Programa nema šuma i šumskog zemljišta.

OSTALE BILJNE ZAJEDNICE

Travnjačke površina (livade, pašnjaci i travnjaci) zastupljene su nizom biljnih zajednica, facijesa i asocijacija koje su se razvile ovisno o hidropedološkim, klimatskim i antropogenim uvjetima. Pašnjaci i travnjaci prostiru se na području cijele Općine, dok su znatnim dijelom i sve više uklopljeni u šumske komplekse. Važno je istaći da je veći dio navedenih površina kamenjarski pašnjaci sa oskudnjom vegetacijom. Sve te travnjačke površine mogu se prema pripadnosti svrstati u sljedeće redove i razrede:

– Subatlanski mezofilni travnjaci i brdske livade na karbonitnim tlima (Red *BROMETALIA ERECTI* Br.–Bl. 1963) – pripadaju razredu *FESTUCO–BROMETEA* Br.–Bl. et R. Tx. 1943) – to su više–manje mezofilne zajednice nastale u procesima antropogene degradacije, u kojima dominiraju višegodišnje busenaste trave, a manjem dijelom i šaševi.

– Submediteranski i epimetiteranski suhi travnjaci (Red *SCORZONERETALIA VILLOSAE* H–ić 1975 (= *SCORZONERO–CHRYSTOPOGONETALIA* H–ić. Et Ht (1956) 1958 p.p.) – pripadaju razredu *FESTUCO–BROMETEA* Br.–Bl. et R. Tx. 1943. Navedenom skupu staništa pripadaju zajednice koje su razvijene na plitkim karbonatnim tlima duž istočnojadranskog primorja, uključujući i dijelove unutrašnjosti Dinarida do kuda prodiru utjecaji sredozemne klime. Navedeni travnjaci zauzimaju i najveća područja ovoga lovišta.

Travnjaci mlječike i kršina (As. *Euphorbia nicaeensis–Chrysopogonetum* H–ić. (1956) 1958 nom. in.) je najznačajnija travnjačka zajednica flišnog dijela Istre te je značajna i za više položaje otoka Cresa. Najčešće se koristi kao pašnjak. U florističkom sastavu dominira *Chrysopogon gryllus*, a pridružuju se koš: *Euphorbia nicaeensis*, *Potentilla pedata*, *Potentilla tommasiniana*, *Dianthus sanguineus*, *Scorzonera villosa*, *Festuca rupicola*, *Plantago holosteum*, *Knautia illyrica*, *Achillea virescens*, *Bromus erectus*, *Bromus condensatus*, *Dichanthium ischaemum*, *Galium lucidum*, *Plantago lanceolata*, *Euphorbia cyparissias* i druge.

Dio površina pod travnjačkom vegetacijom izgrađuju zajednice srebroliske šašike (*Sesleria argentea*), u kojoj se nalazi cijeli niz vrsta koje izgrađuju ovaj vrlo važan gospodarski tip pašnjaka, odnosno travnjaka. U zajednici se još nalaze srčanik (*Gentiana symphyandra*), zvjezdoglavka (*Scabiosa portae*), ognjica (*Iberis garrexiana*), čistac (*Stachys Jacquinii*), kravljak (*Carlina aggregata*), velecvjetna sunčanica (*Helianthemum nitidum*), šaš crljenika (*Carex humilis*) i druge. Ova zajednica daje vrlo obilnu zimsku hranu za divljač.

Sve veći dio livada i pašnjaka, zbog smanjenja seoskih domaćinstava ostaje nepokošen, a isto tako sve je manje stoke koja se izvodi na pašu, pa je najveći dio tih površina divljači na raspolaganju. Isto tako iz navedenog razloga ove površine su po kvaliteti znatno lošije nego košenice. Livade koje se obrađuju, odnosno održavaju kose se većinom jednom godišnje. Uz zaraštene livade i zarasle pašnjake ima dosta i travnjaka koji su poput livada i pašnjaka uklopljeni poput enklava i poluenklava u šumske površine i na kojima se isto tako obavlja paša svih vrsta divljači. Sve travne površine floristički su bogate i na njima divljač uz prirodnu djetelinu, nalaze niz trava koje su im pogodne za pašu. Tijekom ljeta, zbog izraženog sušnog razdoblja, smanjene su pašne površine, odnosno najveći dio paše je znatno smanjenog prehrambenog potencijala.

U strukturi površine značajan postotak zauzimaju i neograđeni višegodišnji nasadi i to uglavnom maslenici i vinogradi. Maslinarstvo i vinogradarstvo je vrlo rašireno na površinama Općine jer ovaj kraj ima dugu tradiciju proizvodnje maslinovoga ulja i vina. Najveći dio višegodišnjih nasada ili nije ograđen ili je ograđen suhozidom. Na navedenim površinama sitna divljač, a osobito zec obični znatno stradava od upotrebe kemijskih sredstava, koja je često i preko dopuštenih granica.

Zapuštenog zemljišta na području Općine ima dosta po cijelom području i te su površine gusto obrasle korovskom ili pionirskom drvenastom vegetacijom ili su već pretvorene u šume, ovisno o tome kada je bilo napuštanje poljoprivredne proizvodnje. Sve te zapuštene i zakorovljene bivše poljoprivredne površine pružaju izuzetno dobar zaklon i izvor su hrane svim vrstama krupne divljači. Za sitnu divljač navedene zapuštene površine povoljne su ako se nalaze unutar ili u blizini intenzivno obrađenih poljoprivrednih površina, na kojima nedostaje zaklona.

Na području obuhvata Programa nema poljoprivrednog zemljišta (oranice, travnjaci, pašnjaci, livade, voćnjaci i sl.). Programom su obuhvaćene samo površine uz okućnice (dvorišta, vrtovi i sl.).

4. PROCJENA BROJNOG STANJA DIVLJAČI KOJA STALNO, SEZONSKI ILI POVREMENO OBITAVA NA POVRŠINAMA IZVAN LOVIŠTA ILI PREKO ISTIH PRELAZI

Program zaštite divljači je planski akt na temelju kojeg se divljač zaštićuje i lovi na površinama zemljišta na kojem se lovište ne ustanovljava.

Životinjske vrste koje obitavaju na području Općine te se nalaze ili se mogu pojaviti na području obuhvata Programa, a sukladno Zakonu o lovstvu pripadaju divljači, su:

4.1. VRSTE DIVLJAČI

Krupna divljač

- jelen obični (*Cervus elaphus* L.)
- srna obična (*Capreolus capreolus* L.)
- svinja divlja (*Sus scrofa* L.)
- smeđi medvjed (*Ursus arctos* L.)

Sitna divljač

- jazavac (*Meles meles* L.)
- mačka divlja (*Felis silvestris* Schr.)
- kuna bjelica (*Martes foina* EHR)
- kuna zlatica (*Martes martes* L.)
- zec obični (*Lepus europeus* Pall.)
- lisica (*Vulpes vulpes* L.)
- čagalj (*Canis aureus* L.)
- tvor (*Mustela putorius* L.)
- fazan (*Phasianus* sp. L.)
- trčka skvržulja (*Perdix perdix* L.)
- golub divlji grivnjaš (*Columba palumbus* L.)
- patka divlja gluvara (*Anas platyrhynchos* L.)
- vrana siva (*Corvus corone cornix* L.)
- vrana gačac (*Corvus frugilegus* L.)
- svraka (*Pica pica* L.)
- šojka kreštalica (*Garrulus glandarius* L.)

JELEN OBIČNI (*Cervus elaphus* L.)

Jelen obični (*Cervus elaphus*) je divlja šumska životinja, rasprostranjena je diljem Europe i to pretežito u područjima koje su bogate šumama i vodenim tokovima. Jelen ima vitko i elegantno tijelo u grebenu su viši nego u križima s vrlo snažnim vratom, glava se prema vrhu njuške jako sužuje. Noge su im visoke, snažne i fino građene, predviđene za dugotrajno trčanje, papci su uski i šiljasti. Jelenski rogovi su poznati po svojoj veličini koja im daje moćnu figuru ali i ukazuje na činjenicu da ne obitavaju u prjedelima s jako gustom vegetacijom koja im ograničava nesmetano kretanje. Jeleni su velike životinje tako da im dužina tijela u prosjeku iznosi između dva i tri metra, a visina u grebenu je između 120 i 150 cm. Težina odraslog mužjaka varira između 120 pa sve do 300 kilograma, a ženke koštute teže između 65 pa do 140 kilograma. Rep je dugačak oko 20-tak centimetara. Jeleni su preživači, što znači da im se prehrana sastoji od bilja, ukupno imaju 34 zuba izvrsno prilagođenih za preživanje, od trave pa sve do kore drveća. Kod mužjaka je također karakteristična griva na vratu koju ženke nemaju, te je njegov izgled u konačnici stvarno fascinant u odnosu na nježni košutin izgled. Jelen je životinja koja se pretežito hrani u zoru i sumrak, ali naravno da i godišnja doba mijenjaju tu činjenicu tako da u kratkim zimskim danima jeleni bivaju aktivni i za vrijeme dana. Parenje kod jelena započinje koncem ljeta i početkom jeseni, tek tada se mužjaci približavaju ženkama te dolaze na tzv. rikališta na kojima se odvijaju borbe za pravo na parenje, naravno kao i u cijeloj prirodi najjači pobjeđuju i kao na Gradu dobivaju pravo na parenje s većinom ženki i prenošenje svog genetskog materijala na što veći broj potomaka.

Kako je period parenja veoma stresan i fizički naporan za jelene pokazuju činjenice da jeleni mogu u veoma kratkom roku izgubiti i do 30 kilograma tjelesne mase, a borbe koje vode s drugim mužjacima znaju završiti i smrću. Košutina trudnoća u pravilu traje oko 33 tjedna što znači da mladunčad svjetlo dana ugledaju krajem proljeća. Pred sam porod košuta se izdvaja i na osami teli obično jedno, puno rjeđe dva mladunca. Tek rođeno tele teži između 6 i 13 kilograma, tele jako brzo staje na noge i nakon što malo ojača košuta se s njim vraća u krdo.

SRNA OBIČNA (*Capreolus capreolus* L.)

Srna obična traži predjele u kojima su manji šumski kompleksi i šumarci okruženi poljoprivrednim površinama. U većim šumskim kompleksima traži mlade šumske sastojine i zrele s podstojnom etažom grmlja, te dosta čistina i poljoprivrednih površina. Najradije se zadržava uz rubove šuma i šikara. Ova spomenuta krupna divljač čini štete na poljoprivrednim kulturama, a u šumi i šumskim kulturama te voćnjacima čini štetu odgrizanjem vršnih pupova mlađih biljaka te češanjem rogova prilikom skidanja runje, pri čemu odabere najprikladnija stabalca.

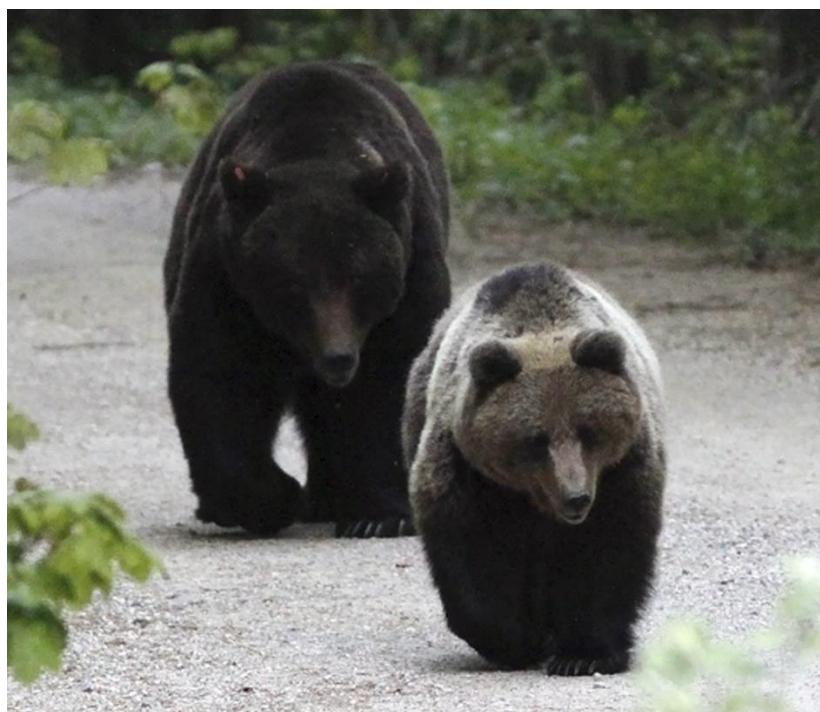
SVINJA DIVLJA (*Sus scrofa* L.)

Svinja divlja je vrsta iz roda svinja. Svinje divlje su bliski rođaci domaćih svinja a žive u krdima, uglavnom oko vlažnih šuma. To je krupna divljač koja se dosta lovi jer je veoma brojna. Za tu brojnost je zaslužan veći broj mlađih u leglu i nedostatak prirodnih neprijatelja. Masa im varira u zavisnosti od godišnjeg doba i klime u kojoj žive. Divlja svinja ima boju krvna smeđe boje, tako da se uklapa u okolinu. Mladi, kada se oprase, imaju karakteristične uzdužne pruge. Osobine divljih svinja: izuzetno brzo trče i dobri su plivači. Za starije jedinke je karakteristično da žive usamljeničkim životom i krdu se priključuju samo u vrijeme parenja. Mladi veprovi se često nalaze u blizini krda, no krdo u pravilu vodi najstarija krmača. Po načinu prehrane svinja divlja spada u sveždere s izuzetno razvijenim apetitom za kukuruz. Što sladi - to bolji, a upravo takav kukuruz se danas užgaja u našem okruženju. Pojedinačno ili u čoporu, divlje svinje ulaze u nasade kukuruza, ruše stabljike i jedu kukuruz.

SMEĐI MEDVJED (*Ursus arctos* L.)

Smeđi medvjed (*Ursus arctos*) sisavac je iz reda zvijeri (Carnivora), porodice medvjeda (Ursidae), roda medvjed (*Ursus*). Danas u svijetu živi osam vrsta iz porodice medvjeda; smeđi medvjed (*U. arctos*), bijeli ili polarni (*U. maritimus*), američki crni medvjed (*U. americanus*), azijski crni medvjed (*U. thibetanus*), sunčasti medvjed (*Helarctos malayanus*), očalasti medved (*Tremarctos ornatus*), usnati medvjed (*Melursus ursinus*), veliki panda (*Ailuropoda melanoleuca*). Svi su se razvili od zajedničkog predatorskog pretka *Miacida* prije oko 25 milijuna godina. Medvjedi su najveći kopneni mesožderi. U Hrvatskoj odrasle ženke imaju prosječno 120 kilograma a mužjaci 210 kg dok poneki primjeri prijeđu i 300 kg. Tijekom godine masa im može varirati u visini jedne trećine od ukupne – najveća je u kasnu jesen pred brloženje, a najmanja početkom ljeta odnosno krajem sezone parenja. U hodu medvjedi dodiruju tlo cijelim tabanima – slično kao čovjek. Tako ostavljaju i trag koji nije sličan niti jednoj drugoj vrsti u našim staništima. Na prstima nogu imaju pandže koje su na prednjim nogama osobito dugačke (5-6 cm) i snažne. Njima raskopavaju zemlju, trule panjeve, mravinjake, ubijaju i kidaju plijen. Za razliku od mačaka medvjed ne uvlači svoje pandže u mekuši. Zubalo ima sva obilježja zvijeri (karakteristične sjekutiće, očnjake i derače). Ukupno imaju 42 zuba. Imaju prilagodbu za drobljenje biljne hrane (žvačne površine kutnjaka su nešto ravnije nego u ostalih zvijeri).

U Hrvatskoj smeđi medvjed je strogo zaštićena životinja temeljem Zakona o zaštiti prirode i Pravilnika o strogo zaštićenim vrstama. Vrsta je kojom se gospodari sukladno Zakonu o lovstvu, odnosno Planu gospodarenja smeđim medvjedom u RH i akcijskim planom za svaku pojedinu godinu te o njemu vodi brigu nadležno Ministarstvo poljoprivrede (MP). Medvjed se nalazi i na Crvenom popisu ugroženih životinja Hrvatske iz 2004. godine.

VRSTE SITNE DIVLJAČI

JAZAVAC (*Meles meles* L.)

Jazavac svejed i kukcojed, te se prvenstveno hrani gujavicama, no pojest će kukce, malene sisavce, gmažove, vodozemce, jaja, mlade ptice, korijenje, lješnjake, voće i ostale jestive biljke, ovisno o godišnjem dobu. Također raskopavaju gnijezda osa i bumbara kako bi se prehranili ličinkama. Jazavci daju prednost pašnjacima i šumama koji imaju velik broj izloženih gujavica te izbjegavaju glinena tla, koja je teško raskopati čak i s njihovim snažnim kandžama. U urbanim područjima, neki će jazavci hranu potražiti u kantama za smeće ili vrtovima. Noćne su životinje i tijekom dana obitavaju u svojim jazbinama ili umreženim tunelima iskopanim u dobro dreniranom tlu (ili ponekad ispod kuća ili cesta). Jazbine pružaju sklonište od vremena i grabežljivaca, uključujući ljude i pse. Teritorijalne su životinje, no ponekad ih se može pronaći u malenim grupama koje nazivamo klanovima. Veličina grupe varira izmeđi dvije do dvanaest jedinki. Svaki klan ima dominantnog mužjaka i ženku koji su često (no ne i uvijek) jedini članovi klana koji se razmnožavaju. Mogu biti prenositelji bjesnoće.

MAČKA DIVLJA (*Felis silvestris* Schr.)

Najviše se zadržava u šumskim kompleksima s razvijenim slojem grmlja i u šikarama. Divlja mačka je noćno aktivna. U lov kreće u sumrak, a okončava ga pred zoru. Njena su

osnovna hrana sitni glodavci miševi, voluharice i poljski štakori, premda lovi i sve druge životinje koje može savladati, zeca, poljske i šumske koke, te poneko lane, i zato spada u grabežljivce u rangu s lisicom i kunom. Živi asocijalno, samački, sve do vremena parenja. Pari se jedanput godišnje od veljače do ožujka, ali ima i odstupanja. Ženka nosi 63 dana i u travnju i svibnju omaci 4-5 mačića. Treba napomenuti da se divlja mačka križa s domaćom mačkom tako da u većini naših staništa ima i križanaca. Zbog tog što ulazi u lisičje jame obolijeva od silvatične bjesnoće.

Strogo je zaštićena *Pravilnikom o strogo zaštićenim vrstama*, ali je ujedno ostala na popisu divljači i njome će se gospodariti sukladno **Planu gospodarenja divljom mačkom u RH**.

KUNA BJELICA (*Martes foina* EHR)

Nešto je manja od zlatice, noge su joj razmjerno kraće i niže. Dlaka krvna je kraća i nešto svjetlijе boje, a mrlja na prsima – po kojoj je dobila ime – bijele je boje. Podgrlac je uvijek manji nego kod zlatice. Tabani i jagodice prstiju su goli. Vrlo se često nastanjuje u blizini ljudskih naselja, koja zlatica uvijek izbjegava. Voli osamljene gospodarske zgrade, hrpe granja i kamenja i slično. Penje se po drveću, ali ni približno tako vješto kao zlatica. Po običajima i načinu života u mnogome je slična zlatici. Jednako je okretna i srčana, vješto se penje i skače, dobro pliva i uspješno se provlači kroz nazuže pukotine. Hrani se istim malim kralježnjacima koji su ponekad i dvostruko veći od nje same, često se zadržava u blizini ljudskih naselja, pa će se nahraniti i domaćim životinjama, uglavnom peradi i kunićima.

KUNA ZLATICA (*Martes martes* L.)

U duljinu naraste 50-55 cm, rep je oko 35 cm dug, vagnuti može 1,5-1,8 kg. Po gornjem dijelu tijela dlaka krvna joj je tamno smeđe boje, na njuški svijetlo smeđa, sa strana i po trbuhi žućkasta, na nogama crno-smeđa. Na donjoj strani vrata nalazi se pjega obraštena dlakom zlatno-žute boje, po kojoj je zlatica i dobila ime. Neki puta pruža se taj žuti dio između prednjih nogu, rjeđe i dalje do zadnjih nogu. Na gornjoj usni poredane su čekinje "brkovi" u po četiri reda, osim njih nalazi se po nekoliko čekinja iznad očiju, ispod brade i po grlu. Te čekinje služe za opip. Zimska dlaka je u pravilu tamnija. Tabani i jagodice prstiju su obrasli dlakom. Zlatica se zadržava u šumama listača i četinjača; prava je životinja krošanja drveća i penje se po njima vrlo vješto. Stanuje u dupljama šupljih stabala, u napuštenim gniazdoma vjeverica, ptica grabljivica, rjeđe se nastani u pukotinama šipila ili u podzemnim rupama.

ZEC OBIČNI (*Lepus europaeus* Pall.)

Živi na livadama, poljima i šumama. Voli suša, ocjedita tla. Najradije se zadržava na poljoprivrednim površinama. Vjeran je svom staništu.

Hrani se biljnom hranom. Ako gomoljaste i zeljaste hrane ima dovoljno ne treba uzimati vodu. Aktivan je uglavnom u večer i noću. Pari se od siječnja do kolovoza, ženka nosi 42 – 44 dana, koti 3 - 4 puta godišnje po 2 – 4 mladih koji odmah progledaju. Samostalni su nakon 21 dan, a spolno zreli nakon 5 – 6 mjeseci. Životni vijek zeca je 10 – 12 godina.

LISICA (*Vulpes vulpes* L.)

Lisica je najlukaviji grabežljivac našeg staništa i odličan sanitarni radnik. Živi u podzemnim nastambama – jamama, koje imaju nekoliko otvora. Hrani se toplokrvnim životinjama (zečevi, fazani, trčke, mlada lanad), jajima, a kad ne može doći do odgovarajućeg plijena jede puževe, žabe, guštare, skakavce, otpalo voće, i sl. Nerijetko odlazi do obližnjih kuća i tamo pravi štetu na peradi. Pari se u siječnju ili veljači, a u ožujku ili travnju okoti 3 – 5 mlađih, koji su prvih 12 – 15 dana slijepi. Nakon tri do četiri tjedna mlađi izlaze ispred jame na igru i sunčanje. Lisica je prirodni izvor virusa silvatične bjesnoće, pa je potreban iznimani oprez.

ČAGALJ (*Canis aureus* L.)

U Hrvatskoj živi jedna podvrsta čaglja, tzv. zlatni čagalj, koji je prije bio zastavljen u lovištima Dalmacije i Primorja te na poluotoku Pelješcu. No, tijekom posljednjih 15-20 godina čagljevi su se proširili na površinama središnje Hrvatske i Slavonije gdje ih ljudi često mijenjaju s lisicom. Uglavnom stvaraju poteškoće stanovnicima sela u zimskom razdoblju kada dolaze u sela u potrazi za hranom. Hrane se svime što mogu savladati, kao što su glodavci, zečevi, mlađi biljožderi, ptice, riba, pa i kukci. Znatan dio ishrane im čini biljna hrana, jedu voće, osobito vole grožđe (i kod nas pravi štete u vinogradima). Napada i domaću stoku, perad, janjad i ovce. Čagljevi se križaju sa psima a njihovi potomci su plodni.

TVOR (*Mustela putorius* L.)

Tvorovi su vitki i izduženi, baš kao i ostale lasice (rod *Lat. Mustela*). Noge su im male, ali su se u stanju brzo kretati. Glava im je nešto četvrtastija nego u lasica. Imaju izvanredno

snažan zagriz. Oči su crne boje. Tijelo im završava repom dugačkim oko 15 centimetara. Krzno je tamno smeđe boje, crno po trbuhu. Ima žućkaste dijelove, osobito na glavi. U tvorova su dobro razvijene analne žljezde, pa kada su napadnuti mogu izlučiti tvar iznimno neugodnog mirisa, kojom sprečavaju napad. Najrazvijenije im je osjetilo njuha. Tvorovi preferiraju život uz rubove šuma, po poljima ili gustišima. Poželjno je da se nalaze uz pitku vodu. Ponekada, osobito zimi, dolaze do ljudskih naselja. Hrani se glodavcima i ostalim malim sisavcima. Lovi i pticei ptičja jaja, zečeve, žabe, zmije, guštare i ribe. Ponekada jede i voće. Opasan je i za domaću perad, ubija više nego što može pojesti.

FAZAN (*Phasianus* sp. L.)

Pripada porodici fazanki i redu kokoški. Prema povijesnim podacima fazani su došli iz Azije u Europu posredstvom starih Grka, a u naše krajeve preko Rimljana. Kod fazana naglašen je spolni dimorfizam. Mužjaci se razlikuju od ženki po boji perja, dužini repa, ostrugama, veličini i težini. Ženke su manje i ravnomjerno obojene. Perje je uglavnom smeđe boje, a glava je zelena i plava. Oko očiju je crveno. Rep se sastoji od 18 pera, od kojih su dva središnja pera mnogo dulji od drugih. Noge su jake, oko 12 cm duge, sive boje.

Tri prednja prsta povezana su kratkim prepucijima. Pandže na nogama su jake i blago zakriviljene. Kljun je jak, svijetlo siv i blago zakriviljen. Odrasli fazani - mužjaci dosežu prosjek od 80 do 90 cm u dužini, a na rep od toga otpada 45-50 cm. Raširenih krila širina je 70 do 80 cm. Ženke doseže do dvije trećine veličine mužjaka.

Moguće štete su:

- hranjenje raznovrsnim poljoprivrednim kulturama;
- odgrizanje kukuruza i mladog povrtlarskog bilja.

TRČKA SKVRŽULJA (*Perdix perdix* L.)

Trčka je pernata divljač iz skupine kokoški. U Hrvatskoj ju možemo pronaći po ravničarskim dijelovima unutrašnjosti, Istri i Dalmaciji. Aktivna je najviše po danu kada provodi vrijeme na otvorenim poljima i livadama gdje se hrani i odmara. Iako najviše vremena provede na tlu, ako se nađe u opasnosti može i letjeti ali na kraćim preletima. Dužina tijela joj je 29-31 cm i smeđe je boje. Voli se hraniti sjemenjem, pupoljcima i kukcima te zbog svog načina prehrane predstavlja korisnu divljač koja ne uzrokuje štete na ratarskim usjevima.

GOLUB DIVLJI GRIVNJAŠ (*Columba palumbus* L.)

Golub grivnjaš veličinom je najveća vrsta goluba. Osim po veličini, od ostalih golubova lako ga je razlikovati po bijelim točkama s obje strane vrata te bijelim crtama na krilima, koje se jasno vide u letu. Ostatak tijela mu je sive boje, a prsa su mu lagano ružičaste boje. Golub grivnjaš gnijezdi se u krošnjama stabala u šumama, parkovima i vrtovima.

PATKA DIVLJA GLUHARA (*Anas platyrhynchos* L.)

Patka divlja gluvara je vrsta divlje patke koju kod nas možemo pronaći blizu jezera, bara i močvara po ljeti, a zimi uz obrasle obale ušća rijeka. Od svih divljih pataka, ova vrsta je najpoznatija. Vrlo je dobar plivač i letač. Tijelo joj može narasti 51-62 cm u duljinu. Mužjakovo perje na glavi je tamnozelene boje metalnog sjaja s bijelim prstenom na dnu, dok su mu prsa smeđe, a trbuhi i donja strana krila sive boje. Ženka ima neugledno svijetlosmeđe i tamnosmeđe perje. Kljun je mužjaku i ženki žut i sa strane nazubljen. Hrani se biljkama, ali jede i vodene kukce, žabe i ribe.

VRANA SIVA (*Corvus corone cornix* L.)

Gniježdi se u kultiviranom zemljištu često, ali u pojedinačnim parovima. Oprezna, naučena na čovjeka. Lako prepoznatljiva po sivo-crnom perju. Ponašanjem slična crnoj vrani, drugoj podvrsti navedene vrste, s kojom se često udružuje. Let dosta nemaran i lijep, zamasi krila postojani i sasvim plitki. Leti pojedinačno ili u rijetkoj formaciji. Ponašanje i glasanje kao crna vrana. Osim što nanosi štetu poljoprivrednim kulturama, napada i mladunce drugih ptica (piliće, mlade fazane, prepelice, trčke).

VRANA GAČAC (*Corvus frugilegus* L.)

Odrasli primjerci dužine su od 45 do 47 cm, čime su praktički identične veličine u odnosu na crne i sive vrane. Perje i noge gačca uglavnom su crne boje, iako perje obasjano sunčevom svjetlošću može sjajiti lagano plavim i ljubičastim tonovima. Kljun je sivo-crne boje. Upravo po kljunu ga je najlakše razlikovati od crne vrane, čiji je kljun potpuno crn. Gačac se najčešće hrani crvima i ličinkama, koje skuplja probijajući tlo svojim snažnim kljunom. Prehranu nadopunjava kukcima, žitaricama, voćem, žirevima, malim sisavcima, malim pticama i njihovim jajima te strvinama. U gradovima skuplja i ostatke hrane koju ljudi bacaju na tlo i u koševe za smeće, najčešće u ranojutarnjim satima kad nema prisutnosti većeg broja ljudi.

SVRAKA (*Pica pica* L.)

Svraka ima dugo tijelo koje se lako prepozna po bijelim krilima i crnom tijelu. Na donjem dijelu leđa perje je tamnopлавe boje i metalnog odsjaja. Uglavnom je duga od 40 do 51 cm i teška oko 100 g. Ima crni kljun. Svraka se hrani kukcima, malim sisavcima, jajima i mladim pticama.

ŠOJKA KREŠTALICA (*Garrulus glandarius* L.)

Šojka kreštalica crvenkastosive je boje, s modrim perjem na krilu. Naraste do 34cm a teži do 170 g. Šojka se hrani sitnim kukcima i paucima, a ponekad i drugim beskralježnjacima. Hrani se i žirevima, sjemenjem bukve, kupinama, jajima, miševima i sl. Gnijezdi se od travnja do svibnja u gnijezdima na drveću koja napravi od šiblja, obloženo slamkama i vlaknima korijenja, a na jajima (5-6 komada) sjedi 16 - 18 dana. Zanimljivo je da ova ptica ne zna hodati, nego se po tlu kreće samo skakutanjem. Za nju se kaže da uništva mlade ptice i jaja drugih ptica. Svoje ime, kreštalica, dobila je po svom upornom kreštavom glasanju kojim upozorava na opasnost od grabežljivaca kao što su lisice.

Brojno stanje divljači i ostalih životinjskih vrsta koje obitavaju ili se mogu pojaviti na području obuhvata Programa utvrđeno je opažanjem, praćenjem i procjenom te na temelju tako izvršenog monitoringa utvrđena je sljedeća brojnost svedena **na 01. travnja 2022. godine:**

VRSTE KRUPNE DIVLJAČI	brojnost divljači	
smeđi medvjed (<i>Ursus arctos L.</i>)	-	grla
jelen obični (<i>Cervus elaphus L.</i>)	-	grla
srna obična (<i>Capreolus capreolus L.</i>)	6	grla
svinja divlja (<i>Sus scrofa L.</i>)	-	grla
VRSTE SITNE DIVLJAČI		
jazavac (<i>Meles meles L.</i>)	-	grla
mačka divlja (<i>Felis silvestris Schr.</i>)	-	grla
kuna bjelica (<i>Martes foina EHR</i>)	4	grla
kuna zlatica (<i>Martes martes L.</i>)	-	grla
zec obični (<i>Lepus europaeus Pall.</i>)	10	grla
lisica (<i>Vulpes vulpes L.</i>)	6	grla
čagalj (<i>Canis aureus L.</i>)	2	grla
tvor (<i>Mustela putorius L.</i>)	2	grla
fazan (<i>Phasianus sp. L.</i>)	10	kljunova
trčka skvržulja (<i>Perdix perdix L.</i>)	-	kljunova
golub divlji grivnjaš (<i>Columba palumbus L.</i>)	20	kljunova
patka divlja gluhabra (<i>Anas platyrhynchos L.</i>)	-	kljunova
vрана siva (<i>Corvus corone cornix L.</i>)	40	kljunova
vрана gačac (<i>Corvus frugilegus L.</i>)	20	kljunova
svraka (<i>Pica pica L.</i>)	20	kljunova
šojka kreštalica (<i>Garrulus glandarius L.</i>)	10	kljunova

OSTALE ŽIVOTINJSKE VRSTE

S obzirom na značaj ostalih životinjskih vrsta i potrebnu skrb nad njima daje se prikaz vrsta koje stalno ili povremeno obitavaju na području obuhvata ovog Programa (strogo zaštićene vrste sisavaca i ptica opisane su u Poglavlju 5. Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu).

Sisavci

- Vjeverica (*Sciurus vulgaris* L.)
- Šumska rovka (*Sorex araneus* L.)
- Jež (*Erinaceus europaeus* L.)
- Krtica (*Talpa europaea* L.)
- Šumska voluharica (*Clethrionomys glareolus* L.)
- Patuljasti miš (*Micromys minutus* Pallas)
- Šumski miš (*Apodemus sylvaticus* L.) i dr.

Ptice

- Kos (*Turdus merula* L.)
- Vrabac (*Passer domesticus* L.)
- Čvorak (*Sturnus vulgaris* L.) i dr.

Gmazovi

- Obični zelembać (*Lacerta viridis* L.)
- Sljepić (*Angivis fragilis* L.)
- Obična bjelouška (*Natrix natrix* L.) i dr.

Vodozemci

- Mala zelena žaba (*Rana esculenta* L.)
- Velika zelena žaba (*Rana ridibunda* Pallas.)
- Livadna smeđa žaba (*Rana temporaria* L.) i dr.

Mekušci

- Gujavice (*Lumbricidae* sp.)
- Veliki vinogradnjak (*Helix pomatia* L.) i dr.

Kukci

- Livadni bumbar (*Bombus pratorum* L.)
- Osa (*Vespa media* L.)
- Ljuti stršljen (*Vespa Crabro* L.)
- Mravi (*Myrmica* sp; *Camponotus* sp; *Formica* sp; *Lasius* sp.)
- Obični hrušt (*Melolontha melolontha* L.)
- Gubar glavonja (*Lymantria dipspar* L.)
- Zlatokraj (*Euproctis Crysorrhoea* L.)
- Mrazovac (*Hibernia defoliaria* L.)
- Obični komarac (*Culex pipens* L.)
- Obični krpelj (*Ixodes ricinus* L.) i dr.

5. UVJETI ZAŠTITE PRIRODE (OCJENA PRIHVATLJIVOSTI ZA EKOLOŠKU MREŽU)

Zahvati i aktivnosti planirani Programom

Ovim Programom planirani su slijedeći zahvati i aktivnosti:

- prebrojavanje divljači i ostalih životinjskih vrsta prema godišnjoj dinamici;
- rad lovočuvarske službe, obilazak područja obuhvata Programa radi suzbijanja nedozvoljenih radnji u vezi s lovnim gospodarenjem;
- podjela zaštitnih sredstava (repelenata) korisnicima površina obuhvaćenih Programom radi sprječavanja šteta i njihova edukacija o pravilnoj primjeni navedenih sredstava;
- rastjerivanje divljači te uporaba zaštitnih sredstava i plašila;
- eventualna upotreba selektivnih životovki i sokolarenje;
- eventualni odstranjivanje divljači uz poštivanje svih zakonskih i podzakonskih akata vezanih za tu aktivnost.

Temeljem zahtjeva izrađivača Programa, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja Zavod za zaštitu okoliša i prirode dostavio je (KLASA: 352-03/22-02/70 URBROJ: 517-12-2-3-2-22-2) podatke o strogom zaštićenim vrstama, ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima, zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže na području Općine Lanišće na kojima je zabranjeno ustanavljanje lovišta.

Zaštićena područja na području obuhvata Programa

Na području administrativnih granica Općine, a manjim dijelom i unutar obuhvata ovog Programa nalazi se jedno zaštićeno područje i to u kategoriji park prirode „Učka“. Granično sa administrativnim granicama Općine, a samim time i izvan obuhvata ovog Programa nalaze se još dva zaštićena područja u kategoriji značajni krajobraz: „Učka – sjeverni dio“ i „Lisina“.

Park prirode „Učka“ (Učka i dio Ćićarije)

Park prirode „Učka“ proglašen je Zakonom o proglašenju parka prirode „Učka“ (Narodne novine, broj 45/99) 19. 05. 1999. godine.

Površina iz akta o ustanovljenju iznosi 14.600,00 ha, a stvarna površina iznosi 16.051,33 ha (Bioportal). Parkom prirode upravlja Javna ustanova „Park prirode Učka“.

Granica Parka prirode „Učka“ počinje na koti 771 (Bukovo na Sisolu), odakle ide na križanje željezničke pruge (Lupoglav-Štalije) i ceste južno od sela Kozljak, nastavlja željezničkom prugom do zavoja pred Velom Dragom, siječe Velu Dragu u pravcu željezničke postaje Vranja, a od željezničke postaje ide preko kote 393 do crkve Sv. Marije u Gornjoj vasi, zatim na kote 784 (Dižnji vrh), 727 (iznad sela Brhudac), 1056 (Medvejak), 1104 (Kadički vrh), 897, 641 (Petnički vrh), 520, 560 (iznad Tuliševice), 691 (Straževik), 525 (Slepica), 618 (iznad Golovika) te na vrelo Kadanj (1 km istočno od početne točke) i dolazi na početnu kotu 771 (Bukovo).

Planina Učka je prirodno područje s očuvanim obilježjima autohtone žive i nežive prirode, s naglašenim estetskim, ekološkim i prirodnim vrijednostima. Svojim položajem na razmeđu Istre i Kvarnera, Učka tvori izrazitu pejsažnu vrijednost i simbol jednog i drugog prostora. Prema sjeveru Učka se nastavlja na nešto nižu Ćićariju, a prema jugu postupno se

spušta do Plominskog zaljeva. Prirodoslovne vrijednosti ove planine su u ljepoti i raznolikosti njezine vegetacije. Posebno to vrijedi za istočnu stranu jer su ovdje šume bolje očuvane, a i vegetacijski profil ima veći visinski raspon (0-1400). Na visinama do 200 metara nalaze se grabove šume, a znatan udjel lovora jedna je od vrijednosti i posebnosti ove prve visinske zone. Slijedi pojas hrasta medunca i pitomog kestena, koji je također jedan od simbola ovih šuma ('lovranski maroni'). Iznad 700 m počinje prevlast bukovih šuma, sve do pod vrh. Vrh je iznad šumske granice, koja je zbog ekološko-klimatskih razloga razmjerno nisko, a karakterizira ga botanički zanimljiva, niska planinska flora. Od sredine prošlog stoljeća, posađeno je dosta borovih i smrekovih šuma, posebno bliže cesti i prijevoju Poklon (922 m), između Učke i Ćićarije. Zapadne padine nemaju tako očuvan i zanimljiv šumski pokrov, ali su geomorfološki zanimljivi kontakti vapnenca i fliša, a u bujičnoj Veloj (Vranjskoj) dragi, čiji početak je upravo na portalu cestovnog tunela, zbog petrografske razlike, nalazimo nekoliko soliternih, poput tornjeva, vitkih stijena, visokih oko 50 metara. Od poprečnih dolina, na istočnoj strani Učke ističu se geomorfološki i krajobrazne vrlo zanimljive, duboke urezane, doline Moščenička i Lovranska draga. Krajobrazne vrijednosti Ćićarije očituju se u slikovitoj smjeni šumskih i pašnjačkih površina te obiljem krških depresija - ponikava i dolaca. U tom pogledu Ćićarija je svakako jedan od najljepših primjera šumsko-pašnjačkog gospodarstva u nas. Iako su šume djelomično degradirane, posebno na zapadnim padinama, opći dojam krajobraznih vrijednosti ovog područja nije umanjen. Štoviše, zbog depopulacije i reduciranog stočarstva, šumske površine su u očiglednoj progresiji pa će u budućnosti biti potrebno pejsažno vrijednjije proplanke i organizirano (košnjom ili ispašom) održavati. U fitocenološkom pogledu Ćićarija je područje primorske bukove šume. Umjetno je podignuto nešto šuma crnoga bora u zapadnom dijelu Ćićarije, a na Planiku je značajna također umjetno podignuta smrekova šuma. Prema zapadu Ćićarija završava okomitim vapnenačkim liticama, nastalim na kontaktu stijena različitih otpornosti. Dalje na zapad počinje flišna, 'Siva Istra', a u tim svijetlim liticama treba tražiti porijeklo pojma i naziva 'Bijela Istra'. Za razliku od Učke koja se kao monolitni masiv spušta u smjeru sjever - jug, Ćićarija je visoravan iz koje se diže više planinskih grebena s dinarskim smjerom pružanja (sjeverozapad - jugoistok).

Zakonom o zaštiti prirode park prirode je definiran kao prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima, naglašenim krajobraznim i kulturno – povjesnim vrijednostima. Park prirode ima i znanstvenu, kulturnu, odgojno – obrazovnu te rekreativnu namjenu. U parku prirode dopuštene su gospodarske i druge djelatnosti i zahvati kojima se ne ugrožavaju njegova bitna obilježja i uloga.

Strogo zaštićene vrste na području obuhvata Programa

Strogo zaštićenim vrstama se, sukladno članku 151. stavku 1. Zakona o zaštiti prirode, proglašavaju zavičajne divlje vrste koje su ugrožene ili su usko rasprostranjeni endemi ili divlje vrste za koje je takav način zaštite propisan propisima Europske unije kojima se uređuje očuvanje divljih biljnih i životinjskih vrsta ili međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka. U slučaju pronalaska ozlijeđene, osakaćene, ranjene ili uginule strogo zaštićene vrste obavijestiti će se Zavod za zaštitu okoliša i prirode putem obrasca na internetskoj stranici <http://213.202.106.36/limesurvey/index.php/927612/lang-hr>, inspekcija zaštite prirode i nadležna JU za upravljanje zaštićenim područjem.

Iako ne postoji cjelovita inventarizacija flore i faune ovoga područja, prema dostupnim podacima iz *Crvenih knjiga ugroženih vrsta Hrvatske* te postojećih znanstvenih i stručnih studija, na području obuhvata Programa stalno ili povremeno žive pojedine strogo zaštićene i

ostale životinjske vrste. Izdvajaju se sisavci i ptice kao skupine od posebnog interesa za lovstvo, a među njima vrste na koje je na području obuhvata Programa potrebno obratiti posebnu pozornost u smislu osiguravanja mira ili prikupljanja podataka važnih za monitoring.

Temeljem članka 153. stavak 2. Zakona o zaštiti prirode „Zabranjuju se sljedeće radnje sa strogo zaštićenim životnjama iz prirode u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti: svi oblici namjernog hvatanja ili ubijanja; namjerno uznemiravanje, posebno u vrijeme razmnožavanja, podizanja mlađih, hibernacije i migracije; namjerno uništavanje ili uzimanje jaja te njihovo čuvanje, čak i ako su prazna; namjerno uništavanje, oštećivanje ili uklanjanje njihovih razvojnih oblika, gnijezda ili legla; oštećivanje ili uništavanje područja njihova razmnožavanja ili odmaranja“. Stavak 3. istoga članka propisuje: „Zabranjeno je držanje, prijevoz, prodaja, razmjena te nuđenje na prodaju ili razmjenu živih ili mrtvih jedinki iz prirode strogo zaštićenih vrsta iz stavka 1. i 2. ovoga članka, a kad se radi o pticama, navedene zabrane odnose se i na bilo koji njihov lako prepoznatljiv dio ili derivat“.

Sisavci – Prema *Crvenoj knjizi ugroženih sisavaca Hrvatske*, područje Općine, a dijelom i obuhvata Programa je područje rasprostranjenosti više ugroženih vrsta sisavaca, od kojih se ističu šišmiši koji su svi strogo zaštićeni temeljem Pravilnika o strogo zaštićenim vrstama. Šišmiši su ugroženi uslijed uznemiravanja kolonija, gubitka skloništa (prekomjerna sječa starih stabala, obnova objekata), zatvaranja ulaza u špilje (postavljanjem rešetaka i slično), prekomjerne upotrebe pesticida, insekticida, ali i upotrebe otrovnih sredstava za impregnaciju drvene građe. Od ugroženih vrsta sisavaca posebno se ističu vrste koje se nalaze na Dodatku II (vrste za koje je potrebno odrediti tzv. Posebna područja zaštite (SAC – Special Area of Conservation)) Direktive o staništima.

Ptice – S obzirom na prisutna staništa na području Općine te uzimajući u obzir podatke dostupnih znanstvenih i stručnih studija, područje Općine, a dijelom i obuhvata Programa područje je rasprostranjenosti ili se može pojaviti više ugroženih i strogo zaštićenih vrsta ptica navedenih u *Crvenoj knjizi ugroženih ptica Hrvatske*, te vrsta za koje je potrebno osigurati mjere zaštite staništa odnosno vrsta koje je nalaze na Dodatku I. EU Direktive o pticama (Direktiva 2009/147/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. studenoga 2009. o očuvanju divljih ptica (kodificirana verzija)). Navedene zabrane (članak 153. stavak 2. i 3.) odnose se na sve ptice iz prirode koje se prirodno pojavljuju na teritoriju Republike Hrvatske. Temeljem članka 155. stavak 4. Zakona o zaštiti prirode iznimno od odredbi članka 153. Zakona o zaštiti prirode zabrane se ne odnose na ptice koje se nalaze na popisu divljači sukladno posebnom propisu iz područja lovstva, a na koje se primjenjuje odredbe članka 62. i 63. Zakona o zaštiti prirode. Temeljem članka 155. stavak 1. Zakon o zaštiti prirode pod posebnim uvjetom da se postoje druge pogodne mogućnosti te da odstupanje neće štetiti održavanju populacija strogo zaštićenih vrsta u povoljnem stanju očuvanja u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti, Ministarstvo može dopustiti odstupanje od odredbi članka 153. Zakon o zaštiti prirode: u interesu zaštite divljih vrsta biljaka i životinja te očuvanja prirodnih staništa; radi sprječavanja ozbiljne štete, posebice na usjevima, stoci, šumama, ribnjacima i vodama te ostalim oblicima imovine; u interesu javnog zdravlja, sigurnosti ljudi i imovine ili zbog ostalih razloga prevladavajućeg javnog interesa, uključujući interes socijalne ili gospodarske prirode te korisnih posljedica od primarnog značaja za okoliš; kako bi se dopustilo, pod strogo nadziranim uvjetima, na selektivnoj osnovi i u ograničenom razmjeru, uzimanje i zadržavanje određenih primjeraka strogo zaštićenih vrsta u ograničenom broju. Stavak 3. istoga članka propisuje da za divlje vrste ptica odstupanje iz stavka 1. članka 155. Zakona o zaštiti prirode ne može se odobriti u interesu očuvanja prirodnih staništa, radi sprječavanja štete na ostalim oblicima imovine, kao

ni radi sigurnosti imovine ili ostalih razloga prevladavajućeg javnog interesa, uključujući interes socijalne ili gospodarske prirode te korisnih posljedica od primarnog značaja za okoliš, ali se dodatno može odobriti u interesu sigurnosti zračnog prometa.

Ovdje se izdvajaju sljedeće strogo zaštićene životinjske vrste, a temeljem dostavljenih podataka od strane Zavoda za zaštitu okoliša i prirode kao i drugih relevantnih izvora s naglaskom na recentnost i potvrđenost nalaza vrsta, odnosno utvrđenu rasprostranjenost vrsta ili vrsta koje se mogu pojaviti na području obuhvata Programa:

VRSTA - znanstveni naziv	VRSTA - hrvatski naziv	Napomena
MAMMALIA - SISAVCI		
<i>Canis lupus</i> Linnaeus, 1758	vuk	
<i>Felis silvestris</i> Schreber, 1777	divlja mačka	L
<i>Lynx lynx</i> (Linnaeus, 1758)	ris	
<i>Miniopterus schreibersii</i> (Kuhl, 1817)	dugokrili pršnjak	
<i>Muscardinus avellanarius</i> (Linnaeus, 1758)	puh orašar	
<i>Myotis bechsteinii</i> (Kuhl, 1817)	velikouhi šišmiš	
<i>Myotis blythii</i> (Tomes, 1857)	oštouhi šišmiš	
<i>Myotis emarginatus</i> (E. Geoffroy, 1806)	ridi šišmiš	
<i>Myotis myotis</i> (Borkhausen, 1797)	veliki šišmiš	
<i>Plecotus macrobullaris</i> Kuzyakin, 1965	gorski dugoušan	
<i>Rhinolophus euryale</i> Blasius, 1853	južni potkovnjak	
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i> (Schreber, 1774)	veliki potkovnjak	
<i>Ursus arctos</i> Linnaeus, 1758	smeđi medvjed	L
AVES - PTICE		
<i>Accipiter gentilis</i> (Linnaeus, 1758)	jastreb	
<i>Aegithalos caudatus</i> (Linnaeus, 1758)	dugorepa sjenicica	
<i>Anthus trivialis</i> (Linnaeus, 1758)	prugasta trepteljka	
<i>Aquila chrysaetos</i> (Linnaeus, 1758)	suri orao	
<i>Caprimulgus europaeus</i> Linnaeus, 1758	leganj	
<i>Carduelis chloris</i> (Linnaeus, 1758)	zelendur	
<i>Carduelis flammea</i> (Linnaeus, 1758)	sjeverna juričica	
<i>Certhia familiaris</i> Linnaeus, 1758	kratkokljuni puzavac	
<i>Circaetus gallicus</i> (Gmelin, 1788)	zmijar	
<i>Coccothraustes coccothraustes</i> (Linnaeus, 1758)	batokljun	
<i>Crex crex</i> (Linnaeus, 1758)	kosac	
<i>Dendrocopos major</i> (Linnaeus, 1758)	veliki djetlić	
<i>Emberiza cia</i> Linnaeus, 1766	strnadica cikavica	

<i>Emberiza citrinella</i> Linnaeus, 1758	žuta strnadica	
<i>Erythacus rubecula</i> (Linnaeus, 1758)	crvendač	
<i>Falco peregrinus</i> Tunstall, 1771	sivi sokol	
<i>Oriolus oriolus</i> (Linnaeus, 1758)	vuga	
<i>Parus ater</i> Linnaeus, 1758	jelova sjenica	
<i>Parus major</i> Linnaeus, 1758	velika sjenica	
<i>Parus palustris</i> Linnaeus, 1758	crnoglava sjenica	
<i>Pernis apivorus</i> (Linnaeus, 1758)	škanjac osaš	
<i>Phylloscopus collybita</i> (Vieillot, 1817)	zviždak	
<i>Regulus ignicapilla</i> (Temminck, 1820)	vatroglavi kraljić	
<i>Buteo buteo</i> (Linnaeus, 1758)	škanjac	
<i>Accipiter nisus</i> (Linnaeus, 1758)	kobac	
<i>Scolopax rusticola</i> (Linnaeus, 1758)	šumska šljuka	Samo gnijezdča i proljetna preletnička populacija; ostalo L
<i>Sitta europaea</i> Linnaeus, 1758	brgljez	
<i>Sylvia atricapilla</i> (Linnaeus, 1758)	crnokapa grmuša	
<i>Sylvia communis</i> Latham, 1787	grmuša pjenica	
<i>Sylvia curruca</i> (Linnaeus, 1758)	grmuša čevrljinka	
<i>Troglodytes troglodytes</i> (Linnaeus, 1758)	palčić	

Opis kratica: Simbol „L“ u napomenama označava da se vrsta nalazi i na popisu divljači Zakona o lovstvu te se gospodarenje odobrava sukladno članku 155. Zakona o zaštiti prirode, a provodi sukladno odredbama Zakona o lovstvu temeljem planova gospodarenja

Opis (biologija i morfologija) strogo zaštićenih vrsta koje mogu imati utjecaj na lovno gospodarenje i/ili na koje lovno gospodarenje može imati utjecaj, a prisutne su ili se mogu pojaviti na području obuhvata Programa

Divlja mačka (*Felis silvestris*)

Najviše se zadržava u šumskim kompleksima s razvijenim slojem grmlja i u šikarama. Divlja mačka je noćno aktivna. U lov kreće u sumrak, a okončava ga pred zoru. Njena su osnovna hrana sitni glodavci miševi, voluharice i poljski štakori, premda lovi i sve druge životinje koje može savladati, zeca, poljske i šumske koke, te poneko lane, i zato spada u grabežljivce u rangu s lisicom i kunom. Živi asocijalno, samački, sve do vremena parenja. Pari se jedanput godišnje od veljače do ožujka, ali ima i odstupanja. Ženka nosi 63 dana i u travnju i svibnju omaci 4-5 mačića. Treba napomenuti da se divlja mačka križa s domaćom mačkom tako da u većini naših staništa ima križanaca. Zbog tog što ulazi u lisičje jame obolijeva od silvatične bjesnoće.

Mačka divlja naizgled je vrlo slična običnoj domaćoj mački i građom tijela i obojenošću dlačnog pokrivača. No divlja je mačka krupnija i snažnije građe od domaće. Krzno joj je neujednačene tamnosive boje prošarano tamnom linijom uzduž hrpta te poprečnim prugama po leđima i trbuhi. Na podbratku pa i vratu dlaka je svjetlija, odnosno žućkastoblijeda, dok je na trbuhi zagasito sivo – žut. Mladi primjerci imaju na čelu bijelu mrlju, koja se kasnjim linjanjem izgubi. Tijelo joj je zbijenije i dugačko 80 – 90 cm, i visoko 35 – 45 cm. Teži do 10 kg, a iznimno i više. Ima veću i zaobljeniju glavu sa snažnim vratom te jake noge. Stražnje su noge jače od prednjih pa omogućuju dugačak skok. Na šapama ima pet prstiju s oštrim pandžama, koje pri hodu uvlači među jastučice na prstima. Rep je kitnjast, dugačak 40, pa i nešto više centimetara. Jednakomjerno je obrastao dlakom cijelom svojom duljinom, a na kraju završava tupo. Uzduž repa je 6 do 8 tamnih kolutova, koji su tamniji što su bliži vrhu repa, a on je sam crn. Mužjak je veći od ženke.

Divlja mačka je strogo zaštićena Pravilnikom o strogo zaštićenim vrstama, ali je ujedno ostala na popisu divljači i njome će se gospodariti sukladno Planu gospodarenja divljom mačkom u RH.

Ris (*Lynx lynx*)

Dužina tijela im je do 1,30 m (uz dodatak repa od 11 do 25 cm), a u ramenima su visoki oko 65 cm. U srednjoj Europi, ovisno o području gdje žive, prosječno su teški od 20 do 26 kg (krajnje vrijednosti su 12 do 37 kg). Ženke su s prosječnom težinom od 17 do 20 kg (krajnosti su 12 do 29 kg) osjetno lakše od mužjaka. Zajedničko svim vrstama risova su šiljaste uši s čuperkom dlake na vrhu i kratak rep. Krzno im je žućkasto do sivo smeđe i često prošarano tamnijim pjegama ili prugama. Šare ovise o okolišu i od područja do područja su različite. Ova vrsta ima izražene čuperke duže dlake na obrazima. Imaju vrlo oštar vid i istančan sluh koji im omogućavaju da lako otkriju plijen. U Hrvatskoj ris živi u Gorskem kotaru, Lici i Čićariji povremeno na Kordunu i Sjevernom Primorju. Bio je istrijebljen lovom te je reintroduciran na područje Dinarida. Nekad je živio u svim šumskim područjima kontinentalne Hrvatske. Ris je samotnjak koji lovi prije svega u sumrak i noću. Spektar njegove lovine su mali i srednje veliki sisavci (papkari), ptice, zmije i dr., ovisno koje vrste žive na njegovom staništu. Nečujno im se prikrade strelovitom brzinom skoči na njih i sruši ih na tlo. Nakon što pojede svoj plijen, odlazi se odmoriti u svoje skrovište. Vrlo se rijetko poneka jedinka specijalizira na domaće životinje kao što su koze ili ovce. Lovi tipično kao sve mačke: prikrada se iz zasjede zaskoči lovini ili ju sustiže u kratkom trku (najviše do 20 m). Često mijenja svoje prebivalište prateći srne u njihovim migracijama, kojima se hrani. Mužjak i ženka se sreću samo kratko radi parenja između siječnja i travnja. Nakon skotnosti od deset tjedana, ženka koti dvoje, troje mladunaca na nekom mirnom mjestu i ostaju uz majku do sljedećeg proljeća. Smrtnost mladunaca je vrlo velika, tako da samo oko polovine mladunaca doživi godinu dana. Veliki je problem kod malih populacija parenje u srodstvu.

Vuk (*Canis lupus*)

Sivi vuk (*Canis lupus* L.) je sisavac iz reda zvijeri (*Carnivora*), porodica pasa (*Canidae*). Osim vrste sivi vuk, poznate su još dvije slobodnoživeće vrste vukova – crveni vuk (*Canis rufus*) i abesinijski vuk (*Canis simensis*). Prema podacima za 1999. godinu, procijenjeno je da u svijetu ima oko 150.000 sivih vukova. Taj broj vukova živi u populacijama koje se prostiru kroz 41 zemlju. Smatra se da su još 1894. godine vukovi živjeli na cijelom području Republike Hrvatske, jer je tada u svakoj tadašnjoj županiji ubijen najmanje po jedan vuk, a nakon toga počeli su nestajati, i to najprije iz nizinskih kontinentalnih dijelova Republike

Hrvatske. Danas su se vukovi uspjeli održati na području Dinarida i u Dalmaciji, a povremeno se pojavljuju u gornjoj Posavini, na Žumberku, Čićariji, Učki te uzduž jadranske obale.

Od 1994. godine vuk se u Republici Hrvatskoj ne ubraja u divljač. Vuk je strogo zaštićena vrsta kojom se upravlja temeljem „Plana upravljanja vukom u Hrvatskoj“ izrađenog u suradnji svih interesnih skupina, te usvojenog kao službeni dokument od strane Ministarstva kulture 15. srpnja 2010. godine (za razdoblje 2010. – 2015. godina). Vrsta je ugrožena fragmentiranjem staništa, ilegalnim odstranjelom, nedostatkom prirodnog plijena i ilegalnim trovanjima. Sivi vuk najveći je pripadnik porodice pasa. Prosječna je masa odrasla vuka s područja Republike Hrvatske 31 kg. Od vrha nosa do vrha repa dugački su prosječno 170 cm (rep = 42 cm), a prosječna visina u grebenu 70 cm. Boja vučjega krvnog ovisi o udjelu crnih, sivih i smeđih pokrovnih dlaka. U Republici Hrvatskoj je krvno sivo, a leđa i rep nešto su tamnije boje, koja prema trbuhi i nogama prelazi u svjetlije sivu. Na prednjoj strani podlaktice najčešće imaju tamnu prugu, iako su pronađeni i primjeri bez nje. Građom tijela vuk je prilagođen trčanju, a osobito dugotrajnu kasu. Prsni je koš uzak, laktovi su uvučeni prema unutra, a šape okrenute prema van. To omogućuje da se prednja i stražnja noga jedne strane kreće u istoj ravnini. Ima četiri prsta na stražnjim, a pet na prednjim nogama, s tim da na prvi prst prednje noge (palac, unutrašnja strana noge) ne staje. Vuk se hrani gotovo isključivo mesom, kostima i drugim dijelovima tijela životinja koje lovi, te je i glava građena tako da omogućuje hvatanje i jedenje plijena. Volumen je mozga od 150 do 170 cm³, što je najmanje 30 cm³ više nego u većini pasa. Očnjaci su najveći, a služe za hvatanje i ubijanje plijena. Sva osjetila, a osobito njih i sluh, u vuka su odlično razvijeni. Utvrđivanje prisutnosti vukova u staništu moguće je neposrednim opažanjem i prepoznavanjem žive ili mrtve životinje, te opažanjem znakova koje vukovi ostavljaju. O prisutnosti vukova može se zaključiti i na osnovu njihova zavijanja, koje ima višestruku ulogu. Zavijanjem oglašavaju drugim vukovima svoju prisutnost i tako brane teritorij ili uhvaćeni plijen. Kada su gladni i u lov, ne zavijaju. Zavijanjem se pripadnici čopora međusobno pozivaju na okupljanje. U sezoni parenja dominantni vukovi zavijanjem učvršćuju svoj status. Vukovi najčešće zavijaju ljeti, i to na okupljalističu čopora gdje borave mladi vučići koji kroz igru uče i zavijanje. Osim što mogu uhvatiti veći plijen, zato što su u skupini (čopor), mogu veliki plijen odmah i pojesti. Jezgru čopora čini jedan reproduktivni par vukova, dok su svi ostali pripadnici čopora, štenad i njihova starija braća, potomci tog para roditelja. Vukovi u čoporu putuju, love, hrane se i odmaraju, to jest zajedno su tijekom cijele godine. Vučji je čopor hijerarhijski ustrojen: roditeljski par vukova ima dominantan položaj, a ostali pripadnici čopora međusobno grade odnose nadređenosti i podčinjenosti, po muškoj i ženskoj liniji. Samo jedna vučica u čoporu može imati mlade, što je jedan od mehanizama samoregulacije veličine populacije tog vršnog predatora. Vukovi su izrazito teritorijalni, prostor na kojem žive obilježavaju urinom, izmetom, grebanjem po tlu i zavijanjem. Uđe li strani vuk u teritorij čopora, otkrije li ga se bit će gotovo sigurno ubijen, a možda i pojeden. Vučica se tjeri jednom u godini, u razdoblju kraj siječnja – travanj, u sjevernim predjelima kasnije, u južnim ranije. Tjeranje traje tri tjedna, a samo parenje događa se u trećem tjednu. Skotnost traje 63 dana, a vučići se rađaju u brlogu koji je vučica prije iskopala. U leglu je najčešće 4 do 7 mlađih, koji su slijepi i gluhi od 11. do 15. dana života. Spolnu zrelost postižu od dobi od 22 mjeseca, nakon čega mogu i napustiti svoj čopor. Vukovi mogu živjeti u svakom staništu u kojem ima dovoljno plijena i koje ima omogućuje zaklon. Osim parnoprstaša (srna obična, jelen obični, svinja divlja) i stoke (ovca, koza, a manje krupna stoka), vuk će pojesti i svaku drugu životinju koju može uhvatiti. Do danas je u vukova zabilježena pojava više od 10 virusnih, bakterijskih i gljivičnih bolesti, te preko 70 parazitarnih invazija. Od virusnih bitne su: šteničnjak, zarazni hepatitis pasa, parvoviroza, oralna papilomatoza i bjesnoća. Od bakterijskih i gljivičnih bolesti u vukova su zabilježene: brucelzoza, leptospiroza, borelioza, tularemija, goveđa tuberkuloza i blastomikoza. Kao endoparaziti

najčešće se pojavljuju više vrsta metilja i trakovica, dok se kao ektoparaziti u vukova nalaze krpelji, uzročnici šuge i demodikoze.

Smeđi medvjed (*Ursus arctos*)

Smeđi medvjed ima zdepasto smeđe tijelo koje završava kratkim repom, šiljatu njušku, zaobljene uši i oštре zube. Na prstima nogu imaju pandže koje su na prednjim nogama osobito dugačke (5-6 cm) i snažne. U Hrvatskoj odrasle ženke imaju prosječno 120 kilograma, a mužjaci 210 kg. Poneke jedinke prijeđu i 300 kg. Tijekom godine masa im može varirati u visini jedne trećine od ukupne – najveća je u kasnu jesen pred brloženje, a najmanja početkom ljeta odnosno krajem sezone parenja. Naseljava šumska područja u gorskom pojusu. Najmanje područje kretanja za mužjaka iznosi oko 140 km², a za ženku do 250 km². Medvjedi u Hrvatskoj dio su dinarsko-pindske populacije. S medvjedima iz Slovenije i Bosne i Hercegovine genetski su najzapadnija stabilna populacija mrkog medvjeda u Europi. Smeđi medvjed je omnivor. Jede šumske plodove, korijenje, lišće, sisavce, ribe i strvine. Većinu vremena jedinke žive same. Iznimka je doba parenja koje traje od kasnog svibnja do ranog srpnja. Mužjaci tada prelaze velike udaljenosti i međusobno se bore za ženku. Jedna ženka se može pariti u jednoj sezoni s više mužjaka, tako da je moguće da svi mладunci iz jednog legla i ne budu od istog oca. Trudnoća traje oko 7 mjeseci, a medvjedići se rađaju zimi za vrijeme brloženja. Najčešće se rađaju 1 do 4 mладунчeta, mase oko 350 grama, slijepi i bez dlake. Mladunčad s majkom provedu cijelu prvu godinu života i iduću zimu u brlogu, a odvajaju se u dobi od oko 1,5 godine, kada se majka ponovo pari. Spolno su zreli u dobi od treće do četvrte godine života, u prirodi mogu doživjeti 10 do 20 godina, a prosječna je dob naše populacije oko 5 godina.

Škanjac (*Buteo buteo*)

Škanjci (porodica *Accipitridae*) su srednje velike do velike kratkovrate grabljivice širokih, oblih krila. Od orlova su kraćeg repa i vrata, od eja i lunja znatno su kraćih i širih krila. Sve su zaštićene vrste i nisu divljač. Škanjac nastanjuje široko područje Europe i Azije te otoke u istočnom dijelu Atlantskog oceana. Opisano je 11 podvrsta, od kojih se neke ponekad smatraju i zasebnim vrstama. U najvećem dijelu Europe gnijezdi se nominalna podvrsta, *B. b. vulpinus* nastanjuje sjeverni dio Skandinavskog poluotoka i europski dio Rusije, *B. b. arrigonii* Korziku i Siciliju, *B. b. menetriesi* Krim, Kavkaz i istočnu Tursku, a dvije podvrste Kanarsko i Azorsko otočje. Škanjac tijekom čitave godine boravi u staništima koja obuhvaćaju stabla potrebna za gniježđenje i odmaranje te otvorena područja na kojima se hrani. Nastanjuje rubove šuma, šumske čistine, šumarke okružene pašnjacima ili oranicama, a zimi i vrlo otvorena staništa s nešto stabala. Gnijezdi se od kraja mjeseca ožujka do mjeseca srpnja. Djelomična je selica. Mladunci se tijekom mjeseca kolovoza raspršuju u svim smjerovima, a selidba traje od mjeseca rujna do mjeseca studenog. Jesenska selidba preko Europe odvija se u smjeru juga i jugozapada. Na gnjezdilišta se vraćaju od mjeseca siječnja do mjeseca travnja, ovisno o zemljopisnoj širini. Seli se danju, pojedinačno, iako se ptice mogu privremeno okupljati na mjestima s pogodnim termalima i zračnim strujama, osobito na prijelazima preko mora. U Hrvatskoj je brojna gnjezdarica, preletnica i zimovalica. Škanjac je, nakon vjetruše, druga najrasprostranjenija ptica grabljivica u Europi. Na sjeveru Europe i po Rusiji je selica te se tamo dolazi samo gnijezditi, dok je u ostalim dijelovima Europe stanarica. Nalazi ga se na raznim staništima, od šume i

rijetko pošumljenih područja preko obrađenih površina do vlažnih staništa kakva su tresetišta i cretovi. Živi na rubovima šuma, gdje gradi gnijezda. Srednje veličine i raznolike boje perja koja se može kretati od tamnosmeđe do skoro potpuno bijele. Smeđi primjerici su karakteristični po velikim bijelim mrljama s gornje strane krila. Duljina tijela se kreće od 51 – 57 centimetara, a raspon krila mu je od 110 – 150 centimetara. Težak je do 1 kilograma. Velika krila i širok kratak rep su prilagodba za jedrenje na zračnim strujama (termalima). Ženke su u pravilu nešto veće od mužjaka. Noge su mu kratke sa snažnim kandžama. Škanjac obično vreba s povиšenog položaja (stupovi uz cestu, telefonski stupovi, stabla), a kad ugleda potencijalnu žrtvu laganim zamaskima krila uzima zalet i potom se obrušava. Može ga se vidjeti i kako lebdi iznad jednog mesta na livadi ili njivi, čekajući da se pojavi plijen. Isto tako, može ga se vidjeti kako hoda po zemlji, tražeći kukce i crve. Sluh mu je vrlo istančan i njime također otkriva plijen. Hrani se uglavnom malim sisavcima, ali zna loviti gmazove, vodozemce, kukce, beskralježnjake, mlade ptice, voluharice, miševe i gujavice. Ponekad se hrane i strvinama. U vrijeme parenja mužjak i ženka škanjca izvode svadbeni let u zraku tako da si nogama dodaju grane. Vrhunac udvaranja je zajednički let isprepletenih nogu. Početkom proljeća ženka u gnijezdo snese najčešće tri jaja. Na njima sjede i mužjak i ženka, a iz njih se izliježu čučavci – mladi ptičići koji su slijepi, goli i posve ovisni o roditeljima koji im donose hranu. Tek nakon četrdesetak dana oni postaju samostalni.

Šumska šljuka (*Scolopax rusticola*)

Pokrovno perje šumske šljuke dolazi u dvije osnovne boje, smeđe-kestenjasto dorzalno te pepeljastosmeđe ventralno. Ovakva kombinacija boja upotpunjena s poprečnim prugama osigurava izvrsnu prilagodbu šumskoj podlozi. Gornjim dijelom glave, od lubanje do zatiljka pružaju se naizmjenične tamne pruge, bitne za razlikovanje šumske od ostalih vrsta šljuka. Velike, crne oči smještene su razmijerno visoko na glavi što osigurava šljuki široko vidno polje od gotovo 360°. Ovaj položaj očiju govori ujedno i o razvijenosti i značaju osjeta vida za samu šljuku. Osim osjeta vida vrlo dobro je razvijen i sluh. Najizrazitiju karakteristiku u izgledu šljuke predstavlja do 8 cm dugi i ravni kljun. Šljuka je relativno mala ptica. Cijelo tijelo dugo je oko 30 cm, a raskriljena mjeri oko 60 cm. Težine odraslih primjeraka kreću se od 220-420 g. Pri tome valja naglasiti da su ženke neznatno veće i u prosjeku 10 g teže od mužjaka. Poznavajući činjenicu da su šljuke selice, njihov boravak u našoj zemlji moguće je očekivati u pravilu samo u kratkom dijelu proljeća i jeseni, u sklopu seobe na sjever i obratno. Šumska šljuka je za gniježđenja vrlo skrovita i izuzetno teška vrsta za istraživanje. Stoga o njezinu gniježđenju u Hrvatskoj postoje samo podaci o slučajnim nalazima gnijezda ili ptica koji potječu uglavnom od lovaca i šumara. Ti podaci upućuju na gniježđenje šumske šljuke u šumama hrasta lužnjaka u panonskoj Hrvatskoj i u znatno manjem broju u crnogoričnim i mješovitim šumama gorske Hrvatske. Gnijezde se u prostranim listopadnim, mješovitim ili crnogoričnim šumama. Potrebne su im sjenovite šume s vlažnim, mekim humusom i barem nešto podrasta. Najbolje su za njih šume ispresjecane proplancima, poljima, potocima, lokvama i dr. Osjetljive su ne samo na upade čovjeka u gnjezdilišni teritorij nego im čak smetaju npr. fazani i zečevi. Za selidbe i zimovanja obitavaju i po sušim i grmljem obraslim terenima. Šumske šljuke se ubrajaju među najmanje druževne ćurline, sele se pojedinačno, ponekad po dvije ptice zajedno, rijetko u skupinama od šest ili više ptica. Gnijezde se samotno. Poligamne su, mužjak se pari s do 4 ženke. Gnijezdo je na tlu, skriveno u niskom raslinju, kupinama i sl., a gradi ga ženka. Pretežito se hrane beskralježnjacima, osobito gujavicama, ličinkama kukaca (najviše kornjaša), a uzimaju i biljnu hranu. Većinu plijena skupljaju ispod površine, zabadajući kljun u vlažno, meko tlo, ali redovito skupljaju i plijen po površini, osobito ispod naslaga lišća

ili grančica. Kad traže hranu, hodaju tijela položena gotovo vodoravno i s kljunom položenim oko 30° u odnosu na tlo, polako skupljaju hranu koju uoče i kljunom preokreću nakupine lišća. U sezoni gniježđenja hranu skupljaju u šumi i hrane se danju, a izvan sezone gniježđenja obično hranu skupljaju po poljima, i to noću.

Jastreb (*Accipiter gentilis*)

Jastreb je ptica srednje veličine. Vrlo je rasprostranjena vrsta koja nastanjuje umjerena područja sjeverne hemisfere. Uglavnom je stanarica, ali ptice iz hladnijih područja sjeverne Azije i Kanade se sele na jug. U Republici Hrvatskoj jastreb je gnjezdarica šumskih krajeva. Stanarica je, ali izvan gnijezdeće sezone često se skije širim područjem. Jastreb je ptica grabljivica s kratkim i širokim krilima i dugim repom, što to su prilagodbe manevriranju među drvećem u šumama u kojima živi i gnijezdi se. Mužjak je plavosiv odozgo sa sivim prugama odozdo, 49 – 57 centimetara dug s rasponom krila od 93 – 105 centimetara. Ženka je mnogo veća, 58 – 64 centimetara duga s rasponom krila od 108 – 127 centimetara, siva odozgo i odozdo. Mužjaci manjih podvrsta mogu težiti i samo 630 grama, a ženke većih i 2 kg. Mladi su smeđi, odozdo jednoliko ispjegani. U svim ruhima nezamjenjiva je kombinacija kratkih krila, duga repa s četiri široke poprečne pruge i vrlo žustra, brza leta. U proljetnoj sezoni parenja jastrebovi izvode spektakularne letove udvaranja, i to je najbolje vrijeme da ih se vidi. U ovo se vrijeme ponekad može čuti njihovo kliktanje slično galebovom. Odrasli se vraćaju na svoje teritorije do mjeseca ožujka ili mjeseca travnja i počinju nesti jaja u mjesecu travnju ili mjesecu svibnju. Na ovim teritorijima se skoro uvijek nalazi veliko i staro drveće u kojem se ove ptice gnijezde. Veliko gnijezdo, veličine do 1 metra, pravi na drveću te oblaže zelenim grančicama, a počinje ga uređivati i do dva mjeseca prije leženja jaja. Ponekad se koristi se i gnijezdima drugih ptica. Nesu 2 do 4 jajeta. Inkubacija traje od 28 do 38 dana, a na jajima najčešće sjedi ženka. Mladi napuštaju gnijezdo nakon oko 35 dana i počnu letjeti nakon sljedećih 10 dana. Mogu ostati na roditeljskom teritoriju još godinu dana. Odrasli teritorije brane agresivno od bilo čega, pa i ljudi u prolazu. Hrani se pticama i sisavcima, od najmanjih do veličine vranca (kormorana) i zeca. Najčešći su mu plijen ipak ptice, i to od veličine čvorka i drozda do veličine vrane i fazana. Izbor plijena i metode lova ovise o mjesnim prilikama, uvijek će loviti najbrojniji i najpristupačniji plijen, uključujući pitome golubove i perad u dvorištima. Lovi polako, nisko leteći među drvećem.

Zmijar (*Circaetus gallicus*)

Gnjezdarica cijele primorske Hrvatske od Istre do Konavala, uključujući otoke i padine planina i brda u priobalju. Obitava pretežito u područjima s topлом klimom i malo oborina, što pogoduje obilju gmazova, koji su zmijaru glavni plijen. Najprikladnije stanište su mu suha, sunčana, otvorena, kamenita, stjenovita ili pjeskovita područja, ispresjecana šumama, šumarcima, makijom ili garigom. Pretežno se hrane gmazovima, osobito zmijama, nešto rjeđe s gušterima, a povremeno love vodozemce. Rijetko love sitne sisavce i kukce, te ptice drugih ptica. Gnijezde se samotni parovi. Monogamni su, veze traju tijekom gnijezdeće sezone, no par se obično ponovno udružuje iduće sezone nakon povratka na gnijezdilište. Gnijezdo grade na vrhu niskog drveća, povremeno u gnijezdima drugih ptica. Rijetko gnijezde na liticama, u pologu je jedno jaje.

Kobac (*Accipiter nisus*)

Jastreb i kopci (porodica *Accipitridae*) dugorepe su grabljivice širokih oblih krila, prilagođene brzu i spretnu letu u šumama i šikarama. Love na tlu i u zraku, napadaju izbliza, iz zasjede, za plijenom se vrlo agresivno i neustrašivo zalijeću u grmlje, gustiš, živice, pa i naselja i dvorišta. Sve su vrste zaštićene zakonom i nisu divljač. Kobac (*Accipiter nisus* L.) je znatno manji od jastreba i hrani se isključivo pticama, od najmanjih do veličine goluba, a najčešći su mu plijen pjevice veličine sjenica i vrabaca do veličine drozdova. Gnijezdeća populacija u Republici Hrvatskoj je ugrožena i malobrojna, znatno su brojniji za selidbe i zimi, kada pristižu pripadnici sjevernoeuropskih populacija. Mužjak kopca odozdo je svojstveno crvenoriđe do riđe boje, poprečno isprugan, odozgo je siv. Ženka je odozgo smeđesiva, odozdo sivo poprečno isprugana. Mladi su odozgo smeđi, a odozdo nepravilnije isprugani. Kao i jastreb, od kojeg se znatno razlikuje veličinom, nešto dužim repom i kraćim krilima, u svim ruhima prepoznatljiv je po kombinaciji kratkih oblih krila i duga repa s četiri široke poprečne pruge.

Škanjac osaš (*Pernis apivorus*)

Ova ptica je daleka selica. Dolazi u svibnju, odlijeće uglavnom u kolovozu/rujnu. Smeđkast, širokih krila, na prvi pogled vrlo sliči škanjcu mišaru. Obris, međutim, vrlo različit: tanji vrat (glavu pruža kao kukavica), duži rep pri letu u zračnoj struji čvrsto sklopljen, s blago zaobljenim stranama, okruglastim uglovima. Odrasli mužjak je sivo-smeđ s gornje strane tijela, glava pepeljasto-siva, oči žute kao kod kukavice, s donje strane tijela jako crveno-smeđe isprugan (ponekad gusto, izgleda sav crn; ponekad neznatno, izgleda bijel kao orao ribar), ima malo crnog na „prstima“ s oštrom granicom. Ženka tamnija s gornje strane tijela i na glavi, ima više tamnog na „prstima“ s rasutom granicom. Rep ima razmaknute pruge, jednu na vrhu i dvije pri osnovi (tipično), letna pera slično. Nastanjuje šume (pretežito u nizinama ili po brdima, ali i u planinama do 1500 m) bogate proplancima, čistinama, prosjekama, sječevinama. Često i u mješovitom, mozaičnom krajoliku, gdje se šume izmjenjuju s livadama, živicama, malim močvarama i sl. Obično su samotni (osobito za hranjenja) ili u paru. Za selidbe su samotni ili u rahlim jatima, obično malim, ali ponekad čak i po nekoliko stotina ptica. Samotni su i teritorijalni za gniježđenja. Monogamni su, veze traju najmanje jednu sezonu. Par se združuje prije ili nakon povratka na gnjezdilišta. Nije poznato održavaju li se veze između mužjaka i ženke za selidbe i zimovanja, no neki se parovi vraćaju na prijašnje gnijezdo zajedno ili ponovno ujedinjuju na gnjezdilištu. Gnijezdo grade, na jajima leže i o pticima se brinu oba roditelja. Gnijezda grade na granama velikog drveća, obično 10 - 20 m iznad tla. Katkad upotrijebe stara gnijezda vrana, škanjaca i drugih grabljivica. U pologu su obično 2 jaja. Inkubacija traje 30 - 35 dana. Ptići napuštaju gnijezdo i zadržavaju se uokolo po granama već nakon 35 - 40 dana, ali se u gnijezdo vraćaju na hranjenje sve do dobi od oko 55 dana. Sposobni su za let s 40 - 44 dana, a samostalni su sa 75 - 100 dana. Ljeti i na zimovanju pretežito se hrane saćima, odnosno ličinkama i kukuljicama druževnih opnokrilaca (osa, pčela, bumbara, itd.). Manje se hrane i drugim kukcima, vodozemcima, gmazovima, sitnim sisavcima, pticima i jajima ptica, paucima, gujavicama i voćem (kruške, trešnje). Pljen traže motreći sa strška ili češće iz leta: slijede kukce do njihove zajednice i sača im iskapaju iz zemlje. Ose love kljunom, stisnu ih i žalac otkidaju prije gutanja. Pljen (npr. kornjaše i sitne sisavce) često love hodajući po tlu. Na tlu se zadržavaju znatno više od drugih grabljivica.

Sivi sokol (*Falco peregrinus*)

Gnjezdarica je primorske, gorske i mjestimično panonske Hrvatske. Obitavaju na raznolikim staništima, od otvorenih do šumovitih područja, u unutrašnjosti i uz more. Dug je 34-58 cm, raspona krila 80-120 cm, a ženke su veće od mužjaka oko 30%. Mužjaci su teški 440-750 g, dok ženke teže 910-1.500 g. Oboje imaju slične oznake na perju s tamno sivim (skoro crnim) leđima i gornjim dijelom krila, dok su vrhovi krila potpuno crni. Bijelo-rđavi donji dio tijela su prošarani tamnosmeđim ili crnim mrljama. Dugi i uski rep je također prošaran na isti način, a pera mu završavaju bijelom trakom i crnim vrhom. Tjeme i brkovi na obrazima su mu crni, te u kontrastu sa bliјedim dijelom ispod kljuna i vrata. Kljun je žut, kao i noge, dok su zakriviljeni vrh kljuna i čaporci crni. Tijekom svojih "ponora" iz visine može dostići brzinu preko 320 km/h. Uglavnom se hrane pticama. Povremeno love šišmiše, a rijetko kukce ili terestrički plijen kao što su mali sisavci i gušteri. Love ptice od veličine kraljića do sive čaplje ili guske, rijetko sisavce, vodozemce, guštere i kukce. Pljen traže za kružeciga leta ili s povишene promatračnice. Uobičajeni je način lova da se dignu iznad plijena i žustro se obruše na nj, brzinom i do 240 km na sat. Rijetko love u paru. Vrlo su prilagodljivi i mogu se naći gotovo svugdje, ali obično se ne gnijezde u prostranim nizinskim područjima (stepama, pustinjama, kultivirane nizine bez drveća) u kojima nema sigurnih mjesta za gniježđenje. Nisu druževni. Gnijezde se samotno. Monogamni su, a veze su vjerojatno doživotne. U pologu su obično 3-4 jaja, inkubacija traje 29-32 dana. Na jajima leže i o ptićima se brinu oba roditelja. Ptići mogu letjeti s 35-42 dana, a samostalni su nakon dalnjih dva ili više mjeseci. (Tutiš i sur., 2013).

Kosac (*Crex crex*)

Kosac (porodica *Rallidae*) je mala do srednje velika pozemna ptica koja skrovito obitava u gustoj vegetaciji. Krila i rep su mu kratki, noge i prsti dugi, kad poplašen poleti, noge mu vise. Svejedi su, najviše se hrane kukcima, njihovim ličinkama i ostalim vodenim beskralježnjacima, ali i raznim dijelovima vodenog bilja. Zakonski su zaštićeni i nisu divljač. Kosac (*Crex crex* L.) je vrlo skrovita ptica i vrlo ga je teško vidjeti, ali se njegovo osebujno glasanje tijekom gnijezdeće sezone nadaleko čuje, posebice noću. Glasno „kreks, kreks“ podsjeća na zvuk struganja o češalj ili brušenje kose ručnim brusom (otud mu i ime). Kada poplašen poleti, može ga se zamijeniti s prepelicom, ali upadaju u oči duge noge koje mlataraju (u prepelice se noge u letu ne zamjećuju), a na krilima ima velike kestenjastorije plohe (krilo prepelice jednoličnije je i više sivosmeđe). Gnijezde na livadama i pašnjacima, posebice vlažnim, a posljednja su gnjezdilišta u Hrvatskoj u dolinama rijeka nizinskog dijela Hrvatske, posebice Save. U gorskem i priobalnom dijelu kosci su još rjadi i malobrojniji, obitavaju na samo nekoliko kraških polja s bogatim livadama. Izbjegavaju vodenata staništa s dubljom vodom (močvare, obale jezera i rijeka), tršćake i ostalo gusto raslinje više od 50 cm. Selice su, zimuju u Africi. Nekada je bio čest i široko rasprostranjen, u narodu poznat pod raznim imenima kao hariš, ariš, dereš, prdavac, prepeličar, kralj od prepelica i mnogim drugim. Razlozi ugroženosti su: intenziviranje poljoprivrede, isušivanje prostranih vlažnih područja, odumiranje tradicionalnog stočarstva.

Suri orao (*Aquila chrysaetos*)

Suri orao pripada orlovima u porodici sokolovki. Gnjezdarica je priobalne i gorske Hrvatske. Populacija u Hrvatskoj je najgušća u sjevernom dijelu priobalja, uključujući sjevernojadranske otoke. Pretežito obitava u planinskim predjelima i području suhih sredozemnih pašnjaka i šikara. Ima glavu s oštrim i snažnim kljunom kojim žrtvu raskida na komadiće i velikim očima s kojima odlično vidi, tijelo pokriveno tamnosmeđim perjem, velika i snažna krila te može letjeti vrlo visoko, duge noge s kandžama koje mogu biti velike nekoliko centimetara i njima raskida meso žrtve i rep koji je dug otprilike 10 cm. Raspon krila preko 2 m i težine od 2,5 do 7 kg. Pretežno se hrane sisavcima i pticama, a u jugoistočnoj Europi i gmazovima (pogotovo kornjačama). Monogamni su, parovi vjerojatno traju doživotno. Gnijezde se samotni parovi, gnijezda pretežito grade na liticama, rijetko na stablima. Prvi put se gnijezde sa 3 do 4 godine. Pilići su s roditeljima 90 do 100 dana.

Ugroženi i rijetki stanišni tipovi na području obuhvata Programa

Prirodno stanište je jedinstvena funkcionalna jedinica kopnenog ili vodenog ekosustava, određena geografskim, biotičkim i abiotičkim svojstvima, neovisno o tome je li potpuno prirodno ili doprirodno. Sva istovrsna staništa čine jedan stanišni tip.

Stanište divlje vrste je okoliš određen specifičnim abiotičkim i biotičkim svojstvima, u kojem vrsta živi u bilo kojoj fazi svoga biološkog ciklusa.

Temeljem članka 52. stavka 2. Zakona o zaštiti prirode stanišni tip je u povoljnem stanju ako: je njegovo prirodno područje rasprostranjenosti i površina koju pokriva stalna ili se povećava; postoji, i u doglednoj budućnosti će se vjerojatno održati, specifična struktura i funkcije nužne za njegov dugoročni opstanak; su njegove značajne vrste u povoljnem staništu. Temeljem stavka 3. istog članka očuvanje ekosustava osigurava se očuvanjem stanišnih tipova u povoljnem stanju, odnosno obnavljanjem stanišnih tipova kojima je narušeno povoljno stanje.

Ugroženi i rijetki stanišni tipovi prema Pravilniku o popisu stanišnih tipova i karti staništa („Narodne novine“ broj: 27/21, 101/22) na području obuhvata Programa navedeni su u sljedećoj tablici:

*NKS kod	Naziv
B.1.4.	Tirensko-jadranske vapnenačke stijene (Razred <i>ASPLENIETEA TRICHOMANIS</i> (Br.-Bl. in Meier et Br.-Bl. 1934) Oberd. 1977, red <i>CENTAUREO DALMATICAE-CAMPANULETALIA PYRAMIDALIS</i> Trinajstić ex Terzi et Di Pietro 2016)
C.2.3.2.	Mezofilne livade košanice Srednje Europe (Sveza <i>Arrhenatherion elatioris</i> Br.-Bl. 1926, syn. * <i>Arrhenatherion elatioris</i> Luquet 1926)
C.3.5.2.	Istočnojadranski kamenjarski pašnjaci epimediteranske zone (Sveza <i>Saturejion subspicatae</i> Horvatić 1975)

*NKS – Nacionalna klasifikacija staništa

Područja ekološke mreže na području obuhvata Programa

Ekološka mreža Natura 2000 je koherentna europska ekološka mreža sastavljena od područja u kojima se nalaze prirodni stanišni tipovi i staništa divljih vrsta od interesa za Europsku uniju, a omogućuje očuvanje ili, kad je to potrebno, povrat u povoljno stanje očuvanja određenih prirodnih stanišnih tipova i staništa vrsta u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti.

Ekološka mreža Republike Hrvatske, proglašena Uredbom o ekološkoj mreži (Narodne novine 124/13) te izmijenjena Uredbom o izmjenama Uredbe o ekološkoj mreži (Narodne novine 105/15), predstavlja područja ekološke mreže Europske unije Natura 2000. U 2019. godini donesena je Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (Narodne novine br. 80/19) te je danom stupanja na snagu ove Uredbe prestala važiti Uredba o ekološkoj mreži (Narodne novine, br. 124/13 i 105/15). Proglašenjem Ekološke mreže, u pravni poredak Republike Hrvatske prenesene su sljedeće direktive Europske unije: Direktiva o pticama i Direktiva o staništima.

Ekološku mrežu RH prema članku 5. Uredbe o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže čine područja očuvanja značajna za ptice (POP), područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS), vjerojatna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (vPOVS) i posebna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (PPOVS).

Za upravljanje područjima ekološke mreže, temeljem Zakona o zaštiti prirode nadležne su javne ustanove za upravljanje nacionalnim parkom ili parkom prirode te javne ustanove za upravljanje ostalim zaštićenim područjima i/ili drugim zaštićenim dijelovima prirode (JU). Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže utvrđena je nadležnost javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže za upravljanje i donošenje planova upravljanja ekološkom mrežom.

Osnovni način upravljanja područjem ekološke mreže je provođenje mjera očuvanja za ciljne vrste i stanišne tipove. One se ugrađuju u planove upravljanja područjima ekološke mreže kao i sektorske planove gospodarenja prirodnim dobrima. U svrhu upravljanja područjima ekološke mreže doneseni su sljedeći pravilnici: Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže i Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova u područjima ekološke mreže.

Na području administrativnih granica Općine Lanišće nalaze se sljedeća područja ekološke mreže: Područje očuvanja značajno za ptice (POP) HR1000018 Učka i Ćićarija te Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) – HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta, HR2000601 Park prirode Učka, HR2000754 Novačka pećina, HR2001146 Radota špilja, HR2001304 Žbevnica i HR2001494 Jama kod Rašpora.

Unutar obuhvata ovog Programa nalaze se sljedeća područja ekološke mreže: Područje očuvanja značajno za ptice (POP) HR1000018 Učka i Ćićarija te Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) HR2000601 Park prirode Učka.

Područje ekološke mreže HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta od najbliže točke obuhvata Programa udaljeno je oko 160 m, područje HR2000754 Novačka pećina oko 1,8 km, područje HR2001146 Radota špilja oko 1,4 km, područje HR2001304 Žbevnica oko 400 m i područje HR2001494 Jama kod Rašpora oko 160 m.

Ciljne vrste Područja očuvanja značajnog za ptice HR1000018 Učka i Čićarija

Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Kategorija za ciljnu vrstu	Znanstveni naziv vrste	Hrvatski naziv vrste	Status (G= gnjezdarica; P= preletница; Z = zimovalica)
HR1000018	Učka i Čićarija	1	<i>Alectoris graeca</i>	jarebica kamenjarka	G
		1	<i>Anthus campestris</i>	primorska trepteljka	G
		1	<i>Aquila chrysaetos</i>	suri orao	G
		1	<i>Bubo bubo</i>	ušara	G
		1	<i>Caprimulgus europaeus</i>	leganj	G
		1	<i>Circus gallicus</i>	zmijar	G
		1	<i>Crex crex</i>	kosac	G
		1	<i>Dryocopus martius</i>	crna žuna	G
		1	<i>Emberiza hortulana</i>	vrtna strnadica	G
		1	<i>Falco peregrinus</i>	sivi sokol	G
		1	<i>Glauucidium passerinum</i>	mali čuk	G
		1	<i>Gyps fulvus</i>	bjeologlav i sup	G****
		1	<i>Lanius collurio</i>	rusi svračak	G
		1	<i>Lullula arborea</i>	ševa krunica	G
		1	<i>Pernis apivorus</i>	škanjac osaš	G
		2	<i>Phylloscopus bonelli</i>	gorski zviždak	G
		1	<i>Picus canus</i>	siva žuna	G
		1	<i>Strix uralensis</i>	jastrebača	G
		1	<i>Sylvia nisoria</i>	pjegava grmuša	G

G**** - tijekom sezone gnođenja na području se redovito hrane ptice koje gnijezde na Kvarnerskim otocima

Kategorija za ciljnu vrstu: 1=međunarodno značajna vrsta za koju su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 2009/147/EZ; 2=redovite migratorne vrste za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 2. Direktive 2009/147/EZ

Cilj očuvanja, osnovne mjere i upravno područje za navedene ciljne vrste Područja očuvanja značajnog za ptice HR1000018 Učka i Čićarija navedeni su u Prilogu I. Pravilnika o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže.

Ciljne vrste i ciljna staništa Područja očuvanja značajnih za vrste i stanišne tipove: HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta, HR2000601 Park prirode Učka, HR2000754 Novačka pećina, HR2001146 Radota špilja, HR2001304 Žbevnica i HR2001494 Jama kod Rašpora

Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip	Hrvatski naziv vrste/hrvatski naziv staništa	Znanstveni naziv vrste/Šifra stanišnog tipa
HR2000135	Špilja iznad Velikog bresta	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2000601	Park prirode Učka	1	močvarna rida	<i>Euphydryas aurinia</i>
HR2000601	Park prirode Učka	1	jelenak	<i>Lucanus cervus</i>
HR2000601	Park prirode Učka	1	alpinska strizibuba	<i>Rosalia alpina*</i>
HR2000601	Park prirode Učka	1	hrastova strizibuba	<i>Cerambyx cerdo</i>
HR2000601	Park prirode Učka	1	velika četveropjega cvilidreta	<i>Morimus funereus</i>
HR2000601	Park prirode Učka	1	veliki vodenjak	<i>Triturus carnifex</i>
HR2000601	Park prirode Učka	1	žuti mukač	<i>Bombina variegata</i>
HR2000601	Park prirode Učka	1	velikouhi šišmiš	<i>Myotis bechsteinii</i>
HR2000601	Park prirode Učka	1	mali potkovnjak	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
HR2000601	Park prirode Učka	1	tankovratni podzemljар	<i>Leptodirius hochenwartii</i>
HR2000601	Park prirode Učka	1	čvorasti trčak	<i>Carabus nodulosus</i>
HR2000601	Park prirode Učka	1	mirisljivi samotar	<i>Osmaderma eremita*</i>
HR2000601	Park prirode Učka	1	danja medonjica	<i>Euplagia quadripunctaria*</i>
HR2000601	Park prirode Učka	1	Skopoljeva gušarka	<i>Arabis scopoliana</i>
HR2000601	Park prirode Učka	1	Sastojine <i>Juniperus communis</i> na kiseloj ili bazičnoj podlozi	5130
HR2000601	Park prirode Učka	1	Mediterske makije u kojima dominiraju borovice <i>Juniperus</i> spp.	5210
HR2000601	Park prirode Učka	1	Ilirske bukove šume (<i>Aremonio-Fagion</i>)	91K0
HR2000601	Park prirode Učka	1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneroletalia villosae</i>)	62A0
HR2000601	Park prirode Učka	1	Karbonatne stijene s haznofitskom vegetacijom	8210
HR2000601	Park prirode Učka	1	Šume pitomog kestena (<i>Castanea sativa</i>)	9260
HR2000601	Park prirode Učka	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2000601	Park prirode Učka	1	Istočnomediterranska točila	8140
HR2000601	Park prirode Učka	1	Otvorene kseroterofilne pionirske zajednice na karbonatnom kamenitom tlu	6110*
HR2000601	Park prirode Učka	1	Suhi kontinentalni travnjaci (<i>Festuco-Brometalia</i>) (*važni lokaliteti za kačune)	6210*
HR2000601	Park prirode Učka	1	Travnaci tvrdića (<i>Nardus</i>) bogati vrstama	6230*
HR2000754	Novačka pećina	1	tankovratni podzemljar	<i>Leptodirius hochenwartii</i>
HR2000754	Novačka pećina	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001146	Radota špilja	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001304	Žbevnica	1	nerazgranjena pišča	<i>Serratula lycopifolia*</i>
HR2001304	Žbevnica	1	Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneroletalia villosae</i>)	62A0
HR2001494	Jama kod Rašpora	1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310

Kategorija za ciljnu vrstu/stanišni tip: 1=međunarodno značajna vrsta/stanišni tip za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 92/43/EEZ

Utjecaj zahvata i aktivnosti na područja ekološke mreže

Obuhvat Programa odnosi se na površine na kojima se ne ustanovljuje lovište sukladno Zakonu o lovstvu, odnosno na površine koje se prema namjeni koriste ili su predviđene za gradnju objekata (izgrađene i neizgrađene građevinske površine), infrastrukturne objekte, javne površine i sl., a sukladno prostornom planu Općine.

Unutar obuhvata granica Programa zaštite divljači Općine Lanišće nalaze se dva područja ekološke mreže: Područje očuvanja značajno za ptice HR1000018 Učka i Ćićarija i Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove HR2000601 Park prirode Učka.

U blizini obuhvata Programa nalaze se još tri područja ekološke mreže: HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta, HR2001304 Žbevnica i HR2001494 Jama kod Rašpora.

Ukoliko se primijete ciljne vrste gore navedenih područja ekološke mreže iste se neće uzinemiravati lovnim aktivnostima.

Životinjske vrste koje su ciljne vrste područja ekološke mreže HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta, HR2000601 Park prirode Učka, HR2000754 Novačka pećina, HR2001146 Radota špilja, HR2001304 Žbevnica i HR2001494 Jama kod Rašpora ne nalaze se na popisu divljači i njima se neće gospodariti ovim Programom te su uglavnom vezane uz špiljska, šumska i travnjačka staništa koja nisu obuhvaćena ovim Programom pa obzirom na ekološke zahtjeve ciljnih vrsta navedenih područja ekološke mreže može se zaključiti da zahvati i aktivnosti propisani ovim Programom neće imati negativan utjecaj na ciljne vrste navedenih područja ekološke mreže kao ni na njihova staništa.

U slučaju pronalaska kolonija šišmiša isti se neće uzinemiravati.

Podjela zaštitnih sredstava korisnicima površina obuhvaćenih Programom i njihova edukacija o pravilnoj primjeni navedenih sredstava nema negativan već pozitivan utjecaj na sve životinjske vrste pa tako i ciljne vrste navedenih područja ekološke mreže.

Područja ekološke mreže HR2000135 Špilja iznad Velikog bresta, HR2000754 Novačka pećina, HR2001146 Radota špilja i HR2001494 Jama kod Rašpora sadrže samo jedno ciljno stanište – Špilje i jame zatvorene za javnost 8310. Područje ekološke mreže HR2001304 Žbevnica također sadrži samo jedno ciljno stanište - Istočno submediteranski suhi travnjaci (Scorzoneretalia villosae) 62A0. Područje ekološke mreže HR2000601 Park prirode Učka sadrži sljedeća ciljna staništa: Sastojine Juniperus communis na kiseloj ili bazičnoj podlozi 5130, Mediteranske makije u kojima dominiraju borovice Juniperus spp. 5210, Ilirske bukove šume (Aremonio-Fagion) 91K0, Istočno submediteranski suhi travnjaci (Scorzoneretalia villosae) 62A0, Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom 8210, Šume pitomog kestena (Castanea sativa) 9260, Špilje i jame zatvorene za javnost 8310, Istočnomediterska točila 8140, Otvorene kserotermofilne pionirske zajednice na karbonatnom kamenitom tlu 6110, Suhi kontinentalni travnjaci (Festuco-Brometalia) (*važni lokaliteti za kačune) 6210 i Travnjaci tvrdače (Nardus) bogati vrstama 6230. Navedenim ciljnim staništima neće se gospodariti ovim Programom kao ni na bilo koji način utjecati lovnim aktivnostima na njih pa se može isključiti negativan utjecaj na navedena ciljna staništa.

Program ne propisuje izgradnju lovrogospodarskih i lovnotehničkih objekata, nema osnivanja remiza, odnosno prihrane i prehrane tako da nema ni nikakvog negativnog utjecaja na ciljna staništa gore navedenih područja ekološke mreže.

Sve lovne aktivnosti obavljati će se u skladu s Pravilnikom o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova u područjima ekološke mreže.

Ciljna vrsta područja ekološke mreže HR1000018 Učka i Ćićarija je jarebica kamenjarka (*Alectoris graeca*) koja uopće nije zamijećena unutar administrativnih granica Općine, a samim time ni unutar obuhvata ovog Programa te kao takova nije ni nevedena u Programu, odnosno njome se neće gospodariti ovim Programom pa se može zaključiti da neće biti negativnog utjecaja na jarebicu kamenjarku kao ciljnu vrstu navedenog područja ekološke mreže.

Ostale vrste ptica koje su ciljne vrste područja ekološke mreže HR1000018 Učka i Ćićarija ne nalaze se na popisu divljači i njima se neće gospodariti ovim Programom. Ciljne vrste ptica navedenog područja ekološke mreže rijetko borave na području obuhvata Programa, odnosno uglavnom se nalaze u prolazu (preletu) jer nemaju stanište na području obuhvata Programa pa se obzirom na navedeno može zaključiti da neće biti negativnih utjecaja na ciljne vrste ptica. Dapače, praćenje brojnog, ali i zdravstvenog stanja svih ostalih životinjskih vrsta (pa tako i ciljnih vrsta navedenih područja ekološke mreže) ima pozitivan utjecaj (naročito u slučaju pojave bolesti i sl.).

U zoni radijusa 100 metara oko aktivnih gnijezda strogo zaštićenih vrsta ptica (a samim time i ciljnih vrsta ptica navedenog POP područja ekološke mreže, iako navedene vrste rijetko mogu doći na područje obuhvata Programa, odnosno mogu se nalaziti u prolazu jer uglavnom nemaju stanište na području obuhvata Programa) neće se provoditi lovne aktivnosti u vrijeme njihovog razmnožavanja, tako da neće biti niti negativnog utjecaja na iste.

Nadalje, u slučaju potrebe eventualnog obavljanja lova i/ili rastjerivanja divljači na područjima gdje ista čini gospodarski nedopustivu štetu i/ili direktno ugrožava živote ljudi i njihovu imovinu, isto će se obavljati na udaljenosti većoj od 100 metara od aktivnih gnijezda strogo zaštićenih ptica te u vrijeme kada neće biti vrijeme njihovog razmnožavanja, odnosno sve lovne aktivnosti koje će ovlaštenik prava lova provoditi, obavljati će se u skladu s Pravilnikom o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže.

S obzirom da se ovaj Program uglavnom donosi za građevinska područja i javne površine gdje se uglavnom ni ne nalazi većina ciljnih vrsta gore navedenih područja ekološke mreže (ili se ne bi trebale nalaziti jer uglavnom ni nemaju staništa), da se ciljnim vrstama i ciljnim staništima gore navedenih područja ekološke mreže ne gospodari u smislu posebnog propisa iz područja lovstva (osim jarebice kamenjarke kojom se neće gospodariti ovim Programom), kao i da se neće uznenimiravati ciljne vrste gore navedenih područja ekološke mreže ukoliko budu primijećene unutar obuhvata ovog Programa, može se zaključiti da zahvati i aktivnosti propisani ovim Programom neće imati negativan utjecaj na područja ekološke mreže.

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI													
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ	
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA					
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž		
		grla											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
01. 04. 2022. / 31. 03. 2023.	jelen obični												
	srna obična												
	svinja divlja												
	smeđi medvjed												

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI														
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ		
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA						
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž			
		grla												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
01. 04. 2023. / 31. 03. 2024.	jelen obični													
	srna obična													
	svinja divlja													
	smeđi medvjed													

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI													
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ	
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA					
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž		
		grla											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
01. 04. 2024 / 31. 03. 2025.	jelen obični												
	srna obična												
	svinja divlja												
	smeđi medvjed												

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI														
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ		
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA						
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž			
		grla												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
01. 04. 2025. / 31. 03. 2026.	jelen obični													
	srna obična													
	svinja divlja													
	smeđi medvjed													

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI														
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ		
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA						
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž			
		grla												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
01. 04. 2026. / 31. 03. 2027.	jelen obični													
	srna obična													
	svinja divlja													
	smeđi medvjed													

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI														
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ		
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA						
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž			
		grla												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
01. 04. 2027. / 31. 03. 2028.	jelen obični													
	srna obična													
	svinja divlja													
	smeđi medvjed													

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI														
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ		
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA						
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž			
		grla												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
01. 04. 2028. / 31. 03. 2029.	jelen obični													
	srna obična													
	svinja divlja													
	smeđi medvjed													

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI														
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ		
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA						
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž			
		grla												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
01. 04. 2029. / 31. 03. 2030.	jelen obični													
	srna obična													
	svinja divlja													
	smeđi medvjed													

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI														
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ		
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA						
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž			
		grla												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
01. 04. 2030. / 31. 03. 2031.	jelen obični													
	srna obična													
	svinja divlja													
	smeđi medvjed													

PROCJENA BROJNOG STANJA KRUPNE DIVLJAČI													
LOVNA GODINA	VRSTA DIVLJAČI	DOBNA STRUKTURA								Σ		ΣΣ	
		POMLADAK		MLADA		SREDNJA		ZRELA					
		M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž		
		grla											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
01. 04. 2031. / 31. 03. 2032.	jelen obični												
	srna obična												
	svinja divlja												
	smeđi medvjed												

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		grla/kljunova					
1	2	3	4	5	6	7	
01. 04. 2022./ 31. 03. 2023.	jazavac						
	divlja mačka						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	zec obični						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	trčka skvržulja						
	golub divlji grivnjaš						
	patka divlja gluvara						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	svraka						
	šojka kreštalica						

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		grla/kljunova					
1	2	3	4	5	6	7	
01. 04. 2023./ 31. 03. 2024.	jazavac						
	divlja mačka						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	zec obični						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	trčka skvržulja						
	golub divlji grivnjaš						
	patka divlja gluvara						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	svraka						
	šojka kreštalica						

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		grla/kljunova					
1	2	3	4	5	6	7	
01. 04. 2024./ 31. 03. 2025.	jazavac						
	divlja mačka						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	zec obični						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	trčka skvržulja						
	golub divlji grivnjaš						
	patka divlja gluvara						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	svraka						
	šojka kreštalica						

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		grla/kljunova					
1	2	3	4	5	6	7	
01. 04. 2025./ 31. 03. 2026.	jazavac						
	divlja mačka						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	zec obični						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	trčka skvržulja						
	golub divlji grivnjaš						
	patka divlja gluvara						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	svraka						
	šojka kreštalica						

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		grla/kljunova					
1	2	3	4	5	6	7	
01. 04. 2026./ 31. 03. 2027.	jazavac						
	divlja mačka						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	zec obični						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	trčka skvržulja						
	golub divlji grivnjaš						
	patka divlja gluvara						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	svraka						
	šojka kreštalica						

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		grla/kljunova					
1	2	3	4	5	6	7	
01. 04. 2027./ 31. 03. 2028.	jazavac						
	divlja mačka						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	zec obični						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	trčka skvržulja						
	golub divlji grivnjaš						
	patka divlja gluvara						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	svraka						
	šojka kreštalica						

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		grla/kljunova					
1	2	3	4	5	6	7	
01. 04. 2028./ 31. 03. 2029.	jazavac						
	divlja mačka						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	zec obični						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	trčka skvržulja						
	golub divlji grivnjaš						
	patka divlja gluvara						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	svraka						
	šojka kreštalica						

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		grla/kljunova					
1	2	3	4	5	6	7	
01. 04. 2029./ 31. 03. 2030.	jazavac						
	divlja mačka						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	zec obični						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	trčka skvržulja						
	golub divlji grivnjaš						
	patka divlja gluhabra						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	svraka						
	šojka kreštalica						

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		grla/kljunova					
1	2	3	4	5	6	7	
01. 04. 2030./ 31. 03. 2031.	jazavac						
	divlja mačka						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	zec obični						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	trčka skvržulja						
	golub divlji grivnjaš						
	patka divlja gluvara						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	svraka						
	šojka kreštalica						

LOVNA GODINA 1	VRSTA DIVLJAČI 2	DOBNA STRUKTURA				Σ	
		MLADI		ODRASLA			
		M	Ž	M	Ž		
		grla/kljunova					
1	2	3	4	5	6	7	
01. 04. 2031./ 31. 03. 2032.	jazavac						
	divlja mačka						
	kuna bjelica						
	kuna zlatica						
	zec obični						
	lisica						
	čagalj						
	tvor						
	fazan						
	trčka skvržulja						
	golub divlji grivnjaš						
	patka divlja gluvara						
	vrana siva						
	vrana gačac						
	svraka						
	šojka kreštalica						

6. MJERE ZAŠTITE DIVLJAČI

Članak 59. Pravilnika o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači predviđa sljedeće mjere zaštite:

1. zabranu lova divljači osim izuzetaka propisanih Zakonom o lovstvu i ovim Pravilnikom;
2. provedbu preventivnih, dijagnostičkih, kurativnih i higijensko – zdravstvenih mjera radi zdravstvene zaštite divljači, ljudi i stoke;
3. spašavanje divljači od elementarnih nepogoda;
4. poduzimanje preventivnih mjera kod izvođenja poljoprivrednih i drugih radova;
5. pravilan izbor i primjenu zaštitnih sredstava u poljoprivrednoj i šumarskoj proizvodnji;
6. suzbijanje nezakonitoga lova.

Provoditelj ovog Programa dužan je provoditi nadzor nad divljači i ostalim životinjskim vrstama. Sve propisane mjere se mogu izvršiti jedino stalnim nadzorom područja za koje je ovaj Program izrađen, pri čemu se osobita važnost pridaje tzv. indirektnim čimbenicima opstanka divljači. Ti su čimbenici prikazani u točkama 2., 3., 4. i 5.

U slučaju da se pronađe bilo koja uginula jedinka divljači potrebno je sukladno Pravilniku o stručnoj službi za provedbu lovogospodarske osnove načiniti Zapisnik o šteti na divljači, koji je propisan spomenutim Pravilnikom. Lešina se dostavlja u veterinarsku stanicu, a ako se sumnja na neku bolest tad je veterinarska služba dužna propisati preventivne, dijagnostičke, kurativne i higijensko - zdravstvene mjere radi zdravstvene zaštite.

7. MJERE ZA SPRJEČAVANJE ŠTETA OD DIVLJAČI

Mjere za sprječavanje šteta od divljači sastoje se od niza radnji kojima se nastoje umanjiti štete na poljoprivrednim i šumskim površinama i kulturama, staništu, prirodi kao cjelini te na drugim vrstama divljači i ostalim životinjskim vrstama na koje jedni na druge mogu negativno utjecati.

Mjere za sprječavanje šteta od divljači sastoje se od niza radnji kojima se divljači, ali i nekim ostalim životinjskim vrstama, u prvom redu onemogučava pristup površinama izvan lovišta, da iste ne bi ugrožavale ljudske živote i uzrokovale velike materijalne štete. Sve vrste divljači, kao i najveći dio ostalih životinjskih vrsta nepoželjan je na području površine izvan lovišta zbog ugrožavanja sigurnosti i ljudskih života, materijalnih šteta, mogućih nezgoda, a u konačnici i šteta na staništu, prirodi kao cjelini te na svim vrstama divljači te ostalim životinjskim vrstama na koje jedni na druge mogu negativno utjecati.

Najveći dio mjera za sprječavanje šteta na divljači ujedno su i mjere za sprječavanje šteta od divljači. Mjere za sprječavanje šteta od divljači odnose se u prvom redu na donošenje godišnjeg plana za poduzimanje određenih mjer za sprječavanje štete (sezonski, po vrstama divljači i vrstama šteta od divljači, kulturama i slično); nabavljanje zaštitnih sredstava za izvršenje godišnjeg plana (mehaničkih ili kemijskih repelenta); pravovremena i besplatna raspodjela odgovarajućih zaštitnih sredstava korisnicima zemljišta, na njihov zahtjev, uz prethodnu javnu obavijest i davanja uputa za njihovu upotrebu; održavanje brojnog stanja divljači u granicama dozvoljenog kapaciteta divljači propisanog programom zaštite divljači te ostale uobičajene mjere zaštite za ovo područje i vrste divljači koje obitavaju i pojavljuju se na površinama izvan lovišta. Godišnji plan za sprječavanje šteta donosi za svaku lovnu godinu korisnik zemljišta, odnosno Općina Lanišće i to njegova stručna osoba za provedbu Programa zaštite divljači.

7.1. EDUKACIJA I SURADNJA S VLASNICIMA I KORISNICIMA POVRŠINA IZVAN LOVIŠTA

U cilju uspješnijeg gospodarenja površinama izvan lovišta bitna je suradnja između pravne ili fizičke osobe koja koristiti ili upravlja zemljištem, u ovom slučaju Općine Lanišće odnosno njene stručne službe za provedbu Programa zaštite divljači, s vlasnicima, zakupnicima i/ili korisnicima zemljišta koje se nalazi na području površine izvan lovišta.

Glede zaštite interesa poljodjelstva, poduzimat će se mjere propisane zakonom i po ovlaštenim službama. Vlasnici i korisnici zemljišta koji na površinama izvan lovišta imaju zemljište moraju i to bez odgađanja obavijestiti pravnu ili fizičku osobu koja koristi ili upravlja površinom izvan lovišta o pojavljivanju divljači na površinama izvan lovišta, kao i o eventualnim stazama divljači kojima ista dolazi na površine izvan lovišta, eventualnim započetim štetama na poljoprivrednim i drugim površinama, kao i o okolnostima koje mogu utjecati na poduzimanje mjer za sprječavanje štete koju može nanijeti divljač na njihovu zemljištu. S poljoprivrednicima pokušati dogovorati da u kritičnim područjima ne sade i ne siju kulture i sorte koje preferira divljač te da isti koriste zaštitna sredstava koja ne utječu negativno na divljač i ostale životinjske vrste i to u propisanim količinama. Zbog sprječavanja šteta na poljoprivrednim površinama **pravna ili fizička osoba koja koristi ili upravlja površinama izvan lovišta može vlasnike i korisnike zemljišta obavijestiti javnom obavijesti** o raspodjeli besplatnih zaštitnih sredstava, njihovim obavezama pri sprječavanju šteta od divljači, odnosno zaštiti poljoprivrednih kultura. Vlasnici voćnjaka i ostalih plantažnih nasada moraju iste ograditi ili ih zaštiti na bilo koji drugi način, kako divljač u njima ne bi počinila štetu, o čemu ih se isto tako može obavijestiti.

Saniranjem, redovnim čišćenjem i što češćim odvozom smeća s područja površine izvan lovišta smanjiti će se ulazak nekih vrsta divljači, ali i nekih ostalih životinjskih vrsta, na površine izvan lovišta u potrazi za hranom. Isto tako pokušati s vlasnicima i korisnicama zemljišta odabirati kemijska, biološka i biotehnička zaštitna sredstva pri raznom tretiranju, a koja neće negativno utjecati na zdravstveno ili bilo koje drugo stanje divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta.

Uočavanjem divljači na površinama izvan lovišta može se stupiti u kontakt s lovoovlaštenikom na području čijeg lovišta je navedeno zamijećeno. S lovoovlaštenicima može se pokušati dogоворити да isti obave istjerivanje divljači sa i od same površine izvan lovišta. Isto tako pokušati organizirati sastanke s lovoovlaštenicima, na čijim se dijelovima opisane granice lovišta nalazi površina izvan lovišta i pokušati dogоворити što više detalja vezanih uz sprječavanje dolaska ili istjerivanja divljači s površine izvan lovišta. Uz istjerivanje divljači s površine izvan lovišta pokušati dogоворити da se skupni lovovi obavljaju na način da pogon ili prigon krenu od objekata ili ograda prema središtu lovišta. Na navedeni način divljač bi se odmaknula od površine izvan lovišta, a u slučaju da se radi obrnuto izbjegli bi se slučajevi zalijetanja divljači u ograde ili dolazak na građevinska i druga zemljišta na kojima nije ustanovljeno lovište.

Isto tako zatražiti od lovoovlaštenika da lovogospodarske objekte i to hranilišta, solišta, pojilišta i kaljužališta odmaknu što je više moguće dalje od same površine izvan lovišta te da na prostorima koja su u blizini površine izvan lovišta obave pojačanu prihranu. Pojačanu prihranu valjalo bi obavljati tijekom cijele godine, a osobito tijekom nepovoljnijih mjeseci u godini kada hrane u prirodi ima znatno manje ili je divljači otežano doći do iste. Pokušati dogоворити i postavljanje jednogodišnjih i višegodišnjih površina pod raznim poljoprivrednim kulturama u svrhu prehrane na lokacijama koja nisu tik uz površinu izvan lovišta. Važno je divljači osigurati i optimalne pašne površine, čime ista ne bi imala potrebu za ulazak na zelene i košene travnate površine na kojima se ne ustanovljuje lovište. Rečenim bi se divljač odmaknula od neposredne blizine površine izvan lovišta.

7.2. NABAVLJANJE KEMIJSKIH, BIOLOŠKIH I BIOTEHNIČKIH ZAŠTITNIH SREDSTAVA

Nabavljanje kemijskih, bioloških i biotehničkih zaštitnih sredstava te njihovo postavljanje može obavljati stručna osoba za provedbu programa zaštite divljači s vlasnicima i korisnicima kojim se navedena sredstava izdaju. Navedena sredstva potrebno je nabaviti i primijeniti u cilju sprječavanja štete koju divljač može načiniti na površinama izvan lovišta. Navedena sredstva mogu se primijeniti u preventivnu svrhu i to sprječavanja ulaska divljači, ali i ostalih životinjskih vrsta na površine izvan lovišta, ali i u slučaju pojave štete. Zbog sprječavanja šteta na površinama izvan lovišta pravna ili fizička osoba koja koristi ili upravlja površinama izvan lovišta može vlasnike i korisnike zemljišta obavijestiti javnom obavijesti o raspodjeli besplatnih zaštitnih sredstava, njihovim obavezama, kao i način upotrebe tih zaštitnih sredstava. Sprječavanjem ulaska divljači, ali i većeg dijela ostalih životinjskih vrsta na područje površine izvan lovišta, gdje životinske vrste uglavnom i nemaju mjesta odnosno staništa, podignuti će se sigurnost ljudi te će se smanjiti materijalne štete na objektima i površinama, ali i na divljači.

Kemijske metode sastoje se od upotrebe repelenata, bilo kao gotovih proizvoda, bilo u vlastitoj proizvodnji. Kemijska sredstva su niz raznih kemijskih repelenta na bazi specifičnog, divljači nepoželjnog i neugodnog mirisa zbog kojeg ista napušta kemijskim sredstvima branjena, odnosno mirisom obilježena područja. Na tržištu se nalazi cijeli niz repelenata pod

različitim trgovačkim nazivima, a zajedničko im je da svojim specifičnim mirisom odbijaju divljač. Nanošenjem kemijskih sredstava uz ili na površine izvan lovišta sprječavati će se približavanje ili obitavanje divljači na istoj. Kemijski repellenti moraju se postavljati i nanositi u količinama koje su propisane od strane proizvođača. Uz svaki repellent priložene su detaljne upute u kojima se govori o načinu primjene, vrsti divljači protiv koje se primjenjuje, koju štetu sprječava i kolika je količina i koncentracija potrebna za zaštitu. Ovisno o načinu primjene, repellenti se mogu koristiti za plošnu ili stabilimičnu zaštitu. Djeluju tako da divljač odbijaju nepoželjnim mirisom, okusom ili mehanički. Kemijska metoda sastoji se u upotrebi raznih repellenta na bazi specifičnog mirisa, ali je isto tako bitno da navedena sredstva ne štete niti divljači i ostalim životinjskim vrstama, niti ekosustavu kao cjelini te da osobito nisu štetna za zdravlje ljudi.

Biološke metode sprječavanja šteta od divljači obuhvačaju više komponenata i dugoročno su jedino one efikasne. Sastoje se od striktnog provođenja odredaba programa zaštite divljači, izlučivanja divljači s površine izvan lovišta jer na ovom prostoru uglavnom nema uvjeta za boravak i obitavanje divljači, a prema potrebi i u suradnji s lovoovlaštenicima i izlaganju određenih količina hrane što dalje od površine izvan lovišta. Ta hrana koja se može izložiti samo van površina izvan lovišta ima za cilj odvraćanje divljači od površina izvan lovišta, gdje je ista uglavnom i nepoželjna. Navedena izložena količina hrane u suradnji s lovoovlaštenicima ima dvostruki cilj, odnosno i sprječavanja šteta od divljači, ali i zaštitu iste. Prema mogućnosti i u suradnji s lovoovlaštenicima čija lovišta graniče s površinom izvan lovišta, van površina lovišta i to na što većoj udaljenosti osnivati svake godine što veće površine pod jednogodišnjim i višegodišnjim remizama te osigurati što veći broj kvalitetnih pašnih površina. Na pravilno postavljenim remizama divljači bi se zadržavala, a ujedno bi se i odvraćala od površina izvan lovišta. Sve te površine pod jednogodišnjim i višegodišnjim remizama bitno je zasaditi ili zasijati kulturama koje divljač preferira, a kojih nema na okolnom području. Kulture koje će se saditi ili sijati trebaju biti u skladu sa Zakonom o sprječavanju unošenja i širenja stranih te invazivnih stranih vrsta i upravljanju njima. Biološka metoda je i održavanje propisane brojnosti divljači.

Budući da je površina izvan lovišta stalno naseljeno područje, pravna ili fizička osoba koja koristi ili upravlja površinom izvan lovišta, sama će i to na licu mesta odlučiti o izlučivanju divljači, koja se eventualno pojavi na ovim površinama. Korisnik će sam i to na temelju svoje procjene odlučiti koju divljač i u kojoj brojnosti će izlučiti s površine izvan lovišta.

Mehaničke metode sastoje se iz zaštite ugroženih područja određenim, provedenim radovima na i uz površine izvan lovišta. Mehanička zaštita ugroženog područja ili objekta može se obavljati ogradiom koja onemogučava pristup divljači, što je najskuplja, ali i najefikasnija zaštita. Zbog specifičnosti površine izvan lovišta ista se ne može u potpunosti ograditi te se iz navedenoga razloga mogu ograditi samo manje površine. Ukoliko će se obaviti ograđivanje pojedinim područja i dijelova, ograda se mora u budućem gospodarenju održavati, na potrebnim mjestima nadograditi, zamijeniti dotrajale dijelove i slično. Na područjima gdje divljač najčešće ulazi na površine izvan lovišta može se pokušati sa postavljanjem električnih pastira, na manje ugroženim područjima i svjetlucavim folija, raznih klepetala i slično. Pojedini dijelovi površine izvan lovišta mogu se čuvati i plinskim topovima. Plinske topove ne treba dugo zadržavati na jednom mjestu zbog opasnosti da se divljač navikne na pucnje. Iz navedenoga razloga plinske topove postavljati na određena područja dva do tri dana. U mehaničke metode spada i postavljanje raznih plašila, na vizualnoj ili zvučnoj bazi, a koja isto tako imaju za cilj odvraćanje divljači od površine izvan lovišta.

7.3. IZGON DIVLJAČI TE UPOTREBA ZAŠTITNIH SREDSTAVA I PLAŠILA

Zaštita prostora površine izvan lovišta izgonom divljači može provoditi pravna ili fizička osoba koja koristi ili upravlja površinom izvan lovišta ili pravna ili fizička osoba s kojom je potpisana ugovor. Uvjet za navedeno da je pravna osoba registrirana za obavljanje lova, dok fizičke osobe moraju imati položeni lovački ispit i lovačku iskaznicu s važećom identifikacijskom markicom za pojedinu lovnu godinu te pisano dopuštenje pravne ili fizičke osobe koja koristi ili upravlja površinom izvan lovišta. Izgon divljači može se obaviti na temelju trenutne procjene da divljač neće utjecati na svakodnevni život na površini izvan lovišta te da neće ugroziti živote ljudi koji bi trebali obaviti izgon. Izgon divljači, osim ptica, s površina izvan lovišta obavlja se na način da lovci krenu od objekata ili ograda na površini izvan lovišta te da divljač potiskuju od površine prema granicama odnosno i dalje od 100 metara od građevinskog i drugog zemljišta na kojima se ne ustanovljuje lovišta. Upotrebom mreža dugačkih 20 do 40 metara tjerala odnosno usmjeravala bi se životinja prema i dalje od granica površine izvan lovišta. Navedeno se može primijeniti na većinu divljači osim gdje bi u opasnost mogli doći životi osoba odnosno lovaca koji obavljaju istjerivanje. Pri izgonu divljači treba trenutno procijeniti rizik i izvodivost cijele operacije.

Jedna od mjera izgona divljači je i uklanjanje gnijezda, ali samo onih vrsta koje se nalaze na popisu divljači sukladno Zakonu o lovstvu. Navedenu metodu potrebno je provoditi i primjenjivati u skladu s zakonskim propisima, a u svrhu sprječavanja gniježđenja većeg broja ptica. Ovu mjeru potrebno je provoditi na području parkova, zelenih površina, ali i na drveću i grmlju u zaštitnom pojasu od 100 metara, na kojim se ne smije provoditi odstrjel. Prilikom uklanjanja gnijezda treba paziti da ptice ne sjede na jajima, sukladno zakonskim propisima. Pri i neposredno nakon uklanjanja gnijezda trebalo bi koristiti i zvučne metode kako ptice ne bi ponovno počele graditi gnijezda.

Za sprječavanje pojavljivanja divljači mogu se koristiti i vizualna i zvučna plašila.

Vizualna plašila u obliku balona, traka ili silueta ptica i raznih grabežljivaca imaju za cilj odvraćanja divljači od same površine izvan lovišta. Zvučna plašila koriste se za puštanje glasanja divljači, ali ostalih životinjskih vrsta kada su iste u opasnosti. Zvučna plašila ne treba dugo zadržavati na jednom mjestu zbog opasnosti da se divljač ne navikne na razne zvukove koji se iz istih puštaju. Iz navedenoga razloga zvučna plašila postavljati na određena područja dva do tri dana. Navedene metode su izrazito prikladne jer nema opasnosti od ozljedivanja životinjske vrste koja se istjeruje. Upotreba laserskog uređaja za plašenje ptica preporučuje se tijekom cijele godine iz razloga što se ptice ne mogu priviknuti na njega, a ujedno navedeni uređaj ne ozljeđuje ptice. Nedostatak uređaja je što se isti ne može koristiti u uvjetima slabije vidljivosti, kao što je svitanje, sumrak ili izmaglica. Uređaj je osobito prikladan za rastjerivanje ptica kada počinju graditi gnijezda ili noče na drveću, objektima i zelenim površinama. Laserski uređaj emitira crvenu zraku dometa 500 do 700 metara, a njegova se učinkovitost povećava kada se primjenjuje sa zvučnim metodama zaplašivanja.

Isto tako divljač koju nije moguće istjerati iz bilo kojeg razloga potrebno je uhvatiti ili eventualno i odstrijeliti da bi se na navedenim način spriječila šteta koju uznemirena divljač može izazvati i napraviti na površinama izvan lovišta.

Pojedini dijelovi površine izvan lovišta mogu se i ogradići ili na udarnim mjestima postaviti električne pastire, koji imaju za cilj onemogućivanje dolaska divljači na površine izvan lovišta.

7.4. UKLANJANJE POLJOPRIVREDNIH USJEVA DO AGROTEHNIČKOG ROKA

Na površinama izvan lovišta nalazi se i veći broj poljoprivrednog zemljišta, na kojima se siju i sada razne vrste poljoprivrednih kultura. Vlasnici ili korisnici poljoprivrednog zemljišta moraju ukloniti poljoprivredne usjeve najkasnije mjesec dana od agrotehničkog vremena za berbu ili žetvu uroda, o čemu se isti mogu obavijestiti. Vlasnici voćnjaka i ostalih plantažnih nasada moraju iste ograditi ili ih zaštiti na bilo koji drugi način, kako divljač u njima ne bi počinila štetu.

7.5. SMANJIVANJE BROJNOG STANJA DIVLJAČI

Smanjivanje brojnog stanja divljači kada zbog prevelike gustoće dolazi do gospodarski nedopustivih šteta ili zbog prekobrojnosti okvirnog kapaciteta za svaku pojedinu vrstu dolazi do mogućnosti stradavanja ljudi i imovine obavlja se propisanim mjerama ovog programa zaštite divljači. Izlučivanje na površinama izvan lovišta obavlja pravna ili fizička osoba koja provodi program zaštite divljači, a ukoliko nije registrirana za obavljanje lova, isto će povjeriti registriranoj pravnoj ili fizičkoj osobi. Važno je napomenuti da i jedno grlo/rep/kljun divljači na području građevinskih i javnih površina, sukladno površinama navedenih na obrascu PZD – 1, izvan lovišta predstavlja prekobrojno stanje gdje može doći do gospodarski nedopustivih šteta na objektu, imovini, ali i na ljudskim životima.

Lov divljači na površinama izvan lovišta obavlja se u skladu sa odredbama Zakonom o lovstvu i Pravilnika proizašlih iz istoga, poštujući lovačku etiku i običaje. Svaki obavljeni lov evidentira stručna osoba za provedbu programa zaštite divljači po lovnim godinama u obrascu PZD – 4. Uhvaćena, odstranjena ili na neki drugi način stečena divljač (uginuća) pripada pravnoj ili fizičkoj osobi koja koristi ili upravlja zemljишtem odnosno površinom izvan lovišta.

Prije obavljanja bilo kakvoga lova (hvatanje, sanitarni ili reduksijski odstrjel) potrebno je od Ministarstva nadležnoga za poslove lovstva, a na temelju dokaza (prebrojavanje, potvrda o pojavljivanju bolesti ili proglašenju zaraze, slike ozlijedene divljači i slično) zatražiti evidencijske markice za obilježavanje krupnih vrsta divljači odnosno jelena običnog, srne obične i svinje divlje, ali i neke druge vrste krupne divljači, ukoliko bi se ista pojavila na površinama izvan lovišta. Isto tako prije lova potrebno je i od Hrvatskog lovačkog saveza preuzeti bok Dopuštenje za lov divljači, blok Zapisnik o obavljenom lov i blok Potvrda o porijeklu divljači i njezinih dijelova.

Sva krupna i sva ostala sitna divljač smije se loviti samo u skladu sa Pravilnikom o korištenju lovačkog oružja i naboja i Pravilnikom o lovostaju.

Svi trofeji koji podliježu vrednovanju (Pravilnik o trofejima divljači) moraju se ocijeniti.

Nakon prikupljanja i dobivanja svih potrebnih rješenja pravna osoba kojoj je povjereno upravljanje površinama izvan lovišta Općine Lanišće može obaviti radnje izlučivanja (hvatanje, odstrjel i slično) u skladu sa zakonskim propisima. Isto može se tražiti izlučivanje divljači i to tijekom cijele lovne godine, bez obzira na vrijeme lovostaja.

Protokol za postupanje pri izlučivanju divljači, nakon dobivanja svih potrebnih ovlaštenja i rješenja, bilo bi osigurati mjesto gdje se divljač ili ostala životinjska vrsta nalazi te isto tako osiguravati prostor tijekom cijelog vremena njenoga izlučivanja. Pravna osoba koja gospodari površinama izvan lovišta odnosno Općina Lanišće ukoliko nije registrirana za uzgoj,

zaštitu, lov i korištenje divljači, trebala bi sklopiti Ugovor s pravnom ili fizičkom osobom koja će obavljati izlučivanje divljači s područja površine izvan lovišta. **U lovnu godinu u izlučivanju smije sudjelovati osoba koja uza se ima lovačku iskaznicu s važećom identifikacijskom markicom za pojedinu lovnu godinu i pisano dopuštenje ovlaštenika prava lova te pravne ili fizičke osobe koje gospodare zemljištem iz članka 9. stavka 2. Zakona o lovstvu. Odstreljivati divljač smije samo osoba koja uz navedene uvjete posjeduje i oružni list za držanje i nošenje oružja u svrhu lova.** Svaki obavljeni lov evidentira stručna osoba za provedbu programa zaštite divljači po lovnim godinama u obrascu PZD – 4.

Površine ovog PZD-a mogu predstavljati relativno povoljna staništa za neke vrste divljači, ali u pojedinim slučajevima iste vrste mogu predstavljati izravnu ugrozu prema stanovništvu (npr. lisice, čagljevi, kune, vrane). Zbog toga se preporučuje poštivati počela socijalnog kapaciteta, kao što je i slučaj u srednje i zapadnoeuropskim zemljama.

Sukladno tome izrađivač preporučuje slijedeće socijalne kapacitete:

VRSTE KRUPNE DIVLJAČI	brojnost divljači
jelen obični (<i>Cervus elaphus</i> L.)	0 grla
srna obična (<i>Capreolus capreolus</i> L.)	0 grla
svinja divlja (<i>Sus scrofa</i> L.)	0 grla
smeđi medvjed (<i>Ursus arctos</i> L.)	0 grla
VRSTE SITNE DIVLJAČI	
jazavac (<i>Meles meles</i> L.)	0 grla
mačka divlja (<i>Felis silvestris</i> Schr.)	0 grla
kuna bjelica (<i>Martes foina</i> EHR)	0 grla
kuna zlatica (<i>Martes martes</i> L.)	0 grla
zec obični (<i>Lepus europaeus</i> Pall.)	0 grla
lisica (<i>Vulpes vulpes</i> L.)	0 grla
čagajl (<i>Canis aureus</i> L.)	0 grla
tvor (<i>Mustela putorius</i> L.)	0 grla
fazan (<i>Phasianus</i> sp. L.)	10 kljunova
trčka skvržulja (<i>Perdix perdix</i> L.)	0 kljunova
golub divlji grivnjaš (<i>Columba palumbus</i> L.)	20 kljunova
patka divlja gluhabara (<i>Anas platyrhynchos</i> L.)	10 kljunova
vрана сива (<i>Corvus corone cornix</i> L.)	20 kljunova
vрана гаџак (<i>Corvus frugilegus</i> L.)	20 kljunova
svraka (<i>Pica pica</i> L.)	20 kljunova
šojka kreštalica (<i>Garrulus glandarius</i> L.)	10 kljunova

Uklanjanje divljači obavlјat će se u skladu s Protokolom za postupanje, koji će se donijeti u suradnji s Ministarstvom unutarnjih poslova. Protokol treba donijeti najkasnije u roku od 6 mjeseci od dana dobivanja suglasnosti/odobrenja ovog Programa zaštite divljači.

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
	1	2	3	4	5	6	7
01. 04. 20...../ 31. 03. 20.....							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
	1	2	3	4	5	6	7
01. 04. 20...../ 31. 03. 20.....							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
	1	2	3	4	5	6	7
01. 04. 20...../ 31. 03. 20.....							

OBAVLJENI LOV							
LOVNA GODINA	PODACI O ULOVLJENOJ DIVLJAČI				VRIJEME, MJESTO I NAČIN LOVA	PODACI O LOVCU	RAZLOG ZA OBAVLJANJE LOVA
	VRSTA	SPOL (m:ž)	DOB (god.)	TEŽINA (kg)			
	1	2	3	4	5	6	7
01. 04. 20...../ 31. 03. 20.....							

8. BRIGA O DRUGIM ŽIVOTINJSKIM VRSTAMA

Kroz razdoblje važenja ovog Programa, a za površine njegovog obuhvata, utvrđuju se osnovne mjere brige o drugim životinjskim vrstama u cilju očuvanja i poboljšanja prirodnih staništa divljači te održavanje biološko-ekoloških odnosa, uvažavajući mogućnost staništa te biološke zahtjeve divljači i ostalih životinjskih vrsta:

- stalno praćenje obitavanja drugih životinjskih vrsta s ciljem evidentiranja pojave novih vrsta te utvrđivanja vremenskog intervala obitavanja sezonskih, odnosno prolaznih vrsta;
- stalno praćenje gniježđenja i leženja životinjskih vrsta te vođenja mладунчади u cilju procjene njihova brojnog stanja i ostvarenog prirasta;
- stalno praćenje bioloških zahtjeva životinjskih vrsta u pogledu mesta hranjenja i utvrđivanja izvora - podrijetla hrane;
- evidentiranje svake jedinke pojedinih vrsta divljači, za koju se okularno po ostacima ili tragovima utvrdi da je usmrćena po drugim životinjskim vrstama, bez obzira je li korištena za hranu ili ne;
- praćenje ponašanja i zdravstvenog stanja životinjskih vrsta i dojava nadležnim ustanovama o pojavi uginuća i nađenim primjercima uginulih životinjskih vrsta, uz evidentiranje uzroka uginuća na dojavu iste ustanove ili prema vlastitoj procjeni;
- sprječavanje uništavanja legla, odnosno gnijezda i jaja životinjskih vrsta te uništavanje mладунчади ili odraslih primjeraka.

9. PRIKAZ POTREBNIH FINANCIJSKIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU PROGRAMA ZAŠTITE

U desetogodišnjem razdoblju, a u uvjetima gospodarenja obuhvatom Programa – PZD Općine Lanišće, planirani su sljedeći **godišnji** troškovi za sprječavanja šteta od divljači.

VRSTA TROŠKA	CIJENA (kn)
Provodenje programa zaštite divljači <i>(terenski obilasci stručne službe, monitoring, dostava obrazaca za SLE, vođenje dokumentacije, organizacija izlučenja i zbrinjavanja otpada, izrada godišnjih planova, korespondencija sa nadležnim Ministarstvima)</i>	10.000,00
Nabava opreme i pomagala <i>(godišnje održavanje i popravci tehničkih pomagala, troškovi materijala-mamaca za životovke i ostalo)</i>	5.000,00
Oprema za izvođače radova na izlučenju i transportni troškovi <i>(Direktni i indirektni troškovi stručne službe i terenskih radnika i naknada za izvođače radova i stručno osoblje, preventivne mјere i os.)</i>	10.000,00
Troškovi znanstveno – istraživačkog rada i školovanja te obuke <i>(Troškovi koji nastaju prilikom obuke izvođača, troškovi licence i os.)</i>	10.000,00
Ostali troškovi <i>(Marketing i komunikacija s medijima, izdavanje obavijesti i obilježavanje terena prilikom izvođenja radova, kancelarijski materijal i os.)</i>	5.000,00
UKUPNO	cca. 40.000,00

Budući da je moguće koristiti više metoda za suzbijanje šteta od divljači, provoditelju Programa je ostavljeno na izbor koju metodu će provoditi i sukladno tome koju opremu će nabavljati te vrste radova primjenjivati sukladno monitoringu tj. praćenju.

10. KRONIKA PROGRAMA ZAŠTITE DIVLJAČI

Kronika za godinu 2022-2023.

Kronika za godinu 2023-2024.

Kronika za godinu 2024-2025.

Kronika za godinu 2025-2026.

Kronika za godinu 2026-2027.

Kronika za godinu 2027-2028.

Kronika za godinu 2028-2029.

Kronika za godinu 2029-2030.

Kronika za godinu 2030-2031.

Kronika za godinu 2031-2032.

PRILOZI

- Akt o ustanovljenju područja za koje je izrađen Program**
- Rješenje o provedenom postupku Prethodne ocjene prihvatljivosti Programa za ekološku mrežu**
- Zapisnik Stručnog povjerenstva za pregled Programa**
- Suglasnost o odobrenju Programa**
- Topografska karta u mjerilu 1:25000 ili krupnije**
- Kartografski prikaz područja ekološke mreže u odnosu na obuhvat Programa**
- Kartografski prikaz zaštićenih područja u odnosu na obuhvat Programa**
- Prostorni plan Općine Lanišće**